



Uvodnik

Andrej Bratuž

Upanja in pričakovanja

Vsaka manjšinska skupnost je že po svoji naravi podvržena določenim zakonitostim. To velja za vsako vrsto manjšine, kot so narodne, verske, socialne, kulturne itd. V tem zapisu bo govor o narodni manjšini, o Slovencih v Italiji. Podobno usodo seveda doživljajo bolj ali manj tudi druge narodne in jezikovne manjšine v državi, čeprav sta njih stanje in usoda različni glede na zgodovinske razloge (zlasti bi to veljalo za Južne Tirole in francosko govorečo skupnost v Dolini Aosta).

Slovenska manjšina se seveda v času po fašističnem preganjanju in v novih razmerah v republiki Italiji vsa leta bori in zavzema za priznanje, ki je končno prišlo z zaščitnim zakonom številka 38 iz leta 2001. In prav na tej podlagi lahko zahtevamo dosledno spoštovanje in izvajanje zakona in to na vseh ravneh. Marsikaj se je zgodilo pozitivnega, marsikaj pa še danes šepa. Letos se spet obeta krčenje finančnih prispevkov za slovensko manjšino. Lani je bil odločilen nastop slovenskega predsednika vlade Boruta Pahorja pri predsedniku italijanske vlade Silviu Berlusconiju. Po letošnjem Pahorjevem obisku v Rimu je tudi kazalo, da bo tako, a do tega ni prišlo. Kaj sedaj? Na vrsti je sedaj predvsem italijanski parlament. Nedavno je v tem smislu v rimskem senatu posegla slovenska senatorica Tamara Blažina, stvari pa vsekakor niso še jasne.

Na deželni oz. krajevni ravni pa je prišlo do nekaterih pozitivnih signalov. Tu bi omenili zlasti sklep tržaškega pokrajinskega sveta, ki v novem statutu omogoča uradno rabo slovenskega jezika in to kljub ostremu nasprotovanju desnice.

V Gorici so tudi določeni pokazatelji vsaj na kulturnem področju. To zlasti kaže dolgoletno izhajanje kulturne revije Iniziativa Isontina, ki je nedavno izšla v petdeseti številki. Revija je že od začetka bila vedno odprta tudi slovenskim sodelavcem, kar lahko v prvi osebi potrdim z dolgoletnim sodelovanjem v njej s področja slovenske kulture, glasbe in filozofije. Za vse to je imel veliko zaslugo že pokojni furlanski kulturnik in pesnik Celso Macor. V Vidmu je bil prav v tem času posvet o večjezičnosti, ki ga je organizirala videmska univerza s sodelovanjem občine. Posvet je opozoril na pozitivno kulturno vzdušje še zlasti v odnosu do narodnih manjšin v deželi.

Vse to pa gotovo potrjuje evropsko miselnost in vzdušje, ki se kaže prav v teh in drugih pobudah v naši deželi, ki se pač mora še nadalje razvijati v korist vseh nas. Slovenci v Italiji želimo, da bi bili sedanost in prihodnost vedno bolj evropsko naravnani.

Zato pa tudi od rimske vlade pričakujemo razumevanje za naše upravičene zahteve. Naši upi in pričakovanja so zato del naše manjšinske stvarnosti.



SLOVENSKI KLUB Okrogla miza o prihodnosti manjšine Naj cvete vse rožice!

Programska konferenca leta 2003 je predstavljala poskus postavljanja strategij, ob katerih naj bi se manjšina v prihodnje razvila. Ta strategija pa je žal ostala neuresničena. Prav bi bilo, ko bi načrtovanje prihodnosti našega narodnega telesa v Italiji temeljilo na procesih odločanja in preverjanja.

predstavnik Demokratske stranke Štefan Čok, deželni svetnik Stranke komunistične prenove Igor Kocijančič, deželni tajnik SSK Damijan Terpin, predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Rudi Pavšič in predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka.

Večer je bil v skladu s pričakovanji: vsak govornik je

ni bilo, saj je merjenje stališč med gosti trajalo res dolgo, predolgo po mnenju nekaterih mlajših udeležencev večera.

Kljub temu pa lahko iz povedanega izluščimo podatek, da ostajajo med krovnicima organizacijama SSO in SKGZ prevelike razlike glede načrtovanja prihodnosti manjšine ter njenega medsebojnega sodelovanja, da bi lahko sploh govorili o kakršni koli združitvi krovnic organizacij.

Mnenja med predsednikoma Štoko in Pavšičem se krešejo zlasti zaradi vprašanja vodstva manjšine.

“Potem ko je programska konferenca izpred sedmih let ostala v bistvu na papirju, smo se odločili za nadgradnjo sodelovanja s SSO, da bi

nekoč lahko obe krovni organizaciji združili v eno samo. A do tega ni prišlo. SKGZ je predlagala ustanovitev Zveze Slovencev, v kateri bi bili prisotni politični, kulturni, družbeni in ostali dejavniki naše manjšine: a tudi to se ni obneslo”, je dejal Pavšič, ki je grenko poudaril, da to, kar manjšini danes primanjkuje, je “vodstvo, ki bi odločalo o bistvenih vprašanjih naše skupnosti. Veliko je manjših vodstev, ki pa odločajo zgolj na podlagi lastnih interesov”. Pavšič je mnenja, da je treba čim prej evidentirati prioritete, da lahko naše narodno telo v Italiji stori

korak naprej, “drugače bomo nazadovani in se bomo folklorizirali”. Predsednik Pavšič je obenem navedel podatek, ki izhaja iz raziskave SKGZ in po kateri bi lahko na podlagi smotrne racionalizacije – take, ki bi vsakemu subjektu vsekakor omogočila negovanje lastnih nazorskih prepričanj – manjšina zlahka pritrnila 30 odstotni delež prispevkov.

“SSO je bil vedno tarča napadov, češ da nasprotuje enotnosti manjšine. Zaradi tega sem marsikatero grenko besedo požrl in izgubil tudi nekatere prijatelje”, je izjavil predsednik Štoka, ki je odločno zavrnil težnjo, po kateri se SSO opredeljuje za stališče, ki nasprotuje sodelovanju s SKGZ. Krovna organizacija mora v prvi vrsti spoštovati želje lastnih članic (SSO jih ima 154), ki želijo znotraj manjšine ohraniti avtonomen manevrski prostor.



Foto IG

Tako je dejal Bojan Brezigar ob sklepu okrogle mize, ki jo je Slovenski klub priredil v torek, 27. oktobra, v Gregorčičevi dvorani v Trstu. Nekdanji odgovorni urednik Primorskega dnevnika in sedanji

še enkrat potrdil svoja stališča, ki jih je sicer nadgradil na podlagi sedanjih okoliščin in polemik ter novih problemov naše narodne skupnosti. Dejanskega soočanja z občinstvom, ki je bilo res množično,

Pogovor



Deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Damijan Terpin o povezovanju in prihodnosti

3

Koncerti



Prvi okrogli jubilej goriške Pevske skupine Musicum tik pred vrati: trije koncerti in zbirka

9

Predstavitve



V Trstu so v Društvu slovenskih izobražencev predstavili fotomonografijo Alice Zen o pisatelju Alojzu Rebuli

10



Ob zadnjih dogajanjih v Italiji

Zgoščajo se politični vozli

Ob 20-letnici padca Berlinskega zidu

Zahvale Bushu, Kohlu in Gorbačovu

V Berlinu so se v soboto, 31. oktobra, zbrali nekdanji predsednik ZDA George Bush starejši, zadnji sovjetski voditelj Mihail Gorbačov in nekdanji nemški kancler Helmut Kohl, da bi počastili spomin na padec Berlinskega zidu. Slovesnosti se je udeležil tudi sedanji nemški predsednik Horst Köhler, ki se je zahvalil Gorbačovu, Bushu in Kohlu. Nekdanji voditelji, ki

veljajo za ključne osebnosti prelomnega leta 1989, so se pred 20-letnico padca Berlinskega zidu zbrali na prireditvi z naslovom Padec zidu in združitev – zmaga svobode, ki jo je v gledališču Friedrichstadt-palast organiziral sklad Konrada Adenauerja, prvega zveznega kanclerja Zahodne Nemčije. Kohl se je spomnil zaslug nekdanjih partnerjev, Busha in Gorbačova, ki sta pripomogla k padcu

zidu in ponovni združitvi Nemčije. Izrazil je tudi zadovoljstvo, da je zaupanje med temi tremi državami v preteklih letih naraslo. Prireditve so se udeležili tudi nemška kanclerka Angela Merkel in drugi politiki tedanjega časa. 78-letni Gorbačov, 85-letni Bush in 79-letni Kohl spadajo med ključne figure leta 1989, ki je 9. novembra prineslo padec Berlinskega zidu, simbola železne zaveze, in tudi padec komunizma.

Po krajšem relativnem zaostajanju je italijansko prizorišče razživila vrsta dogodkov tako na eni kot na drugi politični strani. V vladnem desnosredinskem polju je še vedno v ospredju premier Berlusconi s svojimi solističnimi nastopi, s katerimi hoče dokazati tako svojim zaveznikom kot opozicijskim silam, da povsem obvladuje položaj in da je njegovo populistično nastopanje še vedno učinkovito. Glavni vzgib za takšno samopotrjevanje je znana razsodba ustavnega sodišča, s katero je razveljavilo zakon, ki ga je štivil pred sodnimi procesi. Na razveljavitev omenjenega zakona je predsednik vlade Berlusconi zelo ostro reagiral in obtožil tako ustavne kot druge sodnike, da razsojajo po političnih kriterijih. Javno je napovedal, da bo njegova vlada v najkrajšem času predlagala parlamentu temeljito reformo sodstva. Poklicno združenje sodnikov pa je odgovorilo, da se bo z vsemi dovoljenimi sredstvi uprlo razvednotenju sodstva in njegovi podreditvi politični oblasti.

Predsednik Berlusconi je nato brez posvetovanja z drugimi ministri napovedal, da bo vlada odpravila davek IRAP, ki obremenjuje predvsem mala in srednja podjetja. To je sprožilo veliko negotovanje v sami vladi. Najbolj se je čutil prizadet gospodarski minister Tremonti, ki je pristojen za oblikovanje državnega proračuna in odločno zagovarja krčenje javnih izdatkov zaradi prevelike državne zadolženosti in skladno s smernicami Evropske unije. Prvak Severne lige Bossi je takoj nastopil v njegovo obrambo in predlagal njegovo imenovanje za podpredsednika vlade. Nato so se nujno sestali prvaki vladne koalicije in spor za zdaj rešili tako, da bo poseben odbor strokovnjakov sledil delu ministra Tremontija. Tega naj bi skušal "omehčati", da bi pristal vsaj na delno spremembo proračuna za hitrejši izhod iz sedanjih gospodarskih krize. Premier Berlusconi se je namreč končno zavedel, da se vsi dose-

danji ukrepi njegove vlade za premostitev gospodarskega zaostaja niso izkazali za dovolj učinkovite, kar dokazuje naraščanje nezadovoljstva malih in srednjih podjetij. Problem je sedaj v tem, kje najti potrebna finančna sredstva za premostitev donosa davka IRAP. V novo obdobje pa je stopila Demokraska stranka z izvolitvijo rednega vsedržavnega tajnika in deželnih tajnikov na notranjih primarnih volitvah minulega 25. oktobra, ki se jih je udeležilo skoraj tri milijone članov in simpatizerjev. Za novega

V državi še vedno močno odmeva mučna afera lacijskega predsednika Marazza s transeksualci in s tem povezana izsiljevanja orožnikov. Omenjeni politični mož je dosledno sprejel odgovornost za svoj spodrsrlaj in odstopil z mesta predsednika Lacija. Tudi ta primer zrcali padec ravni doslednega etičnega obnašanja javno izpostavljenih osebnosti, kar nas sili k sklepanju, da že dolgo nekaj ni v redu v vodilnih plasteh v tej državi.

Na italijanskem političnem prizorišču opazimo, da se tudi v



Pierluigi Bersani

tajnika je bil tako izvoljen s 53 odstotki glasov poslanec Pierluigi Bersani, ki ima za seboj več desetletne politične izkušnje in velja za prepričanega levega reformista. Dosedanji začasni tajnik Franceschini, ki je to mesto zasedel po odstopu Veltroni, je prejel 33 odstotkov glasov in Romano 14 odstotkov glasov. Stranka je sedaj povsem usposobljena, da sprejema odločitve po statutarnih pravilih. V naši deželi FJK je 52 odstotkov glasov prejela evropska poslanka Debora Serracchiani iz Vldma in je tako postala deželna tajnica DS; med drugim se je obvezala, da bo z naklonjenostjo spremljala manjšinsko problematiko. DS je po uspešnih primarnih volitvah nedvomno utrdila svojo vlogo glavne opozicijske stranke, mimo katere ne bo mogla omalovaževalno vladna koalicija, kot se je dogajalo doslej.

sredinski stranki UDC, ki jo vodi poslanec Casini, nekaj dogaja. V predvidevanju, da bo v državi prej ali slej prišlo do nove razporeditve političnih sil, skuša širiti svoj politični prostor. Tako je, recimo, nekdanji rimski župan Rutelli, ki je doslej deloval v DS, napovedal, da bo v kratkem prešel h Casinijevi UDC.

Politične stranke pa se že sedaj pripravljajo na volitve v večini avtonomnih dežel prihodnje pomlad. Med ljudstvom svobode in Severno ligo se zaključuje trda pogajanja za porazdelitev predsedstev dežel. Ligaški prvak Bossi zahteva predsedstvo vsaj v dveh deželah in še posebno v sosednjem Venetu. Če ne bo dosežen ustrezen dogovor, vodstvo Severne lige grozi z izstopom iz vlade. Politično izsiljevanje Berlusconi je več kot očitno.

Alojz Tul

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Informacija o javnih razpisih Urada v letu 2010

Na podlagi Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (Uradni list RS, št. 43-1836/06) in Uredbe o izvajanju finančnih podpor za ohranjanje in razvijanje slovenske identitete zunaj Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 139/2006), je Urad Vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu dne 23.10.2009 objavil Javni razpis za razpisno področje A v letu 2010: finančna podpora avtohtoni slovenski narodni skupnosti v zamejstvu in Javni razpis za razpisno področje B v letu 2010: finančna podpora Slovincem po svetu.

Cilj obeh javnih razpisov je spodbujanje dejavnosti, ki med slovenskimi rojaki, ki živijo v tujini, omogočajo:

- utrjevanje in ohranjanje narodne, jezikovne ter kulturne identitete;
- krepitev znanstvene dejavnosti in gospodarske dejavnosti ter čezmejnega povezovanja;
- vključevanje mladih in dejavnosti za mlade;
- vzdrževanje struktur in dejavnosti avtohtone

slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah;

- medsebojno povezovanje;
- ohranjanje vezi z Republiko Slovenijo.
Na javna razpisa se lahko prijavijo tako pravne kot fizične osebe iz tujine, kakor tudi organizacije civilne družbe, ki v Republiki Sloveniji delujejo na področju povezovanja in skrbi za Slovence v zamejstvu in po svetu. Dokumentacija navedenih javnih razpisov je na razpolago na spletni strani Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu <http://www.uzs.gov.si/> in spletnem portalu <http://www.slovinci.si/>. Dokumentacijo pa zainteresirani lahko dvignejo tudi v tajništvu Urada vsak dan med 9. in 14. uro in tudi na vseh diplomatsko-konzularnih predstavništvih Republike Slovenije v času uradnih ur.

Skraini rok za oddajo vlog je 27.11.2009. Vsa dodatna pojasnila in informacije je mogoče dobiti na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu vsak dan med 9. in 14. uro, tel: 01 230 80 00, faks: 01 230 80 17 ter po elektronski pošti na elektronskem naslovu urad.slovinci@gov.si.

Deželni svet Furlanije Julijske krajine

Zakon za zaščito nemških manjšin

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec je na nedavni seji deželnega sveta kot eden petih poročevalcev (ostali so bili Baritussio, Picco, Colussi in Antonaz) zagovarjal stališča sedemnajstčlanske svetniške skupine DS v razpravi, ki je naposled privedla do soglasnega sprejetja deželnega zakona za zaščito in promocijo nemških manjšin v FJK.

Zakonski predlog je vložila skupina svetnikov Tondove desnosredinske večine, v pristojni ko-

misiji deželnega sveta pa je prišlo do aktivne soudeležbe vseh političnih opcij, tako da je zakon naposled doživel soglasno podporo. "V šesti komisiji, ki je pristojna tudi za manjšinska vprašanja, je prišlo do konstruktivne razprave, ki je vse do glasovanja zakona omogočila pomembne popravke in izboljšanje prvotnega besedila", je povedal deželni svetnik SSK Gabrovec. V svojih posegih je Gabrovec s primerjalnimi pona- zarjanji izpostavil številne nerešene vzele, ki zadevajo iz-

vajanje deželnega in državnega zakona za zaščito slovenske manjšine. Tako je Gabrovec opozoril na pomanjkljivo delovanje predvidenih jezikovnih oken v Trstu, Gorici in Čedadu (to sploh še ni bilo ustanovljeno...), o nerešenem vprašanju pravičnega pisanja slovenskih imen in priimkov na uradnih dokumentih, o odsotnosti slovenskega televizijskega signala Rai na Videmskem in o težavah z uveljavljanjem pravice do sporazumevanja z vsemi javnimi oblastmi v manjšinskem jeziku na celotnem območju, ki zanima priznane manjšino. Navedel je tudi razsodbe ustavnega sodišča, ki se je izreklo v tem smislu. Zato je Gabrovec izrazil prepričanje, da je potrebno pravico do dosledne rabe manjšinskega jezika v pisni in ustni obliki priznati tudi nemško govorečim prebivalcem v videmski pokrajini, medtem ko se je desna sredina odločila za sistem jezikovnih oken.

Sprejeti zakon za zaščito nemških skupnosti v Kanalski dolini, kjer je razširjen nemški jezik, ter v občinah Timau in Sauris, ki ju bogati prisotnost starodavnih narečnih različic, se tako pridružuje zakonoma za zaščito slovenske manjšine in furlanskega jezika. Oba zakona sta bila v fazi sprejemanja predmet zelo ostrih sočenj, kar pa se ni ponovilo z zakonom za zaščito skupnosti, ki so nemškega izvora". Zakon bo odslej pomembna osnova za zaščito in razvoj nemških manjšin in pričakovati je, da ga bomo lahko v naslednjih letih morda še izboljšali na osnovi njegovega izvajanja", je zaključil glasovalno izjavo deželni poslanec SSK Igor Gabrovec.

Na dnu...

ALI VAS NE SKRBI, KAJ BO S KATOLIČANI V POLITIKI?



ŠE BOLJ ME SKRBI, KAJ BO S KATOLIČANI V CERKVI!

Povejmo na glas

Ne zmanjšujmo prispevkov za kulturo!

kljub uradnim zagotovitvam, da trenutna kriza ne predstavlja večjega problema, pa priprava proračunov za naslednje leto seveda govori ravno nasprotno. V živo je mogoče spremljati proračunska razmišljanja naše Dežele, ki se verjetno dosti ne razlikujejo od drugih prostorov, saj bo sredstev povsod manj. Problem je, katerim družbenim področjem zagotoviti vsaj enaka sredstva - višanje prispevkov pride v poštev le v zares izjemnih primerih - in katerim je sredstva nujno znižati. In tu smo že pri kulturi, ki je kar praviloma pri roki, kadar je treba komu nameniti manj denarja, pri čemer je zanimiv že potek proračunskega dograjevanja. Najprej se je v časopisu pojavila novica, da bodo deželna sredstva v letu 2010 za 15% manjša kot letos, pri čemer bi se "z najmanj škode" dalo nekaj prihraniti pri športu, turizmu in kulturi, kjer bi se prispevki skrčili vse tja do 30% odstopkov. Nekaj kasneje je uspelo Deželi pridobiti od države del že odujtenih prihodkov, tako da naj bi globalni primanjkljaj znašal le okrog 6%. Istočasno pa je bilo napovedano, naj bi Odborništvu za izobraževanje in kulturo kljub temu razpolagalo s 30% nižjim proračunom. Da bo vse skupaj docela razvidno, je imelo navedeno Odborništvu za letošnje leto na svojem računu 129 milijonov evrov, medtem ko naj bi jih imelo v letu 2010 le 90 milijonov. Pa to še ni vse, primanjkljaja naj bi bile v največji meri deležne kulturne dejavnosti oziroma skrb za vzdrževanje kulturnih dobrin, jezikovne identitete ter

volonterstvo, ker je pač treba šolstvo in politiko za družino ohraniti na isti ravni. Pustimo ob strani dejstvo, da tehta celoten Deželni proračun več kot 5 milijard evrov in da je torej 90 milijonov evrov za imenovano Odborništvu srehljivo nizka vsota, raje dvignimo svoj glas in jasno povejmo, da se s takšnim vrednotenjem kulture ni mogoče strinjati. Kultura in njene dejavnosti za našo narodno skupnost pomenijo ogromno, kar gotovo velja tudi za druge skupnosti in celoten naš prostor. Kultura namreč daje družbi nepogrešljivo razsežnost, v kateri se ta družba miselno poglablja in razmišlja npr. o srečnejšem medsebojnem sobivanju. Kultura nas rešuje vse večjega pritiska materialistične miselnosti, ki nas le izpraznjuje in dela nezadovoljne. Kultura nas ne nazadnje navdušuje s svojo lepoto, da se vsaj za nekaj trenutkov odtrgamo od vse hitrejšega ritma časa in njegovih stresnih izvotljenosti, v katere nas potiska brezčutna globalizacija. Kljub temu pa kulture očitno ne cenimo, če jo, zgolj v besedah in z besedami mnogo manj pa z dejanji, kar dokazuje proračunska vrednotenje, v vsakem primeru osupljivo nizko in pravzaprav poniževalno. In ker za kulturo res tako malo damo, vsaj ne varčujemo prav na njen račun, ne jemljimo ji še tistega, kar ima, saj bomo na ta način pridobili le nekaj drobiža, pri tem pa bi bili izdatno oslromašeni za prepotrebne duhovne vzgibe, svežino in novo zaupanje v prihodnost.

Janez Povše

POGOVOR Damijan Terpin

"Glede naše stranke sem velik optimist!"

Kako ocenjujete zadnja dogajanja v zvezi z Demokrasko stranko in dejstvo, da je bil Bersani izvoljen na primarnih volitvah za tajnika stranke?

Demokraska stranka (DS) je na primarnih volitvah za svojega novega vsedravnega tajnika izbrala nekdanjega gospodarskega ministra v Prodijevi vladi Bersanija in za novo deželno tajnico FJK evropsko poslanko Debora Serracchiani. Tudi SSK je svoje volilce pozvala, naj sodelujejo pri teh izbirah bodisi zato, ker je DS povabila na volitve tudi tiste, ki niso člani te stranke, bodisi zato, ker je tudi SSK, npr. na zadnjih parlamentarnih volitvah, že pozvala svoje volilce, naj podprejo DS, tako da smo tudi mi pripomogli k izvolitvi slovenske senatorke. Ostajamo samostojna stranka, naše angažiranje na teh volitvah pa je bilo primerno in umestno tudi zaradi federativnega dogovora, ki ga imamo z DS, ter v luči sodelovanja v domala vseh kadevskih upravah, razen v slovenskih občinah, kar pa je po svoje čuden paradoks. Toliko, da še enkrat, in upam zadnjič, tudi odgovorim na vsa namigovanja okrog našega sodelovanja na teh volitvah. Kaj se bo sedaj z DS dogajalo na vsedravnih ravni, ostaja odprto vprašanje. Bersanija izvolitev pomeni po mnenju številnih zasluži stranke v levo, kar bi lahko to stranko, če bo res tako, še dodatno oddaljilo od cilja, da na naslednjih volitvah premaga Berlusconi Dom svoboščin in prevzame oblast v državi. Če nam je všeč ali ne, italijanski volilno telo - kljub že dolga leta trajajočemu bipolarnemu sistemu - je in ostaja večinoma sredinsko orientirano. Če bo torej Bersani znal sestaviti vodilno ekipo, s katero bo primerno ovrednotil zmernejše sile v stranki, bo DS lahko tudi

uspešna na tej poti. Zagotovo pa bi bila z zmago Franceschinija, ki ga je podprla tudi SSK, ta pot primerno lažja. Res pa je tudi, da imajo volilci vedno prav in njihove izbire je pač treba spoštovati.

Kaj to pomeni za stranko Slovenska skupnost?

Za SSK je zelo pozitivno dejstvo, da je na deželni ravni zmagala Debora Serracchiani, glasovi naših volilcev pa so bili za njeno zmago marsikje celo odločilni, še zlasti v nekaterih okoljih (Gorica in Števerjan, Doberdob, Sovodnje

mojega pisma uredništvu, potem ko je bilo objavljenih šest ali sedem pisem proti mojim navedbam, mi preprosto niso hoteli objaviti. Cenzurirajo prispevke ali pisma, kjer se oglašajo naši člani ali izvoljeni predstavniki, velja pa skoraj totalna prepoved objavljanja fotografij naših predstavnikov. To seveda ni prav, ker je to naš edini dnevnik in smo ga skupaj tudi rešili zadnje finančne krize pred kakim desetletjem. Da to niso izmišljene navedbe, pa bo dokazala dokumentacija, ki jo



Foto: Walter Bandelj

in Devin-Nabrežina), kjer smo Slovenci bolj prisotni. Njena zmaga je tudi jamstvo, da bodo odnosi med SSK in DS v prihodnje, če bo interes obeh strank v tem smislu, lahko bistveno bolj normalni in manj konfliktni. Serracchianijeva smo že pred primarnimi volitvami načeli nekaj bistvenih vprašanj, ki so oteževala odnose med nami: dejstvo, da stojimo na nasprotnih bregovih ravno v slovenskih občinah (Sovodnje, Doberdob, Števerjan in Zgonik), je politično gledano, skregano z vsako logiko in pri volilcih obeh strank, ne samo pri SSK, vzbuja le zmedo in nezaupanje, ker takšnega stanja preprosto ne razumejo več. To vprašanje je treba rešiti in s to usmeritvijo se strinja tudi Serracchianijeva. Dialog pa otežuje tudi naš edini dnevnik, ki z novim vodstvom našo stranko vsak dan bolj diskriminira - zadnjega

pripravljamo in jo bomo tudi primerno objavili. Moramo pa vsi skupaj enkrat nehati s tem, da kakor hitro nekdo postavi kritično trditve, ga že takoj ožigosamo za prenapeteža ali skrajneža, ki si je drznil kritizirati nekatere naše očitne - "svete krave". To gre v škodo same kvalitete in učinkovitosti vsega našega dela. Raje argumentirajmo odgovore na kritike, vsebinsko in ne z zmerjanjem! Kritika ni napad, to namreč lahko trdi le tisti, ki vsebinskega odgovora na kritiko nima!

Se vam ne zdi, da je pri nas, v našem zamejskem prostoru, postal politični dialog zelo otežen, če ne že nemogoč?

Politični dialog je bil med Slovenci v Italiji do pred mesecem dni preprosto blokiran oz. ga v bistvu sploh ni bilo. Velik konflikt smo doživljali ob sprejemanju deželnega volilnega zakona, ko so nam

nekateri krogi na levici dobesedno stregli po življenju, Slovenci pa so, edini v DS, nasprotovali in tudi blokirali vsakršen dogovor za skupno upravljanje v štirih prej navedenih slovenskih občinah. Negativne posledice takšne izbire in slabe rezultate upravljanja teh občin, še zlasti v Doberdolu in Sovodnjah, pa že beležimo vsak dan: v Doberdolu je uprava skorajda blokirana, saj ni sposobna rešiti niti upravljanja Paludarija, ki se tam podira, čeprav je bil zgrajen z javnim denarjem; v Sovodnjah pa se dogajajo prave katastrofe: lastniki zemljišč, ki bodo razlašena zaradi širitve avtoceste, so bili prepuščeni sami sebi in tvegajo, da bodo prejeli le mizerne odškodnine. Po drugi strani pa se namerava občinska uprava celo pritožiti na sklep sodišča, ki je vrhovskemu jusu priznal pravico do zemljišč, ki so bila domačinom odvzeta v času fašizma in so jih, po težkih bitkah, končno dobili nazaj. Če ne bi SSK v občinskem svetu iz opozicije pred časom začela odločne bitke proti trasi elektrosvoda skozi vas Sovodnje, bi danes domačini tvegali hude posledice zaradi sevanja in bi tudi izgubili precejšnjo vrednost svojih nepremičnin. Skratka, sodelovanje SSK v upravah je nujno in, kdor se temu upira le zaradi gole težnje po ekskluzivni oblasti, zelo škoduje samim občanom.

Kakšne načrte ima stranka Slovenska skupnost za prihodnost?

SSK se namerava temeljito pripraviti na prihodnje pokrajinske volitve v Trstu in Gorici, s Serracchianijevimi pa moramo začeti graditi resno alternativo sedanjim desnini za naslednje deželne volitve. To pa želimo počenjati tako, da smo ljudem blizu, da rešujemo njihove probleme. Avtocesta v Sovodnjah, regulacijski načrt za občino Trst, ustrezne protivednosti za vinko denominacijo Prosecco in podobne zadeve so naše prioritete. Spremljamo pa tudi krizo SSG in prizadevali si bomo, da bo Slovenija prisitnena na Italijo, da bodo v finančnem zakonu vsaj sredstva iz prejšnjih let.

Pri vsem tem sem za našo stranko velik optimist, saj smo na zadnjih deželnih volitvah dokazali, da za SSK glasuje že polovica slovenskega volilnega telesa, imamo pa tudi organizirano in dela voljno mladinsko ekipo, kar je zame največje zadoščenje.

Jurij Paljk

Praznik Vseh svetih

Pokojnih so se spomnili politiki in škofje

Predsednik države Danilo Türk, premier Borut Pahor in predsednik DZ Pavel Gantar so na Dan vseh svetih položili venec ob vhodu v Barbarin rov v Hudi Jami pri Laškem in se poklonili tamkajšnjim žrtvam. Preiskovalci doslej na truplih niso odkrili strelnih ran, zato domnevajo, da so ti ljudje umrli zaradi zastrupitve s plinom.

Zgodovinar Mitja Ferenc je novinarjem pred vodom v Hudo Jamo povedal, da v državnem proračunu za leto 2010 in 2011 ni namenjen niti evro za ureditev Barbara rova in kostnice na Teharjih, potrebovali pa bi vsaj milijon evrov. Prav tako se letos zaradi pomanjkanja sredstev ni izvajalo niti sondiranje prikritih grobišč. Ferenc je tudi postregel s podatkom, da so doslej iz Barbara rova nesli 726 trupel, med njimi so tudi ženske, otroci ni, zdaj pa čakajo, da država najde prostor in pokoplje njihove posmrtno ostanke. Ta prostor naj bi bil v neposredni bližini Hude

je na Vahti v nagovoru v cerkvi Vseh svetih na ljubljanskih Žalah spomnil, da "svetništvo ni vedno status, ki izvira iz cerkvene priznanja", temveč lahko svetnika najdemo v vsaki družini. Opozoril je še, da "svetništvo ni vedno status, ki izvira iz cerkvenega priznanja. Kadar Cerkev koga razglasi za blaženega, jih je to le nekaj v množici, ki je nihče ne more prešteti".

Resnična in najbolj nesporna človeška vrlina ali lastnost ni poklicna ali strokovna sposobnost, temveč moralna odličnost, pa je v nagovoru izpostavil mariborski pomožni nadškof in apostolski administrator celjske škofije Anton Stres. Mariborski nadškof Franc Kramberger je daroval praznično mašo v župnijski cerkvi na Pobrežju v Mariboru, da so doslej iz Barbara rova nesli 726 trupel, med njimi so tudi ženske, otroci ni, zdaj pa čakajo, da država najde prostor in pokoplje njihove posmrtno ostanke. Ta prostor naj bi bil v neposredni bližini Hude



Jame. Na vprašanje, koliko je še trupel v Barbarin rovu, je Ferenc odgovoril, da so na petih metrih v prvem jašku, ki je globok okrog 48 metrov, doslej odkrili čez 300 trupel, kar pomeni, da je v tem jašku še okoli 2500 trupel. Trupla naj bi bila tudi v drugem in tretjem jašku. Predsednik Türk je položil tudi venec s spomeniku frankolovskim žrtvam na Frankolovem, kjer je nemški nacistični okupator februarja leta 1945 na občestne jablane obesil sto Slovencev. Ljubljanski nadškof Alojz Uran

pokopališču v Piranu pa je mašo vodil koprski pomožni škof Jurij Bizjak. Upokojeni mariborski pomožni škof Jožef Smej je mašo vodil v župnijski cerkvi pri Sv. Ani v Slovenskih Goricah in na tamkajšnjem pokopališču. Ljubljanski pomožni škof Anton Jamnik je maševal v ljubljanski stolni cerkvi, ob spomeniku frankolovskim žrtvam na Frankolovem, kjer je nemški nacistični okupator februarja leta 1945 na občestne jablane obesil sto Slovencev. Ljubljanski nadškof Alojz Uran

S 1. strani

Naj cvete...

"To stališče je izšlo s simpozija, ki smo ga pred časom priredili na Mirenskem Gradu. Zlasti mladi so izrazili prepričanje, da mora SSO nadaljevati po poti samostojnosti, ker ima svojo zgodovino in svojo prihodnost". V besedah predsednika Štoka se je tako zrcalila idejna osnova SSO, ki temelji na demokratični in pluralistični ureditvi manjšinske šahovnice, "kot se to dogaja pri drugih manjšinah v Evropi". Piramidno ureditev Rudija Pavšiča je Štoka obrnil in postavil na glavo: "Vredno je to, kar prihaja iz baze, ne pa z vrha. Nekoč so nam politično razklanost vsilili z vrha in naša skupnost posledice te nesrečne poteze še danes plačuje". Štoka resničnih problemov ni videl v pomanjkanju liderjev, temveč v dejstvu, da naša manjšina zgublja elan na terenu, v predmestjih zaradi asimilacije in tudi zaradi pomanjkanja slovenskih duhovnikov, ki so bili nekoč - ne glede na različna politična in nazorska prepričanja - dejansko katalizator kulturne dejavnosti. "Skupno vodstvo ne bi tega problema raz-

rešilo. Zavedati se moramo, da smo kakovostna družba in v prihodnosti moramo zreti z optimizmom, ne pa tako, da ob vsakem koraku vidimo probleme". Štoka je obenem dejal, da gre smernice programske konference vsekakor spoštovati in jih nadgrajevati. "Ravno tako pa je potrebno pustiti, naj cvete vse rožice - kot je nekoč dejal Mao Tse Tung..."

Iztočnica večera je bil predlog, ki ga je svojčas dal predstavnik SKP Igor Kocijančič, po katerem naj bi racionalizirali manjšinsko delovanje npr. z odpravo t. i. dvojnikov. "Takrat sem predlagal, da bi število primarnih ustanov manjšine od sedanjih 20 enot znižali na 10. Dodati moram, da je na deželi že drugih deset novih prošelj ustanov, ki bi želele postati primarnega pomena", je dejal deželni svetnik, ki pa je bridko ugovarjal, da je njegovemu predlogu sledil molk, kar neoporečno kaže na dejstvo, "da v manjšini ni želje po korenitih spremembah". Na vprašanje financiranja slovenske manjšine se je Stojan Spetič odzval z mislijo, da je dvojnike treba odpraviti za-

to, da "nato diferenciramo svojo dejavnost. Razumljivo je, da vsak brani svoje interese, a ko bo nato čutil, da je neka skupna ustanova tudi njegova, bo stvar končno stekla". Spetič se zaveda, da je finančnih sredstev vedno manj, prav zato je treba denar izkoristiti na najbolj smotrni način. "Manjšina pa najprej potrebuje transparentnost in sodelovanje", se pravi demokratično ureditev, katere garant naj bi civilna druž-

tudi delovala". Predstavnik DS je načel še vprašanje kakovosti slovenskih ustanov "tudi v odnosu z večinskimi narodom in Republiko Slovenijo. Manjšina se nikakor ne sme zapreti vase, temveč mora čim bolj plodno delovati v širšem kontekstu". Damijan Terpin je v svojem navajanju navedel razlog, zaradi katerega se dandanes še ukvarjamo s pojmom racionalizacije in z odpravo dvojnikov; po njegovem je ta v politični razpře-

ra manjšina najprej zediniti na političnem nivoju, šele nato bo možna združitev civilne družbe - to je krovnih organizacij - okrog skupnega imenovalca. Štefan Čok se s tem pogledom ni strinjal in je dejal, da se politika ne bi smela vtikati v kulturno delovanje naših društev: "Zavedati se moramo, da je naša manjšina kulturno in politično pluralna". Tudi Spetič težko sprejema dejstvo - prav tako kot Pavšič -, da se

taka, ki bi prišla 'z vrha' - povečala notranja nesoglasja. Nekdanji senator je na Brezgarjev predlog, da bi manjšina potrebovala subjekt, ki bi odločal o delitvi državnih finančnih sredstev, odgovoril odklonilno, ker "se realne potrebe našega tkiva izkažejo na terenu".

Predsednik paritetnega odbora je tudi predlagal, da bi v manjšini preverili učinkovitost, ki ga finančna sredstva imajo pri dejanskem razvoju manjšine. Terpin je bil mnenja, da to nalogo že itak opravlja deželna posvetovalna komisija, ki ji je nekoč predsedoval Mario Lavrenčič, nekdanji doberdobski župan: kvečjemu bi raje preverili, katere primarne ustanove pripomorejo h krepitevi narodnega čuta v manjšini. Kocijančič pa je dodal, da je delovanje deželne komisije danes ustavljeno. "To zato, ker deželni odbornik za kulturo Roberto Molinaro zahteva predsedstvo omenjenega telesa zase", je pojasnil Štoka, ki pa je poudaril, da je nadzor nad uporabo prispevkov (tako italijanske kot tudi slovenske države) prisoten že danes, "saj morajo dobitniki utemeljiti z ustrezno dokumentacijo, kako so denar potrosili".



Foto: IG

ba. Štefan Čok je kot predstavnik mlajše generacije poudaril potrebo po dolgoročno načrtovanju, "saj bo današnja mladina v prihodnosti koristila usluge manjšinskih organizacij in v njih

nosti zamejskih Slovencev. "Temelj združevanja bomo lahko postavili šele takrat, ko bomo prenašali v metabolizirali razloge naše politične razklanosti". Terpin je tako poudaril, da se mo-

predsednik Štoka zavzema za obstoj dveh ločenih krovnih organizacij, Terpin pa za enotno politično zastopništvo: predstavnik SIK pa je s predsednikom SSO soglašal, da bi vsiljena enotnost -

K predlogu Družinskega zakonika Zaščitimo družino – zaščitimo otroka!

Ali predlog Družinskega zakonika ščiti družino in otroka?

V času socialnih, ekonomskih in demografskih problemov smo se v Sloveniji lotili spremembe Družinskega zakonika – male Ustave. Vemo, kako se spreminja Ustava – s političnim konsenzom in večinski podpora naroda, predlagatelj (vlada) pa želi to storiti kar s preglasovanjem v parlamentu in grožnjo za preprečitev referendumu. Namesto da bi se sredi kriznih časov zavzeli za ohranitev naravne zakonske zveze in družine in naredili na tem področju več reda, jo skušajo narediti še bolj kaotično, jo korenito redefinirati in omogočiti posvojitve istospolnim zvezam, otrokove koristi, ki naj bi bile glavno vodilo, pa izpostavijo nepredvidljivim in nepopravljivim posledicam.

Nizozemska, Belgija, Španija in Norveška so razširile institut zakonske zveze tudi na istospolne partnerje. V teh državah lahko istospolni partnerji tudi posvojijo otroke. Na Danskem lahko istospolni partner posvoji biološkega otroka svojega partnerja, na Finskem imata istospolna partnerja pravico do skupnega skrbništva, ne pa tudi do skupne posvojitve, na Islandiji pa velja izenačitev glede posvojitve. Na Švedskem istospolna partnerja lahko skupaj posvojijo otroka oz. partner lahko posvoji otroka svojega partnerja. Švedska ima trenutno najbolj liberalno zakonodajo v Evropi in istospolnim partnerjem dovoljuje tudi posvojitve otrok iz tujine (Nizozemska zaenkrat še ne dopušča mednarodne posvojitve).

V Sloveniji pa tako redefinirana družina sploh ni potrebna zaradi nekaterih maloštevilnih tujih primerov. Vsekakor pa je potreba po večji zaščiti in promociji družine, utemeljene na zakonski zvezi med možem in ženo, nujno potrebna za celostni razvoj otroka in

posledično naroda.

Zakonska zveza enega moškega in ene ženske je naravna danost, ki mora biti ustrezno zaščitena, ohranjena in promovirana. Mednarodne študije Slovenijo po številu sklenjenih zakonskih zvez uvrščajo na zadnje mesto med državami EU, čeprav je v Sloveniji družina



in družinsko življenje med mladimi na vrhu vrednostne lestvice. Odsotnost vzgoje za zakon, starševstvo in partnerstvo v našem izobraževalnem sistemu, pravna izenačitev zakonske in zunajzakonske skupnosti, večje ekonomske in socialne ugodnosti domnevno enostarševskih družin, ki to v resnici niso (nižji prispevki za varstvo in prednost za sprejem v vrtec, višji otroški dodatki, štipendije in ostali socialni prejemki, prednost pri dodelitvi socialnih stanovanj...) ter promoviranje drugih oblik skupnega življenja povzročajo, da se mladi težje odločajo za sklenitev zakonske zveze. Zato je razumljivo, da mladi v Sloveniji nimajo spodbud za trajno in pravno urejeno zakonsko življenje in starševstvo. Torej, če pristanemo na to novo, redefinirano družino, ki ni več utemeljena na svojem temeljnem poslanstvu in vlogi, zakaj pa ne bi ločeno tudi pristali na mno-

goženstvu, mnogomoštvu, zakaj torej ne bi bila mogoča tudi zakonska zveza več oseb različnega ali istega spola?

Kako predlagatelj strokovno utemeljuje posvojitve otrok v istospolnih zvezah?

Predlagatelj zakona se pogosto sklicuje na zagotavljanje največje otrokove koristi, a tako redefinirana družina in posvojitve otroka istospolne partnerske skupnosti to zagotovo ni! Otrok ima pravico do očeta in matere, ni pa njihova pravica!

Za spočetje otroka sta potrebna oče in mati, moški in ženska, za vzgojo pa bi zadostovala le dva

koristi, a tako redefinirana družina in posvojitve otroka istospolne partnerske skupnosti to zagotovo ni! Otrok ima pravico do očeta in matere, ni pa njihova pravica!

moška ali dve ženski. Ali ni to v nasprotju z naravo človeka? In država hoče dati istospolnim partnerjem to, kar jim zaradi njihovih drugačnosti ne more dati "mati narava".

Vsi vemo, kako pomembna je otrokova samopodoba za njegov celotni razvoj. Imamo raziskave iz Norveške in Švedske, držav z najdaljšo zakonsko ureditvijo na področju istospolne zakonske skupnosti in posvojitve otrok. Te študije po 15 letih kažejo, da so te zveze manj stabilne kot heteroseksualne. Skupnost dveh moških je za 50% manj stabilna kot heteroseksualna zveza, skupnost dveh žensk pa kar 100%. Zaradi razširjenosti virusa HIV v istospolnih skupnostih je po njihovih rezultatih tudi pogostejša umrljivost enega od skrbnikov, ti otroci pa so tudi bolj izpostavljeni spolno nalezljivim boleznim (HIV). Tudi na našem IVZ so lani zabeležili 34 novo obolelih moških za virusom

HIV, od tega jih je imelo 32 homoseksualne spolne odnose. Ti otroci v teh istospolnih skupnostih so tudi bolj diskriminirani v svojem okolju. Tako okolje zagotovo ni bolj primerno kot heteroseksualna družina možkega in ženske.

Vsaka novost v družbi, ki jo izvaja manjša skupina, še ne pomeni, da gre za novo družbeno realnost (kot utemeljuje predlagatelj), ki jo je potrebno pravno zaščititi. Lahko gre za resen, nevaren, škodljiv odklon, ki ogroža nadaljnji obstoj družine in družbe. Nič se ne naučimo iz zgodovine! Velike civilizacije so se izrodile, ker so kršile osnovne človeške in naravne zakonitosti.

Z utemeljitvijo – uskladitev družbene realnosti v življenju družin in pravnega reda, se bodo lahko nato lotili še kazenskega zakonika (družbena realnost je tudi porast gospodarskega kriminala, droge, alkohola in drugih odgovornosti, prometnih nesreč...), zato bo vse to potrebno legalizirati in pravno zaščititi!

Pod »zaščito otrok« želi predlagatelj le upravičiti redefiniranje družine in nove oblike posvojitve otrok. To pa se ne opira na nobene resne znanstvene študije in statistike. Nasprotno pa številne študije dokazujejo, da je urejena zakonska zveza med moškim in žensko najbolj trdna oblika skupnega bivanja, v kateri so zakonci in otroci izpostavljeni najnižji stopnji tveganja, čustvenih in psiholoških pretresov, spolno prenosljivih boleznih... Pa tudi z demografskega vidika je najbolj odprta za posedovanje življenja in najprimernejša okolja za celovit razvoj otroka (lastnega ali posvojenega).

Strokovna literatura in statistika na področju otrok potrjuje, kako pomembna je vloga matere in očeta za celovit, harmoničen razvoj otroka, njegovo samopodobo, spolno identiteto, uspešnost v življenju in tako posledično razvoj naroda.

Namen novega družinskega zakonika torej ni več v zasnovanju družine kot v dosedanjem Zakonu o družinskih zvezah in družinskih razmerjih, v posebnem družbenem varstvu naravnega otrokovega spočetja, rojstva in življenja, ampak v zadovoljevanju osebnih želja odraslih. Otrok ni več cilj, ampak postaja vse bolj sredstvo,

pravica!

Kaj pa pravna utemeljitev redefiniranja družine in posvojitve otrok istospolnih zvez?

Razlogi za take globalne spremembe Družinskega zakonika niso niti pravno utemeljeni, zlasti pa ne podprti z raziskavami v korist otroka. Zato je smiselno ohraniti obstoječo ureditev zakonske zveze kot skupnosti moža in žene in na njej zasnovano družino, saj je rojstvo otroka, brez katere ni družine, možno samo med moškim in žensko. Neenakosti ali kršitve pravic staršev in otrok in drugih oseb, ki živijo zunajzakonske skupnosti, pa naj se rešujejo z dopolnitvami področnih zakonov, ki urejajo alternativne oblike partnerskih zvez odraslih oseb in ne v Družinskem zakoniku.

Ohranitev inštituta zakonske zveze kot skupnosti moža in žene je skladno tudi s standardi človekovih pravic doma in v svetu. Pravica do zakonske zveze, varovanja družine, materinstva, očetovstva, otrok in mladine je v Ustavi RS (53. člen) primerljivo urejena kot v Konvenciji sveta Evrope o varstvu človekovih pravic in temeljnih svobodah. Prav tako pa je naš parlament leta 1993 sprejel Resolucijo o temeljnih oblikovanju družinske politike, ki družino in otro-

ka posebej ščiti.

Evropsko sodišče je poudarilo, da Konvencija sveta Evrope ščiti tradicionalno obliko zakonske zveze kot skupnost možkega in ženske in se ta pravica ne razteza na druge oblike življenjske skupnosti odraslih.

Mednarodni dokumenti izrecno določajo, da pravica skleniti zakonsko zvezo pripada možkemu in ženski. Uzakonjeno pa je tudi nam, geografsko, kulturno in etično najbližjih državah srednje Evrope (Avstrija, Nemčija, Italija). Ustavno sodišče RS se je pri odločanju ustavnosti o Registraciji istospolne partnerske skupnosti omejilo le na ustavnost pravice do dedovanja oseb v registrirani istospolni partnerski skupnosti in kljub svoji pristojnosti v Zakonu o ustavnem sodišču ni poseglo na področje ustavno zagotovljene pravice do zakonske zveze, družine in posvojitve.

Referendum bo torej realen odziv na sprejeti Družinski zakonik brez širokega družbenega in političnega soglasja o spornem redefiniiranju družine in posvojitvah istospolnih zvez!

Za Upravni odbor
Svetovnega Slovenskega
Kongresa

prim. Majda Kregelj Zbačnik,
dr. med.

Slovenska Komisija pravičnost in mir

Predsednik Komisije pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci mariborski nadškof Anton Stres je predsedniku hrvaške komisije Iustitia et Pax v soboto poslal pismo, v katerem je izrazil obžalovanje ob objavi sobotne izjave omenjene komisije v zvezi z arbitražnim sporazumom glede določanja meje med Slovenijo in Hrvaško. Predsednik slovenske Komisije pravičnost in mir je poudaril veljavo načela pravičnosti, ki je nad "črko zakona" in navedel govor papeža Benedikta XVI. v ZN 18. aprila lani, kjer je papež jasno opozoril na spornost "prevlade legalnosti nad pravičnostjo." Izpostavil je še mnenje Komisije Pravičnost in mir, da ni v njeni pristojnosti, da se neposredno vključi v reševanje slovensko-hrvaškega spora glede meje in zavzema konkretna stališča do tega, kje in na kakšen način naj bo določena meja med državama. Msgr. Stres je še izrazil pričakovanje in zahtevo, naj bo meddržavna meja pravična in naj v prihodnosti ne bo več povod za medsebojne spore, temveč osnova za nadaljnjo krepitev prijateljskega sožitja, sodelovanja in sosedstva. Komisija Iustitia et Pax Hrvaške škofovske konference je v sobotni izjavi za javnost izrazila nasprotovanje podpisu arbitražnega sporazuma s Slovenijo in hrvaško vlado pozvala, naj od njega odstopi tudi za ceno blokade ali pa za ceno, da ne bi vstopila v EU. Izpostavila je, da gre pri zahtevi Slovenije po stiku z mednarodnimi vodami za ozemeljske zahteve, na katere Hrvaška ne sme pristati niti za ceno nečlanstva v EU. Izrazila je tudi zaskrbljenost za mir in duh dobrososedstva med slovenskim in hrvaškim narodom in zaradi možne perspektive kršenja mednarodnega prava, ki bi ga lahko izzval arbitražni sporazum.

PAVEL IN NJEGOVA SVOBODA

"Bog Oče nas je ustvaril, Bog Sin nas je rešil-osvobodil, Sveti Duh nas posvečuje!" Opredelevitev lepo razodeva, kolikšno težo ima v Božjem svetu beseda rešitev-svoboda. Ko so Sina Božjega v Nazaretu vprašali po njegovem izvoru in poslanstvu, si je za odgovor izbral navedek iz preroka Izaija, ki govori o rešitvi in osvoboditvi: "Poslal me je, da oznanim jetnikom prostost, da pustim zatirane na prostost" (Lk 4,18). Ko je apostol Petra razglasil za skalo, na kateri bo sezidal svojo Cerkev, mu je dal tudi obljubo: "In peklenka vrata je ne bodo premagala" (Mt 16,18). Peklenka vrata so vrata ječe in suženjstva, vrata Cerkve pa so vrata svobode in prostosti. Naloga Cerkve je, da osvobaja in pušča na prostost.

Gosposka družbena ureditev

Tudi apostol Pavel veliko piše o gospodarstvu in suženjstvu, o sužnjih in gospodarjih. Oba izraza označujeta dvoje različnih področij: družbeni stan in stanje duha. Najprej družbeni stan: Vsem je znano, da je celotna družba v Pavlovo časa bila sestavljena iz sužnjev in svobodnih, kar je takrat pomenilo približno isto kakor danes iz podrejenih in nadrejenih. Sužnjelastniški 'bav-bav' ustvarjamo sproti in skrbno gojimo zato, da z njim slepmo današnje sužnje in se tolažimo z dozdevnim napredkom, ki ga v resnici ni ali pa se slej ko prej izkaže kot utvara, ki ne more preživeti.

Apostol Pavel večkrat popolnoma prostodušno omenja suženjski stan: "V enem Duhu smo namreč bili mi vsi krščeni v eno telo, naj bomo Jude ali Grki, sužnji ali svobodni, in vsi smo bili napojeni z enim Duhom" (1 Kor 12,13).

"Ni več Juda, tudi ne Grka; ni več sužnja, tudi ne svobodnega; ni več možkega in ženske; kajti vsi vi ste eno v Kristusu Jezusu" (Gal 3,28).

"Tukaj ni več ne Grka ne Juda, ni obrezanega ne neobrezanega, ni tujca ne Scita, ni sužnja ne svobodnega, ampak je vse in v vseh Kristus" (Kol

3,11).

V pismu Gal obravnava tudi dva Abrahamova sinova, od katerih je eden od sužnje Hagare, drugi pa od svobodne Sare (Gal 4,22-23.30-31).

Efežanom piše: "Sužnji, ubogajte svoje zemeljske gospodarje kakor Kristusa, v strahu in trepetu, v preprostosti svojega srca, kakor Kristusa; ne zaradi videza, kakor da bi hoteli ugajati ljudem, ampak kot Kristusovi sužnji, ki iz srca izpolnjujejo Božjo voljo. Služite z dobro voljo kakor Gospodu in ne kakor ljudem, ker veste, da bo vsak, naj bo suženj ali svoboden, dobil od Gospoda povračilo za to, kar bo dobrega storil" (Ef 6,5-9).

V 1 Kor pa sužnje celo spodbuja, naj ne silijo ven, saj je notri še lažje biti dober kristjan: "Vsak naj ostane v tistem stanu, v katerem je bil poklican. Si bil poklican kot suženj? Nič ne maraj za to. Če bi pa tudi mogel postati svoboden, bodi še rajši! Kajti suženj, ki je v Gospodu poklican, je svoboden v Gospodu. Enako je tisti, ki je svoboden poklican, suženj Kristusov. Odkupljeni ste za drago ceno, ne bodite sužnji ljudem! V čemer je bil kdo poklican, bratje, v tem naj vsak ostane pri Bogu" (1 Kor 7,20-24). Gospodarja Filemona prosimo za sužnja Onezima in piše: "Morda je bil zato za kratek čas ločen od tebe, da bi ga spet pridobil za zmeraj, in sicer ne več kot sužnja, ampak več kot sužnja, kot brata, nadvse ljubelega najprej meni, še koliko bolj pa tebi, tako v mesu kot v Gospodu" (Flm 16).

Osvoboditev od greha

Pavel torej brez pomisleka sprejema suženjski

družbeni red in ne čuti nobene potrebe po uporih in prevratih. Popolnoma drugačen pa je njegov odziv, ko gre za suženjstvo duha in reševanje v svobodo duha.

Rimljanom razlaga moč krsta in pravi: "Vemo namreč, da je bil naš stari človek z njim vred križan, da bi se telo greha razdejalo in bi mi grehu več ne služili. Kdor je namreč umrl, je bil greha oproščen" (Rim 6,6-7). In nadaljuje: "Hvala Bogu, da ste sicer bili sužnji greha, pa ste postali iz srca poslušni onemu pouku, v katerega ste bili uvedeni, in da ste po osvoboditvi od greha postali služabniki pravičnosti. Po človeško govorim zaradi slabosti vašega mesa: Kakor ste bili namreč dali svoje ude, da so služili pohotnosti in razbrzdanosti za hudobijo, tako dajte svoje ude, da bodo služili pravici za posvečenje" (Rim 6,17-19).

"Ko ste bili namreč sužnji greha, ste bili nasproti pravici, ko ste postali služabniki Božji, imate kot svoj sad posvečenje, kot konec pa večno življenje" (Rim 6,20,22).

V istem pismu opisuje svoj notranji boj in pravi: "Jaz, nadložen človek, kdo me bo rešil telesa te smrti? Tako torej jaz sam z duhom služim postavi Boga, z mesom pa postavi greha" (Rim 7,24-25).

"Zatorej ni zdaj nobene obsodbe za tiste, ki so v Kristusu Jezusu; Kajti postava Duha, ki oživlja v Kristusu Jezusu, me je oprostila postave greha in smrti" (Rim 8,2).



Tudi vse stvarstvo je podvrženo ničevosti v upanju, "da se bo tudi stvarstvo samo iz suženjstva pokvarjenosti rešilo v svobodo povelečanih Božjih otrok" (Rim 8,21).

V pismu Gal je apostol še bolj prijatelj: "Za svobodo nas je oprostil Kristus. Stojte torej trdno in se ne dajte znova vpreči v jarem suženjstva!" (Gal 5,1).

Natančno svarilo: "Vi ste namreč poklicani k svobodi, bratje, samo da vam svoboda ne bo pretveza za mesenost, marveč drug drugemu služite z ljubeznijo" (Gal 5,13).

"Pravim pa: Po duhu živite in ne strežite poželenju mesa. Zakaj meso poželi zoper duha, duha pa zoper meso; ta dva sta si namreč med seboj nasprotna, da ne delate tega, kar bi hoteli. Če pa se daste voditi duhu, niste pod postavo. Očitna pa so dela mesa in taka so: pohotnost, razpuščenost, razuzdanost, malikovanje, čaranje, sovražnost, maščevanje, sumničenje, jeza, prepirljivost, razprtje, ločine, zavist, uboj, pijančevanje, požrešnost in kar je temu podobnega. O tem vam napovedujem, kakor sem vam napovedal: tisti, ki take reči počenajo, ne bodo podedovali Božjega kraljestva.

Sad duha pa je: ljubezen, veselje, mir, potrpežljivost, blagost, dobrotljivost, zvestoba, krotkost, zdržnost. Zoper take ni postave. Ti pa, ki so Kristusovi, so meso s strastmi in poželenjem vred križali" (Gal 5,16-24).

Zasvojenosti je treba iskati v vseh peterih čutih in v vseh sedmerih ali osmerih ali deveterih grešnih nagnjenjih.

Peteri čuti: okus (modrost), sluh (razumnost), vid (svét), tip (moč), vonj (spoznanje); slutnja (srce)! Devetera nagnjenja: napuh, lakomnost, čutnost, zavist, požrešnost, jeza, lenoba, naveličanost, hinnanščina!

Značaji: astenik, športnik, piknik; sangvinik, kolerik, melanholik, flegmatik! Dvanajst značajev po nebessnih znamenjih!

Uvodno predavanje družinam goriške dekanije

Zakaj prihaja do samomora zahodne družbe?

Prejšnjo soboto, 24.10.2009, so se v Fogarjevi dvorani začela predavanja, ki jih je pripravila škofija za starše vseh goriških župnij. Prvi predavatelj je bil Giampiero Guidetti, župnik v Milanu, psihoterapevt in asistent na univerzi "Bocconi". Predstavil ga je duhovni vodja Adelchi Cabas in povedal, da so hoteli nadaljevati lanska predavanja s temo "Družina: lepota, ki jo moramo osvoboditi". V središču pozornosti je naša družba, ki po vsej sili vidi družino kot nekaj prehodnega in ki ji noče dati tiste vloge, ki ji po naravni poti pritiče. Že v začetku je predavatelj povedal

še najbolj za našo zahodno kulturo, ki je tista, ki ima največji življenjski standard. Uničevalne smernice pa so naslednje: vsak od nas živi v neki skupnosti, ki je okrog nas in v kateri se čutimo priznani. To je lahko delovno mesto, vaška, župnijska skupnost, šolska skupnost itd. in v kateri vsak dobi svojo identiteto. Ena glavnih potreb človeka je, da ga priznamo, da se čuti priznan. Zato naša identiteta raste skupaj s priznanjem naše okolice, skupnosti, v kateri živimo. Pirandello v svojem delu "Il fu Mattia Pascal" zelo lepo predstavi zgodbo nekega človeka, ki si hoče spremeniti

dobesedno spodbija, vedno bolj smo nemočni, sami, nerazumljeni.

Naša družba s hitrimi koraki v zadnjih desetletjih gre naproti velikim spremembam. Dandanes je svet bolj kompleksen kot nekoč. Poglejmo samo vpis v višjo šolo, na univerzo. Nekoč je bila izbira precej lahka, dandanes pa je veliko vprašanje, katero fakulteto izbrati. Isto velja za druge izbire. Nekoč je bilo mogoče premalo izbir, nismo imeli veliko možnosti. Dandanes se dogaja obratno. Imamo neskončno izbir. In zato tudi, kdor izbira, izbere večkrat nedokončano izbiro ali pa se ne zadovolji s prvo izbiro in menja večkrat izbire. Predavatelj je temu dal ime "logika pokušanja". Ta logika se potem izraža tudi v drugih izbirah, na primer v restavraciji ali tudi pri poroki. Večkrat, kdor izbere partnerja, ne misli na trajno zvezo. "Poskusimo, potem bomo videli", je navadno glavna misel.

Tretja velika sprememba je prehod iz kolektivne v individualno družbo. Živimo v svetu, kjer je postal socialni subjekt individualno. Še pred tridesetimi leti je bil socialni subjekt kolektivnost, skupnost. Dandanes nobeden ne daje več važnosti kolektivnosti. Družina je zato zastopljena. Ni več zanimivo se ukvarjati z družino. Bolj važno je govoriti o ženski, o mladostniku, o otroku, o homoseksualcu, torej o nekem posamezniku. In zaposljenost skupnosti prinaša tudi težave v odnosih med ljudmi. Vedno bolj odklanjamo stabilne vezi. V družbi zato igrajo glavno vlogo površne vezi, ki prinašajo nezmožnost reševanja konfliktov, neuspešne osebne interakcije, provizoričnost v delu, v odnosih. Zato že mladina postavlja vse pod vprašaj. Tudi delo je postalo provizorično. Nič ni stabilnega, vse je gibljivo, nedoločeno. Poljski sociolog Sigmund Bauman govori o "tekoči družbi" kot o neki realnosti brez oblike, spolski, ki se stalno izmika. Posledica vseh teh

sprememb je, da si človek ne postavlja več vprašanja o smislu. Živi v svetu, a se ne ozira več na namen. Padle so ideologije, vere nimajo več pomena, edina realnost, ki ima nek smisel, je tehnologija. Vendar v tehnologiji ne dobimo smisla življenja. Tehnologija je samo orodje.

In v vseh teh spremembah, kje dobi družina svoj smisel življenja? Kot zaključek je postavil predavatelj nekaj podatkov o družini v Italiji:

- v zadnjih tridesetih letih je bil globok padec rojstev (Italija je še dandanes ena izmed držav z najnižjim nivojem rojstev). Ta padec se je začel prav v letih, ko so odobrili zakon o razporoki in zakon o splavu;
- povečala se je nestanovitnost poroke in povečalo se je število civilnih porok (v 60. letih je bilo v Italiji le 1% civilnih porok, dandanes je od 35% do 50%, odvisno od dežela);
- padec članov v družini;
- družine z enim članom (singel) so se povečale od 12,9% do 24,9%;
- povečale so se neporočene osebe, ki živijo same.

Še neko zanimivost je povedal predavatelj, in sicer, da se novoporočenci zelo odklanjajo otrokom, toda to se ne godi zaradi ekonomskih težav. Glavni vzrok je verjetno nova kulturna vizija: življenje brez iskanja nekega smisla. Zato mladi zakonski pari se raje odpravijo v diskoteko, kot da bi pestovali doma otroka. Poraja se mnenje: "Važno je to, kar delamo sedaj, kar bo jutri nas ne zanima". Manjka v mladih celo neko zanimanje za prihodnost družine, primanjkuje instinkt, ki zagotavlja preživetje človeškega rodu.

Naslednja predavanja v Fogarjevi dvorani ob 16.00 uri, vedno v italijanskem jeziku, bodo sledila: 28.11.2009 na temo "Svoboda in zvestoba v zakonu". 30.01.2009 na temo "V obzorju večje ljubezni". 13.03.2009 na temo "Pogovor o poroki med Jezusom in učenci". 24.04.2009 na temo "Dobro družine". Zadnje in zaključno predavanje bo v župnijski dvorani v Ogleju 06.06.2009 na temo "Naloga krščanske skupnosti". Sledila bo sv. maša za vse družine in prijatelje v baziliki prisotnostjo škofa Dina De Antonija.

Karlo Nanut



prisotnim družinam, naj se ne smejo bati, kajti družina je vedno bila in vedno bo ostala podlaga družbi. Znani znastvenik in antropolog Levi-Strauss, ki je leta in leta preučeval vseh vrst družb, je napisal, da je in vedno bo družina v vsaki družbi osnovna celica. V zgodovini je bilo nekaj revolucij in nekatere so hotele odpraviti družino kot na primer obdobje v prvih desetletjih komunističnega režima v Sovjetski zvezi, a so morali takoj ukiniti tako politiko, ker so se zavedali, da brez družine ne gre. Negativne posledice (kriminal, alkoholizem itd.) so se kopičile in bi v nekaj letih prinesle do uničenja same sovjetske družbe. Zato – je povedal predavatelj – dandanes ni strahu, da se bo družina uničila, strah pa je v tem, da se bo sama družba uničila zaradi drugih vzrokov. To velja

identiteto. Zato zapusti družino, izbriže vsako sled za sabo in si hoče zgraditi novo življenje. A ne more, ker se zave, da mu nekaj manjka. In to je prav, da ga nekdo lahko prepozna, priznava. Temu našemu vsakdanjemu svetu stoji nasproti "globalni svetovni sistem", to je tisti, ki ga mi "čutimo, dojamemo preko časopisov, televizije, interneta in ki ima tudi vpliv na nas. Dandanes se razlika med tema dvema svetovoma vedno bolj širi in mi opazimo vedno bolj, da nimamo več nobenih instrumentov, da bi vsaj nekoliko vplivali na ta "globalni svet." Opazujemo, da se nam vedno bolj oddaljuje in beži izpod kontrole. Globalni svet je sestavljen predvsem iz ekonomskih in kulturnih težiščnic. V našem vsakdanjem svetu mi navadno živimo paralelno in čutimo, da nas globalizacija

med voditelji ter med voditelji in starši. Njegovo razmišljanje se je seveda pričelo pri tem, da je komunikacija vrednota. Poudaril je, da je treba ločiti subjekt od objekta, in sicer delo, ki ga nekdo opravi, ne moremo enačiti z njim samim. Če bi vsi to znali, bi se lahko izognili marsikateremu konfliktu. Nato je povedal, da je pomemben tudi način komunikacije. Ko nam delo nekoga ni bilo všeč, mu moramo to pove-

nikaciji so tudi govorice. Tej težavi se najbolj izognemo tako, da gremo direktno do osebe, ki je zainteresirana, in se z njo pogovorimo. Govorice so namreč kot otroška igra telefon, začetna informacija je morda resnična, a nazadnje postane zelo popačena. Dal je tudi nasvet, kako komunicirati, če imamo težave in pred samo osebo ne uspemo odpreti ust: v takem primeru lahko tudi napišemo pismo in povemo svoje mnenje v pismu.

Da bi lahko skupnosti voditeljev čim boljše komunicirale, morajo biti člani prijateljski, a ne preveč. Če se ne marajo, bodo težko sodelovali, saj bodo že a priori izključevali ideje drugega. Če jih veže preveč tesno prijateljstvo pa lahko pride do nasprotne težave. Bojijo se izreči kritiko, ker bi lahko tako ranili prijateljeva čustva. Spet je prišlo na dan, kako pomembno je ločiti subjekt od objekta. V drugem delu delavnice so se voditelji razdelili v tri skupine in

Slovenska zamejska skavtska organizacija Dan voditeljev

Slovenska zamejska skavtska organizacija si je zamislila za vse voditelje, pripravnike in roverje, ki že pomagajo pri vodenju enot, dan voditelja. Jeseni so se navadno voditelji zbirali pri občnem zboru, ker pa letos ni bilo te potrebe in bodo imeli samo januarski občni zbor, si je deželno vodstvo zamislilo, da bi jeseni eno nedeljo posvetili samim voditeljem in njihovemu izobraževanju.

Trenutna situacija med voditelji namreč ni najbolj rožnata. Samih voditeljev je zelo malo, zato potrebujejo dodatne spodbude in motivacijo za svoje delo. Veliko mero navdušenja so lahko prejeli ravno na dnevu voditelja, ki je potekal v nedeljo, 25. oktobra, na Opčinah.

Po kosilu in sv. maši so pričeli z delavnico o komunikaciji, ki je bila glavna tema dneva. Medse so povabili skavta iz okolice Turina in profesorja komunikologije na turinski univerzi, Roberta Buffo. Najprej se je predstavil, nato so sledile predstavitve posameznih voditeljev,

a na zelo neobičajen način. Vsak je moral povedati svoje ime, tako da je s tonom in barvo glasu poznal, kako se počuti v svojem imenu. Vsak je moral nato dodati, katere barve se počuti, katera žival in kateri del njegovega telesa največ komunicira. Vz-



dušje je bilo sproščeno že takoj na začetku. Za to je poskrbel tudi Roberto, ki je zbrane naučil nov bans (pescico s spremljajočimi gibi). Na zelo simpatičen način je predstavil ključne težave pri komunikaciji

dati, a moramo tudi istočasno zelo jasno dati vedeti, da ocenjujemo njegovo delo in ne njega samega. Ni pozabil omeniti tudi, kako pomembno je gledati na stvar iz različnih zornih kotov. Velik problem pri komu-

Kratki

Nadškof Kramberger vrnil obisk aškenaškemu rabinu Izraela

Mariborski nadškof Franc Kramberger je bil v Izraelu, kjer se je srečal z glavnim aškenaškim rabinom Izraela Jonom Mecgerjem. Kramberger je tako vrnil obisk Mecgerju, ki se je v Sloveniji mudil februarja lani, gre pa za prvi uradni obisk kakega slovenskega škofa pri judovskem rabinu v



Glavni rabin Jona Metzger in nadškof Franc Kramberger

Izraelu. Kramberger se je z Mecgerjem sešel v v Betlehemu, na srečanju pa je bil navzoč tudi slovenski veleposlanik v Izraelu Boris Sovič s skupino 30 slovenskih romarjev. Aškenaški rabin se je na srečanju spomnil na svoj lanski obisk v Mariboru, Sovič pa je obema verskima voditeljema, rabinu in nadškofu, izrazil zahvalo in priznanje, da sta tako v Mariboru kot v Betlehemu ustvarila izjemno dobro razpoloženje. Nadškof Kramberger je v Betlehemu z romarji obiskal tudi tamkajšnjo karitasovo otroško bolnišnico, ki letno zdravi 32.000 otrok in zaposluje 215 članov medicinskega osebja. Direktorju bolnišnice je v imenu nadškofijske karitas Maribor izročil vrednostni ček. Skupina je obiskala še palestinsko krščansko šolo.

Na Nemškem mladi slepo verjamejo spletu

Mladi v Nemčiji novicam na spletu verjamejo veliko bolj kot starejši državljani, kaže raziskava, ki jo je inštitut za raziskavo trga TNS Emnid predstavil v Bielefeldu. Skoraj dve tretjini starejših od 50 let bistveno bolj zaupa klasičnim medijem kot ponudbi na spletu. V starostni skupini od 30 do 49 let je takšnih le še polovica.

Med tistimi, ki so stari od 14 do 29 let, je do spleta skeptičnih le še tretjina. Inštitut Skupine Taylor Nelson, TNS Emnid je raziskavo opravil na vzorcu nekaj manj kot



1000 vprašanih, starejših od 14 let, ki so vsi priključeni na internet, poroča Slovenska tiskovna agencija. Kar se tiče aktualnih novic, klasična medija, televizija in časopis, ostajata v vrhu. Med tistimi, ki imajo internetno povezavo v Nemčiji, se jih 91 odstotkov o aktualnih dogodkih seznanja prek televizije.

Za tri četrtine je dnevno časopisje najboljši vir za seznanjanje s svetovnimi dogodki. Radio in splet sta kot vir informacij precej zadaj, vendar ju kot vir še vedno uporablja več kot polovica vprašanih. V skupini "priključenih", mlajših od 30 let, imajo dnevnik in internet kot informacijski medij približno enak pomen.

Glede internetnih časnikov in televizij pa so stvari take: 70 odstotkov vprašanih jih je kot glavni kriterij pri iskanju novic prek interneta navedlo resnost medija, ki si ga je ta pridobil v tiskani obliki. To se izdajateljem lahko kaže tudi drugače: slaba polovica vprašanih (49 odstotkov) je pripravljenih za vir informacij, ki mu verjamejo in ga želijo uporabiti, tudi plačati.

se pogovarjali o tem, zakaj mlajši oz. ne komunicirajo in ne povejo svojega mnenja v posameznih skupnostih voditeljev. Na dan so prišli različni razlogi. Najpomembnejši so bili strah pred tem, da bi sogovornika užalili, neujemanje z ostalimi voditelji, neupoštevanje različnih mnenj. Težave so nekateri videli tudi v tem, da se med sabo premalo poznajo. Na dan so prišle tudi težave pri komunikaciji s starši, predvsem tistimi starši, ki so bili nekoč sami skavtski voditelji. Roberto je dal napotke, kako speljati pogovor z njimi, da bi lahko vzpostavili lep stik. Zadnji del srečanja je bil posvečen pripovedi. Pripoved je pomemben metodološki element pri vzgoji volčičev in volkuljic, a se jo lahko zelo uspešno upora-



Kratke

Gostovanje MePZ Lojze Bratuž v Gornjem Tarbiju v Beneški Sloveniji

V nedeljo, 25. oktobra, je mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice nastopil na Burnjaku, tradicionalnem prazniku kostanja v Gornjem Tarbiju v Beneški Sloveniji. Pevci smo ob spremstvu dirigenta Bogdana Kralja in predsednika Marka Terčiča v popoldanskih urah sončne nedelje odpotovali z avtobusom iz Gorice in zapeli v cerkvi sv. Janeza Krstnika. Koncert je, kljub visoki legi cerkve, privabil mnoge poslušalce, ki jih glasba zanima, prišli pa so tudi naključni obiskovalci in ljubitelji kostanja. Več kot enourni koncertni program



je bil zelo pester, tako da je publiko izbor pesmi zelo prevzel. Zbor je namreč na koncertu prepletel slovenske, furlanske in beneške ljudske melodije, da je marsikateremu poslušalcu ob našem koncertu iz srca zapel materin jezik. Ob zaključni pesmi 'Pa se sliš' je publika glasno zaploskala. Po uspešnem nastopu se je zbor tudi sam udeležil jesenskega praznovanja ob pečenem kostanju in moštu. Pevci zbora Bratuž smo še enkrat glasno zapeli med lupljenjem kostanja in se tako lepo poslovili od gostov in beneške vasi. Ob mraku smo se odpravili spet na Goriško. V prihodnje nas čaka še veliko koncertov in tekmovanj. / IPA

Predstavnika Prihodnost in Mladih SSK na kongresu SDM v Ljubljani

Tajnik skupine Prihodnost Simon Koren in deželni predsednik Mladih SSK Aljoša Jarc sta bila v soboto, 30. oktobra, gosta na 12. kongresu Slovenske demokratične mladine (SDM) v Ljubljani. Jarc je pozdravil prisotne ter poudaril dobro sodelovanje med skupinami. Na kongresu so prisotni izvolili nov izvršni odbor ter novega predsednika, Klementa Perka. V imenu skupine Prihodnost Koren toplo čestita novoizvoljenemu predsedniku in upa, da se bodo dobri odnosi med organizacijama še utrdili. "Novo vodstvo bo gotovo podpiralo naše poslanstvo in sodelovanje bo obrodilo željene sadove".

Prešenečenje na OŠ Alojz Gradnik v Števerjanu

V petek, 30. oktobra, so učenci osnovne šole Alojz Gradnik v Števerjanu doživeli lepo presenečenje. Dan pred svetovnim dnevom varčevanja so na šoli imeli v gosteh predstavnika vaške banke, Banca di Manzano, Sašo Klanjščka, in predstavnico staršev Marinko Černic. Z denarnim prispevkom banke in staršev je šola dobila v dar videoprojektor, s katerim bodo učiteljice popestrile učne ure med šolskim letom. Klanjšček je učencem obrazložil pomembnost varčevanja z denarjem in nakazal delovanje banke. Vsak učenec je dobil v dar hranilnik; vsi so obljubili, da bodo pridno varčevali in skrbno pazili, kako ga bodo potrošili. V mesecu novembru bodo učenci obiskali vaško banko in od blizu spoznali njeno delovanje.

Vsi učenci in učiteljice se staršem in banki di Manzano iskreno zahvaljujemo.

Razpis 32. natečaja za študijske nagrade iz sklada Mihael Flajban

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje 23. natečaj za študijske nagrade iz sklada Mihael Flajban, namenjene univerzitetnim študentkam in študentom slovenske narodnosti iz naše dežele. Glavna nagrada znaša 1.500 evrov in je namenjena kandidatom, ki se vpišejo v prvi letnik univerze. Ta nagrada se obnavlja za vse letnike rednega študija, če dobitnik zadosti pogojem pravilnika. Poleg glavne nagrade so predvidene tudi enkratne nagrade za naslednje letnike. Prošnje za nagrade, naslovljene na Slovensko dobrodelno društvo, je treba skupno s predvideno dokumentacijo prinesiti ali poslati po navadni pošti na sedež SDD do 20. decembra 2009. Podrobnejša pojasnila so na voljo na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, (ul. Mazzini 46, prvo nadstropje, 34122 Trst, tel. 040-631203) ob četrtkih od 16. do 18. ure, lahko pa jih zainteresenti prejmejo tudi po elektronski pošti, če se na SDD obrnejo na naslov dobrodelno@libero.it.

JAVNI RAZPIS

PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR

- 1) Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljcev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.
- 2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.
- 3) Priznanje se praviloma podeli v mesecu februarju za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.
- 4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.
- 5) Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2009 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete – 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje"

Jazz pianist Glauco Venier gost Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel

Pronicljive misli in žuborenje zvočnih jazzovskih nians

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel je minuli teden priredil delavnico jazza, ki jo je vodil kitarist Sid Jacobs, docent na College G. I. T. v Los Angelesu. Med to delavnico je en večer oblikoval priznani jazz pianist Glauco Venier, ki je predaval o zgodovini klavirja v jazz glasbi od zgodnjega 20. stoletja do današnjih dni. Glauco Venier je po diplomu iz orgel leta 1985 na Videmskem konservatoriju Tomadini študij preusmeril v jazz. Po začetnih privatnih lekcijah pri Francu D'Andreiu v Milanu je krenil na študij na prestižni Berkley College of Music v Boston (ZDA). Nase je opozoril na mednarodnih jazz tekmovanjih, kot so Martial Solal v Parizu in Thelonious Monk v Washingtonu, kjer so njegov talent občudovali številni priznani glasbeniki. Izdal je več albumov (s svojim triom je izdal Faces in L'Insium, v sodelovanju s trobentačem Kennyjem Wheelerjem, Normo Winstone in saksofonistom Klausom Gesingom pa albuma Chamber Music in Distances, ki je leta 2008 prejel nagrado grammy). Poučuje jazz klavir na konservatoriju v Trstu ter jazz kompozicijo in interpretacijo na Glasbenem inštitutu v Gorici. Glauco Venier je tako strnil zgodovino klavirja v jazz glasbi v

dveurno predavanje. Simpatičen jazzist je prerez zgodovine začel v 30. letih minulega stoletja v času razširitve improvizacije. Vsekakor pa je najprej naredil korak za pol stoletja nazaj na konec 19. stoletja in večer odprl z akordi zimzelene skladbe Entertainer Scotta Joplina, ki jo igrajo v nižjih glasbenih šolah. Od tukaj pa je naredil preskok v trideseta leta, ko je na temelju improvizacije začel nastajati sodobni jazz, ki se je razvil v številne sloge in podvrsti in kjer je pomembno vlogo imel klavir. Tako so zazveneli izpod prstov in v izvrstni interpretaciji Venierja po kronološkem zaporedju jazzovski slogi boogie woogie, ragtime, stride, bebop. V 40. letih prejšnjega stoletja je v bebop slogu ustvarjal legendarni Charlie Parker. Po Venierjevih besedah se zgodovina jazza pojmuje kot 'štetje pred Parkerjem in po Parkerju'. On naj bi vnesel v jazz nova pojmovanja, nov slog s hitrim tempom, instrumentalno virtuoznost, improvizacijo na podlagi kombinacije harmonije in strukture melodije, nov duh, novo zvočnost. Glasba, ki jo je ustvarjal, je bila sonorno zanimiva, artikulirana, poliritmična



Foto DPD

z izjemno kompliciranimi ritmi. V tem slogu so ustvarjali tudi drugi velikani jazza, kot so Lenie Tristano, Clifford Brown, Miles Davis in drugi. Iz tega je nastala moderna pop glasba in moderen jazz. Še en izjemen jazz pianist je bil Bill Evans, ki se je močno zgledoval pri klasični glasbi in skladateljih, kot so Rahmaninov, Prokofjev, Debussy in Ravel. Njegov jazz sodi v sodobnost, ima bogate harmonije, poln, melodičen zvok. V drugem delu večera pa se je Venier posvetil predvsem glasbi in improvizaciji ter vključil poslušalce k sodelovanju. Naloga poslušalcev je bila odkriti pe-

sem, ki jo je toliko zabrisal v pajčevino glasbenega tkiva, da je bila razpoznavna le ob natančnem poslušanju. Postavil je motivacijo in nekateri so izziv sprejeli, drugi smo se prepustili lepoti jazzovske klavirske glasbe, ki se je v njegovi interpretaciji pretakala kot žuborenje, šelestenje zvočnih nians, bogatih, blagozvočnih in tudi jedkih in pronicljivih glasbenih zamisli. Zagotovo pa smo tisti večer rušili predsodke in brusili stališča o jazz glasbi, ki se je še zmeraj drži negativna konotacija, da ni dovolj resna oziroma da je rezervirana le za glasbene sladokusce.

Metka Sulič

Redna avtobusna proga APT Končno je urejen prevoz šolarjev s Plešivega



V ponedeljek, 26. oktobra, se je končno sklenila dolga pot prizadevanj za zagotovitev rednega šolskega prevoza dijakom s Plešivega, iz Ceglega in Krmina, ki obiskujejo srednjo šolo Ivan Trinko in višje srednje šole v Gorici. Od tega dne je namreč začela delovati redna avtobusna proga, ki jo upravlja podjetje APT. Veliko dela in prizadevanj je v to vložil Walter Bandelj, predsednik SSO za Goriško, ki je bil že od poletja dalje v stiku s krminskim županom Patatom in z direktorjem goriškega pok-

rajinskega avtobusnega podjetja Ginafrancom Zampierijem. Na začetku je sicer kazalo, da bo ta avtobusna proga začela delovati že nekaj dni prej, a je prišlo do nekaterih manjših zamud, ki so povzročile nekajdnevni zamik. Do prejšnjega šolskega leta je za šolski prevoz otrok skrbel Mladinski dom, vendar je zaradi vse višjih stroškov usluga postala nevdolželjiva. Po drugi strani je tudi res, da so dolžne krajevne javne ustanove zagotoviti prevoz šoloobveznim otrokom. Avtobus odhaja iz Ceglega ob 7.15, ob 7.18 se ustavi na Plešivem in nato nadaljuje pot v Krmin in Gorico. V povratni vožnji je prihod na Plešivo ob 14.33, ob 14.36 pa na Ceglo.

Ob prazniku Vseh svetih Poklon zaslužnim pokojnim

Kot vsako leto so se na praznik Vseh svetih tudi po goriških vaseh in na goriškem pokopališču zvrstili razne svečanosti ob spomenikih padlim za svobodo, pa tudi pokloni ob grobovih zaslužnih kulturnikov, ki so s svojim delom zapustili neizbrisno sled med nami. Še posebno občutene so bile slovenske spomeniške slovenskih občinah. Po že zakoreninjeni navadi so na praznik Vseh svetih na goriškem pokopališču člani društev, včlanjenih v Zvezo slovenske katoliške prosvete, obiskali grobove nekaterih zaslužnih slovenskih osebnosti (Emila Komela, Lojzeta Bratuža, Viktorja Prašnika, Frana Erjavca, Karla Lavriča, Milzana Bekarja...). Na grobu Lojzeta Bratuža in

Ljubke Šorli je njun spomin počastila delegacija SSO in SSK za Goriško. Priložnostne besede je izrekel predsednik SSO

Walter Bandelj, prisoten pa je bil tudi Julijan Čavdek. Tudi letos so se predstavniki Zveze slovenske katoliške prosvete poklonili vojnim žrtvam; med drugim so v soboto, 31. oktobra, položili venec pred spomenik žrtvam taborišča v Gonarsu. Kot druga vaška društva se je tudi PD Štandrež 1. novembra spomnilo žrtev vojnega nasilja.

Pred spominsko obeležje na pročelju župnijske dvorane Anton Gregorčič so položili venec, župnik Karel Bolčina je zmolil za pokojne, Majda Zavadlav pa je prebrala priložnostno pesem. Člani društva so obiskali tudi domače pokopališče in tudi tam položili venec v hvaležen spomin. Istega dne so imeli komemoracijo tudi pred spomenikom na osrednjem trgu v Štandrežu.

Slovenski konzulat v Trstu je v soboto in nedeljo položil vence pred razne spomenike padlim v slovenskih krajih in na goriškem pokopališču, kjer je spomin na vojne žrtve počastil tudi podpredsednik državnega zbora republike Slovenije France Cukjati, ki so ga spremljale delegacije SSO, SSK, SKGZ, VZPI-ANPI in vrsta drugih uglednih osebnosti, med drugimi sta bili prisotni prefektinja Maria Augusta Marroso in generalna konzulka RS v Trstu Vlasta Valenčič Pelikan.



PODGORA Nujen čimprejšnji poseg za zdravje občanov

Walter Bandelj je vložil prijavo zaradi azbesta

Problem azbestnih kritin prihaja vedno bolj v ospredje, še posebno na tistih področjih, kjer so ali so bili tovarniški objekti. S tem problemom se že nekaj časa soočajo tudi v Podgori, kjer imajo v neposredni bližini industrijsko cono, v kateri je kar nekaj zapuščenih objektov, ki imajo strešno kritino iz azbesta in predstavljajo resno ne-

varnost za zdravje. To je toliko bolj kritično, ker je površina strešne kritine zares velika. Walter Bandelj, predsednik rajonskega sveta Podgora in član tajništva SSK, je o tem problemu že večkrat obvestil pristojne občinske in zdravstvene organe. Leta 2006 je občina Gorica odredila, naj lastniki objektov nemudoma sanirajo stanje na lastnini, ven-

dar pri tem ni bilo nobenega učinka. Bandelj je leta 2008 o hudem stanju obvestil tudi goriško prefekturo. Pred kakšnim tednom, na povabilo Bandlja in rajonskega sveta, si je kraj ogledala tudi deželna komisija za azbest, ki bo sedaj sestavila zapisnik o tem. Pred kakšnim mesecem je na ta problem opozoril tudi deželni svetnik SSK Igor Gabrovec in vložil pisno interpelacijo med

zasedanjem deželnega sveta FJK. Poleg azbesta pa so na teh objektih še druge nevarnosti zaradi zastarelosti celotne strukture in zato, ker prepoved za vstop ni primerno urejena. Žal so številni pisni in ustni posegi Bandlja do sedaj naleteli na gluha ušesa, zato se je odločil, da vse to prijavi sodstvu, ki mora ugotoviti, ali so bile pomanjkljivosti v celotnem postopku, ter določiti odgovornosti javnih organov. Odločitev za sodno prijavo je sicer precej drastičen poseg, vendar je odgovornost za zdravje in varnost občanov prva naloga javnih upraviteljev, za katero morajo primerno skrbeti.

Obvestila

Včetrtek, 5. novembra, bo ob 18. uri v galeriji Kulturnega doma v Gorici odprte fotografske dokumentarne razstave o bratih Rusjan - 100 let brnenja na goriškem nebu.

Prosvetno društvo Štandrež vabi v soboto, 7. novembra, ob 20. uri, na tradicionalno martinovanje, ki bo v spodnjih prostorih župnijskega doma v Štandrežu.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno martinovanje v nedeljo, 8. novembra, vinski kleti Dobrovo v Brdih, kjer bo na programu družabno srečanje z Martinovo večerjo in glasbo v živo. Odhod iz Doberdoba ob 16.30 s postanki na Poljanah, Vrhu, in Sovodnjah in Štandrežu. Odhod drugega avtobusa tudi ob 16.30 s trga Medaglie d'oro, nato s postanki pri vagi ob pevmem mostu, v Podgori pri športni palači in v Štandrežu. Prijave čim prej na tel. št. 0481 390688 (Saverij), 0481 882024 (Ivo), 0481 21361 (Ema B.) in 0481 78061 (Ana K.). Na račun 25 evrov.

Tosijev dvorec v Škrljah - Nekdanji sijaj in današnji sledovi je naslov fotomonografije Rema Devetaka, ki jo bodo predstavili v petek, 13. novembra, ob 20.30, v Kulturnem domu v Sovodnjah. Vabi KD Sovodnje. **Kmetija Aleš Komjanc** iz Števerjana prodaja gozdna drva. Št. tel. 0481 390238.

Slov. I. K. organizira 30-urni tečaj poslovne komunikacije v slovenskem jeziku, ki je namenjen univerzitetnim študentom in mlajšim kadrom (do 30. leta starosti). Tečaj bo potekal na sedežu Slov. I. K. -a v Gorici (Korzo Verdi 51) ob sredah od 18.30 do 20.00. Prvo predavanje bo v 4. novembra 2009, zadnje pa 24. februarja 2010. Vpisnina znaša 15 evrov, šolnina pa 100 evrov (v ceno ni vključen DDV). Tečaj vodi

doc. dr. Matejka Grgič ob strokovni pomoči asistentke Monike Velikanje.

Darovi

Ob smrti drage mame Marice Juren darujejo za društvo in zbor Hrast družina Ferletič Jordan in Marta ter Čemic Ivan 600 evrov, družina Peteani Joško 25 evrov, družina Ferfoglia Gabriel in Milena 50 evrov, družina Gergetlet Max 15 evrov, družina Valič 100 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 06.11.2009 do 12.11.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Kamijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 6. novembra (v studiu Andrej Baucon): Domače viže in popevke - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti v naši okolici - Humor in obvestila.

Sobota, 7. novembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 9. novembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - 'Za znoret' in vroči šport - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 10. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Jesenske barve v naravi in literaturi - Izbor melodij.

Četrtek, 12. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

MOŠKI PEVSKI ZBOR MIRKO FILEJ GORICA

príreja

KONCERT PRIJATELJSKIH ZBOROV

sobota, 7. novembra 2009, ob 20. uri
velika dvorana KC Lojze Bratuž - Gorica,

Sodelujeta MePZ Delavskega prosvetnega društva Svoboda iz Maribora ter MePZ iz Kroke

Toplo vabljeni!

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

SKRD JADRO iz Ronk in SKRŠD Trzič
s pokroviteljstvom ronške občine

vabita na predstavitev tretje zbirke zakonov in razzodb

PRAVICA DO UPORABE SLOVENŠČINE PRED SODNO OBLASTJO IN JAVNO UPRAVO

četrtek, 12. novembra 2009, ob 20. uri,
občinska sejna dvorana v Ronkah

Sodelovala bosta prof. Samo Pahor in odv. Renzo Frandolič

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih
gledaliških skupin



Gledališko društvo KONTRADA - Kanal

Peppino de Filippo

NI RES, PA LE VERJAMEM

komedija

režija: Stane LEBAN

nedelja, 8. novembra 2009, ob 17. uri
župnijska dvorana Anton Gregorčič, Štandrež

Prodaja vstopnic in rezervacija sedeža: na blagajni uro pred predstavo

Informacije: Božidar Taboj 0481 20678

vstopnica 6,50 evrov, znižana 4,50 evrov*

*študenti, osebe starejše od 70 let, društveno in družinske skupine

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

GLEDALIŠKA SEZONA 2009/2010

TEATRO VERDI GORIZIA GLEDALIŠČE VERDI GORICA

V TOREK, 10. IN V SREDO, 11. NOVEMBRA

Otvoritvena predstava

Stomp

umetniški vodja in režiser **Luke Cresswell** in **Steve McNicholas**
Najbolj revolucionarni in navdušujoči
spektakel zadnjih let

V lepi sezoni vedno več idej **za Vas**

Abonma **PROZA**
Abonma **GLASBA in BALET**
Abonma **VELIKI DOGODKI**
Abonma **ZVESTOBA 2 in 3**

Predprodaja vstopnic in informacije:
Blagajna Občinskega gledališča Giuseppe Verdi
Gorica - ulica Garibaldi 2/a
od ponedeljka do sobote 9.30-12.30 / 16.00-19.30

Občinsko gledališče Giuseppe Verdi v Gorici
Tel. št. 0481 38 33 27
www.comune.gorizia.it/teatrovg

Novost

Nova vrsta abonmaja **5 zvezdic:**
dva programa s 5 vrhunskimi dogodki

5 Abonma zvezdic

PROGRAM A

11.11. **STOMP**

27.11. **Metti in salvo il tesoretto** iz Plautusove Aulularie; nastopa Gianrico Tedeschi
10.12. **Un ispettore in casa Birling** Johna Boytona Priestleyja; nastopata Paolo Ferrari in Andrea Giordana
16.02. **L'oro di Napoli** iz pripovedi Giuseppeja Marotte; nastopata Gianfelice Imparato in Luisa Ranieri
30.03. **PaGAGnini** dirigent Ara Malikian, režiser in umetniški vodja Yllana

PROGRAM B

11.11. **STOMP**

14.01. **Voglio essere libero** režiser Walter Mramor, izvorna glasba: Valter Sivillotti
06.02. **Budapest Gypsy Symphony Orchestra**
05.03. **La bisbetica domata** Williama Shakespearja; nastopata Natalino Balasso in Stefania Felicioli
13.04. **Ivo Pogorelič in godalni kvartet Quartetto di Cremona**

Slikar Štefan Turk v Galeriji Ars v Gorici Žlahtna Zlata vrata

Do 28. novembra bo v Galeriji Ars na Travniku v Gorici na ogled razstava likovnih del Štefana Turka z naslovom Portae aureae. 35-letni tržaški ustvarjalec, član društva za umetnost KONS in ilustrator, ki skoraj deset let sodeluje pri številnih skupinskih in samostojnih razstavah, je tokrat ponudil iskalcem lepega 22 zlatih vrat, del - kot je na odprtju v četrtek, 29. oktobra, povedal Jurij Paljk -, prek katerih išče idejo, arhetip vrat vseh vrat. Dogodek, ki se ga je udeležilo lepo število ljudi, je bil prazničen, saj, je povedal Paljk, "smo v naši sredi posebno veseli mladih umetnikov". O Turku, ki je v Gorici že raz-



Foto DPD

stavljal in je za lanskega koledar Goriške Mohorjeve družbe prispeval platnico, je povedal, da je rojen v Barkovljah in je zato

"že od majhnega pil Mediteran in njegove strastne barve". V svojem iskanju se je že preizkusil v različnih tehnikah. To je

"vesten delavec", izjemno natančen, skoraj maniakalen, kot znajo povedati njegovi mladi kolegi. V zadnjih letih se je zavezal vratom, v katerih je zaznati tako kraške in vipavske portale kot tudi orientalske in zlasti bizantinske elemente. Tehnika je mešana in zahtevna, saj avtor najprej nanese na les različne barve, nato jih odstranjuje, dokler "s praskanjem" ne doseže zaželenega učinka. Na neki način je Turk "intimno zaljubljen v otroški svet, tako kot velikan Paul Klee". Vrata so lahko odprta ali zaprta ali stilizirana, simbol prehoda, saj "skozi vrata pridemo ali pa gremo". Kam bo Turka pripeljalo to raziskovanje, bomo še videli, je povedal Paljk. "Gotovo nas bo tudi prihodnjič presenetil s kakšnim svojim novim svetom". Že sedaj pa Portae aureae govori o liricnem podživljanju vidnega in prikazovanju poetičnega osebnega vida. / DD

Galerija Artes v Novi Gorici Raznolik umetniški opus Metke Erzar

Metka Erzar je v Galeriji Artes v Novi Gorici pripravila pregledno razstavo svojega dela od leta 1993 do danes. V istem prostoru se je predstavila leta 2000, s prvo samostojno razstavo doma, ki je nosila naslov Drevo življenja. Po devetih letih se vrača in ponuja, kot je sama zapisala, sadove prehojene vijugaste poti, zbrane v mali knjigi, katalog, ki je na razpolago v galeriji. V njej je sestavila 12 mozaikov, besedil, misli, fotografij projektov, slik, portretov, življenja. Ljubezen, ki jo je izlila v dela, povezuje z zlato nitjo v eno. V središču prostora je miza ... simbol daritve, dajanja in prejemanja ... duhovne hrane ... žive Vode. Metka Erzar je na daritveno mizo postavila

la kolaž svojih idej, razmišljanj, iskanja resnice in smisla življenja, smisla umetnosti. Njeno iskanje poteka skozi različne tehnike, od slikarstva, kiparstva, grafike do instalacije in assemblaža različnih materialov. Avtoričin opus je izjemno raznolik, vendar ga povezuje njena vedno razpoznavna, poetična poteza. Ustvarila je svoj jezik, simboliko in motive, ki opisujejo njeno naravo, notranji svet, pogled na



življenje. Vedno so prisotni v novih variacijah in doživljajo spremembe, presnavljanje samih sebe. Likovno polje je kombinacija figurativnih motivov in abstraktnih potez, ki pa vselej daje občutek, da izvira nekje iz narave. Osnovo slikarskega platna razgiba z dodajanjem platnenih kosov, papirja in drugih materialov, takšno podlago zaznamujejo bele krošnje linije. Te spominjajo na krošnje in gnezda, oblike izmišljenih ter obenem resničnih pokrajin. Drevesa so s svojimi koreninami zasidrana v zemlji, pomenijo stalnost, umirjenost, človekovo odraščanje. Krošnje so obenem lahko tudi vrtinci, neuhajajo gibanje. Naseljujejo jih stilizirane ptice, vmesna bitja, povezava med nebom in zemljo.



statičnega življenja in opisujejo nemirno človeško dušo, slikarkino neprijetno naravo. V Galeriji Artes je predstavila novo skupino platen večjega formata, sestavljenih v triptih. Na njih se poleg klasičnih motivov pojavijo stare grafike gradov in utrjenih mesta na gričih. Na vsaki sliki je ključ. Z njim

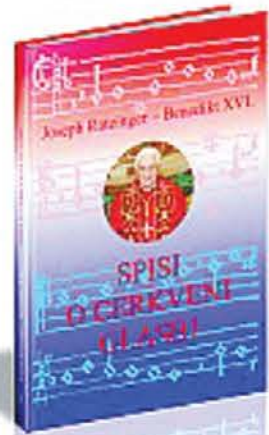
lahko vstopimo v nov svet, v gradove, palače, kjer se rojevajo še neznane zgodbe. Številni elementi sestavljajo bogato kompozicijo, svetloba se poigrava po razgibani, reliefni površini. Na slikah največkrat prevladuje ena barva z nežnimi tonskimi variacijami, od črne bele, modre, zemeljskih do zelo priljubljene rdeče. Izrazito obravnavanje detajlov ustvarja mikrokozmos, skrivnostni zapis slikarkinih zgodb. Njen pristop do dela vsebuje alkimične elemente in nekako čarobno ritualnost, zazrtost v duhovni svet. Posamezni deli so sestavljeni v ritmično celoto, zaznamujejo prostor in sliko z nežnostjo in močjo.

Katarina Brešan

Novost pri založbi Družina Papež Benedikt XVI. - Spisi o cerkveni glasbi

"Bogosluzna glasba mora biti ponižna: njen cilj ni ploskanje, ampak spodbuda"; "Glasba, ki služi čiščenju v duhu in resnici, ne more biti ritmično zamaknjena, ne čutna sugestija ali omama, niti ne površna zabava"; "Kjer bogosluzje propada, propada tudi cerkvena glasba"; "Bogosluzje je občestveno dejanje; iz tega izhajata razumljivost in izvedljivost kot njuni zakonitosti". Tako piše papež Benedikt XVI. v svojih spisih o glasbi oz. v tekstih različnega izvora, ki jih je Edo Škulj izbral in uredil v zbirki teološko zasnovanih razmišljanj o cerkveni glasbi, ki je izšla pred kratkim pri založbi Družina. Sedanjemu papežu je znan po širini teološke izobrazbe, manj pa po glasbeni formaciji ali ljubezni do glasbe Bacha, Mozarta ali Brucknerja. Nova publikacija združuje obe razsežnosti v šestih razpravah na temo, ki jih je Joseph Ratzinger napisal od leta 1974 do leta 1994 in predstavljajo povezavo med

osebnim zanimanjem in znanstveno obravnavo vloge glasbe v prenovljeni, pokoncilski cerkvi. V poglavju o teološki utemeljivosti cerkvene glasbe se avtor zaustavi pri nujni podrejenosti umetnosti v razmerju do bogosluzja in o iskanju srednje poti med elitno umetnostjo in banalnostjo izrazov, v katerih naj bi beseda imela glavno vlogo. Drugo poglavje analizira odnos med bogosluzjem in cerkveno glasbo v luči vprašanja o smislu bogosluzja in povezovalne vloge, ki jo glasba ima pri občestvu. V tretjem poglavju je govor o zgodovini bogosluzja sredi nasprotja med izročilom in prenovno,



zadnje piše o poklicu cerkvenega glasbenika kot o liturgičnem služenju, ki je način apostolata in služi graditvi občestva. Prav zara-

di pomembne funkcije morajo zborovodje cerkvenih zborov imeti za seboj solidno kakovostno pripravo, da bodo lahko pripeljali svoje pevce do najboljših rezultatov. Razpravam sledijo kot dodatek krajši teksti; apostolska pisma in nagovori o umetnosti, ki dopolnjujejo sliko z razmišljanjem o oblikah maševanja v luči sprememb zadnjih desetletij in predvsem proste uporabe starega in novega Rimskega misala, kar seveda pogojuje tudi cerkveno glasbo, ki je sestavni del bogosluznega obreda. V raznih poglavjih razprav pride na dan povezanost papeža z rodnim krajem in izkušnjami, ki so vezane na nemško okolje. Prevode tekstov so poskrbeli Anton Štrukelj, Matjaž Barbo, Janez Zupet in sam Škulj. Vprašanje o kvaliteti in obliki cerkvene glasbe, ne nazadnje o izbiri ali sobivanju ljudskih in umetniških izrazov, s katerimi se vsi cerkveni pevci in duhovniki morajo nujno soočiti, dobi v tej knjigi več teološko utemeljenih odgovorov. Ratzinger se kot teolog in poznavalec cerkvene glasbene stvarnosti opredeljuje v glavnem za racionalno izbiro kvalitete, ki edina lahko daje vsebinsko bogosluzja primeren sijaj.

PAL

Kratki

Marko Kravos s svojo poezijo v Italiji in svetu

Preboji slovenske književnosti v našo sosesčino in širši svet niso več redki. Izkazujejo veljavo naših ustvarjalcev, med katerimi gotovo izstopajo imena proznih piscev, kot so Boris Pahor in Drago Jančar ali otroška avtorica Lila Prap. Izvirnost in izzivalnost slovenskega, slovenskega pogleda na sedanost, kot ga ubesedujejo naši pesniki, pa tudi doživlja pozornost mednarodnega kulturne javnosti in širšega bralnega občinstva. Tržaški pesnik Marko Kravos je v zadnjem letu dni dočkal štiri knjižne izdaje: v Mariboru je izšla zbirka Med repom in glavo, v Empoliju v Toskani dvojezična, slovensko - italijanska Za griljaj zemlje - Terra da masticare, v Zagrebu slovensko - hrvaška Pjesme - Pesmi. K tem izdajam pesnik upravičeno prišteva še Grisancicevo Domov grede - Su la strada de casa, ki je izšla v Trstu maja letos v njegovem prevodu in z njegovim esejem ter v izvirniku, ki je v italijanskem tržaškem narečju. Te dni ima Kravos pred sabo kar nekaj nastopov. V četrtek, 29. oktobra, se je na literarni prireditvi Interporti udeležil srečanja književnih revij v Narodnem domu v Trstu: sam sodeluje v uredniških odborih dveh od teh, ki so bile tam prisotne: Tržaške revije II Ramo d'oro in ljubljanske revije za pesništvo Poetikon. V petek, 30. t. m., je imel s Stelion Spadarom v mestecu Servigliano v Markah dva jutranja nastopa na šolah, popoldne pa še v občinskem gledališču za širše občinstvo. Tematski okvir je Obmejna književnost - s posebnim poudarkom na soočanju in medsebojnem oplajanju kultur v našem prostoru.

Dne 12. novembra bo trojica slovenskih pesnikov, Iztok Osojnik, Miha Obit in Marko Kravos, sodelovala pri pobudi, ki ji nudita

pokroviteljstvo Skupnost Alpe Adrija in Dežela Veneto. V Padovi, na razstavišču Sedmega sejma znanstvenega in šolskega založništva Learning Village 2009, se bodo skupaj z drugimi književniki Alpskega loka srečali s srednješolskimi literarnimi krožki, brali svoja besedila in sodelovali pri promociji pobude Posvoji pesnika, ki želi pospeševati trajnejše in bolj poglobljene oblike sodelovanja med besednimi ustvarjalci in šolami iz dežele



Veneto. Ob tem naj bi pesniki med sabo izmenjali poglede še glede načina delovanja v delovni skupini Flussidiversi, ki si je za zdaj izbrala domicil v lagunskem turističnem mestu Caorle. V njem že kako leto poteka ob izteku poletja uspešen literarni festival s podelitvijo mednarodne nagrade Flussidiversi. Konec novembra čaka Marko Kravosa še pot v

Kolumbijo. Povabljen je bil na Festival poezije v Cartagini, ki bo v prvem tednu v decembru v tem milijonskem mestu ob Karibskem morju. Branja bo veliko, veliko tudi druženja in javnih srečanj ter debatnih večerov. Udeležbo je najavilo veliko najuglednejših pesniških imen iz latinskoameriških držav pa tudi Japonske, Francije, Norveške. Italijo, pravzaprav slovensko poezijo, bo tam zastopal Marko Kravos. Pri tem mu bo prav prišla zbirka njegovih verzov v španskem prevodu, za katerega je poskrbel argentinski pesnik Juan Octavio Prenz. Za zdaj je še v rokopisu: glede njene izdaje potekajo pogovori z več založniki bodisi v Španiji kot v Latinski Ameriki.

Boris Pahor na Škrabčevi domačiji o svojih izkušnjah z materinščino

Tržaški pisatelj Boris Pahor je na slavnosti podelitvi štipendij Ustanove patra Stanislava Škrabca predstavil svoje izkušnje in odnos do materne jezika. "Jezik smo dihali, pili kot teran", je pisatelj dejal na prireditvi, ki je v četrtek zvečer potekala v skednju Škrabčeve domačije v Hrovači pri Ribnici. Opisal je svojo mladostno izkušnjo fašizma, življenje v taboriščih in izvir svojega pisateljskega navdiha. Fašizem je definiral kot zasramovanje slovenskega jezika, saj je bil ta pojmovan kot umazani jezik, Slovence pa je italijanski tisk primerjal s stenicami brez kulture in jezika, ki so se zalegle v italijansko stanovanje. Sakralni odnos do jezika, ki sta ga ob njem imela še Kosovel in Rebula, je izraz upora proti tem danostim. O svojem bistvu so lahko pisali le preko svojega jezika, je dejal Pahor, ki ga je na prireditvi predstavila prof. Tatjana Rojc. Izpostavil je tudi glavne vzgibe, ki so ga oblikovali. Poudaril je kulturni in zgodovinski pomen jezika za mlado generacijo, za sedanje študente. Kot je zatrdil, je potrebno poznati te usode, ki so oblikovale tudi njegovo življenjsko držo, da bi lahko v pravi meri dihali s slovensko šolo. Zanj je ravno slovenistika tista veda, ki mora povedati zgodbo o jeziku. Ustanova patra Stanislava Škrabca je letos štipendije podelila študentom slovenistike, slavistike, klasične filologije ter splošnega in primerjalnega jezikoslovja, Danjeli Viher, Aleksandi Koleczek, Borisu Kernu, Mateji Kosi, Andreju Perdihu, Kristini Tomc in Juditi Tomšič. Slovesnosti so se udeležili tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš in drugi visoki gostje.

Kratke

Na spletu pisma s fronte nemških vojakov v 2. svetovni vojni

Sedemdeset let po začetku 2. svetovne vojne, 1. septembra 1939, so pisma, ki so jih s fronte tedaj pisali nemški vojaki, poslej dostopna prek spleta. V raziskovalne namene je Muzej za komunikacije v Berlinu s 1. septembrom najprej dal na razpolago 1200 pism iz let

1939-1945. Muzej po lastnih navedbah razpolaga z najboljšo obsežno urejeno zbirko nemških pism s bojišč v 1. in 2. svetovni vojni. Med drugo vojno je nemška vojna pošta po nekaterih ocenah razposlala od 30 do 40 milijard poštinskih pošilk. "Za večino Nemcev so ta pisma pomenila navadno dolgo pričakovani znak, da so še živi, ter enega najbolj pomembnih sredstev za stik z domačimi, nekakšno nadomestilo za podoživljanje družinskega vsakdana", so zapisali v muzeju. "Znanstveniki

danes ta pisma z bojišč berejo kot vire, s pomočjo katerih je moč rekonstruirati tedanja občutenja in razmišljanja". Med najbolj skrbnimi zbiratelji pism s fronte in raziskovalcem na tem področju je bil pisatelj Walter Kempowski (1929-2007), ki je zbrano gradivo obdelal v monumentalnem "kolektivnem dnevniku" pod naslovom "Echolot".

Festival o festivalih

Vprašanje, kakšni so vloga, pomen in odmevnost literarnih festivalov in prireditvev, je bila osrednja tema srečanja festivalov v Gmündu na avstrijskem Koroškem. Na njem je imela pomembno mesto tudi slovenska beseda. Večina festivalov se je namreč predstavila tudi z avtorji in s krajšim programom. Letošnje srečanje, ki je potekalo 23. in 24. oktobra, je povezovalo več literarnih festivalov iz Avstrije (sloviti Rauriser Literaturtage, s 40-letno tradicijo, na katerem so nastopila taka imena, kot so Bernhard, Handke, H. M. Enzensberger, W. Herzog), Češke (festival Stranou, ki se ga redno udeležujejo tudi slovenski avtorji, npr. Meta Kušar in Marko Kravos), Slovenije (Herbersteinsko srečanje iz Velenja), hrvaško-slovensko-italijanski Forum Tomizza, iz goriške in tržaške pokrajine pa sta se predstavili dve prireditvi, in sicer Absolute Poetry iz Tržiča ter festival Iperotiv, ki bo prihodnji teden potekal v Trstu (tridnevno prireditvev prireja tržaška Hiša literature/Casa della letteratura, ki združuje štirinajst mestnih društev, med katerimi je tudi Slovenski klub). Kot zanimivost - lani je dobila časovno največ prostora in nehoti tudi osrednjo težo sodobna slovenska poezija iz Slovenije in Režije (ob avstrijski, furlanski in italijanski poeziji). Letos pa se je najštevilnejše predstavila revija Lirikon21, za katero so nastopili štirje avtorji. Tako je bilo slišati tudi slovensko pesniško besedo Cvetke Bevc, Slavice Šavli, Željka Perovića in Iva Stropnika, urednika revije.

Skupno vsem literarnim prireditvam, ne le naštetim, je, kako pridobiti še večji odmev v javnosti, predvsem pa zelo skromni



finančni viri, saj so javna sredstva vsako leto nižja. Vsekakor tvornostna srečanja opravljajo pomembno vlogo, saj promovirajo literaturo in avtorje, omogočajo vpogled v najaktualnejšo, živo literarno sceno, in ne nazadnje, plod večine literarnih srečanj so zborniki, knjige, revijalne objave, medsebojno povezovanje festivalov ter različne skupne prireditve ipd. Poudariti velja še, da mesto Gmünd z zelo lepim srednjeveškim trgom daje izreden pomen kulturi in jo tudi ustrezno financira, tako glasbene kot likovne in literarne dejavnosti. Torej tabla ob vhodu v mesto, ki razglašča, da je Gmünd - mesto kulture, ni le prazna reklama. / Peter Kuhar

Razstava fotografij Marka Vogriča

Goriški fotograf Marko Vogrič se bo s svojo nevsakdanjo fotografsko razstavo z naslovom Miška po Gorici predstavljal v Ronkah, in sicer v Caffè Trieste. Odprtje razstave in pogovor s fotografom bo v nedeljo, 8. t. m., ob 11. uri. Lorella Klun je razstavi na pot tudi zapisala "V nizu posnetkov z luknjičarko - camera obscura, ki jih tu predstavlja, avtor namreč radikalno zniža navpično raven, ki jo spusti na višino pokrovov cestnih odtokov", kar pomeni, da nam Marko Vogrič ponuja na ogled fotografije z dobesedno mišje perspektive.



Trije koncerti in zbirka

Prvi okrogli jubilej Pevske skupine Musicum

Pevska skupina Musicum z Goriškega se letos spominja desete obletnice svojega prvega nastopa in plodnega delovanja. V tem sestavu, ki je s svojo izvornostjo zaznamoval naš prostor, danes poje šest fantov, to so: David Bandedj, Bogdan Podveršič, Matija

varjalnega poslanstva, je povedal David.

V nedeljo, 8. novembra, bo ob 17. uri v sejni sobi mestne občine Nova Gorica na koncertu z naslovom *O hišnem skladatelju* zaživela glasba za moške glasove in trobila plodovitega goriškega skladatelja mlajšega ro-

očitno značaj sakralne glasbe. Prvo izvedbo bo doživel oratorij *Il cantico dei cantici* za soliste, zbor in orkester, ki ga je za to priložnost napisal goriški skladatelj in organist Marco Colletta, s katerim člani skupine Musicum sodelujejo že več let. Ob njih bosta nastopila še mezzosopranistka Erika Reguljova in baritonist Eugenio Leggiadri Gallani.

Tretji, slavnostni koncert bo potekal v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, in sicer v nedeljo, 13. decembra, ob 17. uri. Na samostojnem večeru z naslovom *Vse najlepše...* bodo fantje zapeli izbor

ne. Ker jih želijo deliti z drugimi in hočejo, da bi jih peli tudi drugi sestavi, so skupno z Združenjem cerkvenih pevskih zborov iz Gorice odločili, da izdajo zbirko osmih skladb. Njihovi avtorji so krajevni skladatelji, kot npr. Patrick Quaggiato, Stanko Jericijo, Flavio Quali, pa tudi nekdanji in sedanjí člani skupine; ena skladba je celo sad "kolektivnega" dela. Izбира treh različnih koncertnih prizorišč ni naključna, je še povedal David Bandedj. Peli bodo v središču Nove Gorice, nato v glavni goriški cerkvi, nazadnje pa še v Kulturnem centru, ki želijo povezovati slovenske in italijanske ljudi na našem ozemlju. Musicum je torej pevska skupina, ki ima širok odprt pogled na svetovno glasbeno dogajanje včeraj in danes, ob tem tke vezi s - slovenskimi in italijanskimi - krajevnimi skladatelji, pri srcu pa mu je, da bi na naši zemlji s svojim umetniškim poslanstvom še naprej povezoval in združeval. Tudi za-



Faganel, Bernard Hrovatin, Rok Bernetič in Aljaž Srebrnič. Kot je na tiskovni konferenci v ponedeljek, 2. novembra, povedal Bogdan, želijo ta prvi okrogli jubilej obeležiti z "mini sezono" in notno zbirko skladb, ki so jih v vseh teh letih različni skladatelji napisali zanje in so jih oni prvi izvedli.

Repertoar skupine obsega dela od renesanse pa vse do sodobnosti, torej tako klasične kot priredbe ljudskih pesmi in pop skladbe. Doslej je posnela dve zgoščenci, sodelovala pa je pri snemanju še drugih dveh, sploh pa je "krstila" celo vrsto novitet. Trije koncerti z različnim programom, ki so si jih zamislili ob tej priložnosti, so nekakšna predstavitev njihovega umetniškega creda in poust-

du in njihovega zvestega prijatelja Patricka Quaggiata. Poleg Musicuma bo nastopil tudi trobilni ansambel, ki ga sestavljajo glasbeniki iz Furlanije Julijske krajine. Predstavili bodo starejša in novejša dela iz Quaggiatovega opusa, med njimi prvo njegovo skladbo, napisano za skupino, in tudi zadnjo.

Drugi koncert, ki bo v soboto, 28. novembra, ob 20. uri potekal v goriški stolni cerkvi, nosi naslov *Visoka pesem* in ima



skladb iz različnih obdobij glasbene zgodovine in obenem iz različnih obdobij svojega poustvarjanja. Šlo bo torej za svojevrsten prerez skozi njihov repertoar.

Ko so pripravljali svoj trojni praznik, so ugotovili, da je bilo zanje napisanih ničkoliko skladb, ki so jih oni prvi izvedli, doslej pa še niso bile objavljene.

to fantje, ki so se izrecno hoteli zahvaliti pokroviteljem treh dogodkov (ZCPZ-ju, Kulturnemu centru Lojze Bratuž, ArsAtelieru, Mestni občini Nova Gorica in župniji goriške stolnice), zaslužijo in pričakujejo kar čim večjo udeležbo na svojih praznikih. Kdor jih pozna, ve, da bodo znali tudi tokrat presenetiti s svojo kakovostjo. / DD

Nov roman pri ZTT: Spomini Angela Katice
Izrez iz nekdanjega vaškega življenja

Izpod peresa tržaškega ustvarjalca Miroslava Košute je letos pozno spomladi pri Založništvu tržaškega tiska izšla prozna publikacija *Spomini Angela Katice*, ki nosi podnaslov "skoraj družinski roman". Kriški pisec se je namreč v naši kulturni srenji od vsega začetka uveljavil predvsem kot pesnik ter avtor otroške in mladinske književnosti, v zadnjem desetletju pa se je že tretjič preizkusil tudi v pisanju proze. *Spomini Angela Katice* so sicer nekoliko drugače zastavljeni od navadnega romana. V knjigi je namreč avtor prepletel pričevanje svojega pokojnega očeta, ki ga je dopolnil z lastnimi spomini in ugotovitvami. Kot sam pravi v uvodu, je na očetove zapise naletel čisto slučajno, saj za njihov obstoj prej sploh ni vedel. Angel Košuta je namreč preživel obdobje med letoma 1905 in 1994, v svojih zvezkih pa je precej dobro opisal predvsem svoja odrasla leta vse do petdesetih.

Življenjska zgodba Angela Košute je hkrati pomemben izsek iz tedanjega vaškega življenja. Ribiška vas na tržaškem Krasu je bila že v letih pred prvo svetovno vojno močno kulturno aktivna, velikega družbenega razcveta pa ni mogla skaliti niti bližnja soška fronta, ko se je med letoma 1915 in 1917 večkrat bliska-

lo od izvira reke Soče, pa tudi ne fašistični režim, ki je skušal na vse načine potlačiti sočno domačo slovensko govorico. Z zgodovinskega zornega kota je najbolj zanimivo obdobje med drugo svetovno vojno, ko mora Angel Košuta zapustiti svojo rodno vas, saj ga tedanja fašistična oblast konfinira v južno Italijo, točneje kraj Pisticci, danes v pokrajini Matera. Po kapitulaciji Italije se protagonist vključuje v NOB in se tako leta 1945 vrne v svojo rodno vas Križ. Najhušja leta kraška vas in njeni prebivalci preživljajo v drugi polovici štiridesetih, ko se med tamkajšnje ljudi kot strela z jasnega zareže resolucija Informbiroja. Angel Košuta

gradnji novega kriškega ljudskega doma.

Angel Košuta je po formaciji in izobrazbi tesar, njegovi zapiski in izpovedi biti čim bolj ustrezni slovenskemu knjižnemu jeziku. Avtor knjige namreč ni želel preveč posegati v očetov zapis, zato ta vsebuje veliko narečnih besed, ki besedilo dajejo izrazito barvitost. Za bralca, ki ne obvlada posebno-

anekdoto iz tistega časa. Tudi obdobje narodnoosvobodilnega boja je opisano zelo realistično, brez nepotrebnih povelečevanj ali epopeizacije tedanjega zgodovinskega dogajanja.

Knjigo dopolnjuje bogat izbor fotografij, ki so po večini iz družinskega arhiva, saj so bili pri Košutovih doma tudi strastni amaterski fotografi in zbiratelji fotografskih podob. Na slikah je prikazano predvojno, medvojno in povojno vaško življenje s kraškimi hišami in ljudmi. Zanimiva je predvsem fotografija, ki prikazuje prihod nemških vojakov na domače dvorišče, veliko fotografske dokumentacije pa zadeva tudi povojna leta in težko obnovo ter preseganje notranje razklanosti.

Spomini Angela Katice so torej knjiga za lahkotno branje, ki bo šla bralcu zelo hitro od oči. Kot smo zapisali v uvodu, je pomembna predvsem zato, ker gre za izsek iz vsakdanjega življenja naših ljudi v preteklem stoletju. Med vrsticami obeh Košut, torej očeta in sina, bomo tako začutili pristen vaški utrip, upe in želje, žalost in potrtost, pa tudi smeh in ironijo naših ljudi. Še pomembnejša pa je družbenopolitična dediščina, ki nam jo je zapustil lik Angela Košute. Človek, ki je bil že od mladih nog po pričanju in mišljenju levičar, je velikokrat sodeloval pri verskih in cerkvenih prireditvah, saj jih je imel za nepogrešljiv utrip svoje ožje in širše skupnosti.



Miroslav Košuta
Spomini
Angela Katice

ta se kot nekdanji jugoslovanski partizan in borec odloči za Titovo stran, ki pa ostane v vaši manjšinski. Očetovo pripovedovanje v zadnjem delu knjige vse bolj dopolnjuje Miroslav, ki piše med drugim o

naših krajih vladala velika revščina, vseeno opisuje s kančkom humorja, isto velja za obdobje konfinacije v južni Italiji, na straneh katerega bomo izvedeli marsikatero zanimivo in tudi hudomušno

Kratke

Poklon pokojnim na mestnem pokopališču pri Sv. Ani v Trstu

Pred prazniki Vseh svetih, na zadnjo oktobrsko nedeljo, se tržaški verniki že tradicionalno zberejo na osrednjem mestnem pokopališču pri Sv. Ani, da s sv. mašo in molitvijo počastijo spomin na pokojne. V organizaciji Slovenskega pastoralnega središča v Trstu, je v nedeljo 25. oktobra 2009, sv. mašo daroval g. Bogdan Vidmar, župnik iz Podrage na Vipavskem. Bogoslužju je prisostvoval tudi škofov vikar msgr. Franc Vončina. S petjem je sodeloval Združeni cerkveni pevski zbor ZCPZ iz Trsta pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Iztoka Cergola ter tako doprinesel delež k občutenemu doživetju. Po končanih molitvah za pokojne so se verniki razkopili po mestnem pokopališču, da bi z obiskom grobov izrazili spoštovanje do pokojnih. / JB

Slovensko dobrodelno društvo: nagrade iz Sklada Mihaela Flajbana in ostale oblike pomoči

Upravni odbor Slovenskega dobrodelnega društva iz Trsta je v spomin na javnega delavca in mecena Mihaela Flajbana tudi letos razpisal natečaj za nagrade za univerzitetne študente in študentke slovenske narodnosti iz Furlanije Julijske krajine. Maturantki ali maturantu, ki se je letos vpisal v prvi letnik univerze, bo društvo podelilo nagrado v višini 1.500 evrov, ki se bo obnovljala vsa leta študija, če bo dobitnik redno opravljal izpite in izpolnjeval zahteve iz pravilnika. Poleg glavne nagrade bo SDD v mejah svojih možnosti podelilo enkratno nagrado tudi drugim proslcem vseh letnikov, pri čemer bo upoštevalo njihove zasluge in potrebe.

O natečaju podrobneje poročamo na drugem mestu. Tu pa velja spomniti, da je to že 23. razpis za nagrade Mihaela Flajbana. Takih nagrad je bilo doslej deležnih kakih 100 mladih. Med njimi so se številni lepo uveljavili v poklicnem in družbenem življenju.

To pa ni edina oblika pomoči, ki jo v skladu s svojimi pravili podeljuje društvo, ki je lani obhajalo 60-letnico neprekinjenega dela, saj je bilo ustanovljeno 14. aprila 1948.

V lanskem letu je SDD porazdelilo skupno 20.800 evrov. Za Flajbanove nagrade za visokošolce je šlo 6.500 evrov, družinam v stiski je SDD namenilo 2.700 evrov. Ostalo pa je šlo za šolarje in dijake: 2.300 evrov prispevkov za višješolce, ki bi si drugače težko privoščili udeležbo na šolskih izletih, in 9.300 evrov za šoloobvezne učence in dijake ter njihove potrebe v zvezi s šolanjem, prevozi, dopolnilnimi dejavnostmi. Glede denarne pomoči potrebnim družinam, ki imajo šoloobvezne otroke, so se predstavnice SDD pogovorile z ravnateljstvi ali tajništvi vseh slovenskih didaktičnih ravnateljstev, srednjih in večstopenjskih šol v tržaški, goriški in videmski pokrajini. V tajništvi so tudi letos prijazno sprejeli obrazce za prošnje, da jih lahko interese dvignejo in izpolnijo. Če to želijo, pa se lahko družine tudi neposredno obrnejo na SDD (ul. Mazzini 46, 34122 Trst). Rok za oddajo prošenj je do konca novembra.

Gabrovec o aferi v zvezi s privatiziranim parkiriščem na Opčinah

Primer parkirišča na Opčinah, ki je bilo zgrajeno na parceli v lasti deželne uprave za približno 400.000 evrov in nato prodano privatniku vključno z okoliškim gozdom za 258.000 evrov, je odmeval tudi v avli deželne skupščine FJK. Na grozljiv primer jasnega oškodovanja javne koristi, ki ga je prvi obelodanil predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Marko Milkovic, je Tondovo upravo opozoril deželni svetnik SSK Igor Gabrovec v okviru "question time", vendar se je pristojna odbornica Sandra Savino skrbno izognila še najmanjši obliki meritornega odgovora.

Deželni svetnik Gabrovec je opozoril, da se je žalostna zgodba začela pred skoraj desetimi leti, ko je Občina Trst sklenila, da zgradi parkirišče na parceli, ki je bila še last Dežele. Skoraj istočasno je zato stekel postopek za razlastitev površine oz. prepis parcele v občinsko premoženje. "Postopek pa se iz nepojasnih razlogov ni nikoli končal, medtem pa je deželna uprava celotno območje v obsegu preko 15.000 kvadratnih metrov sklenila prodati na dražbi. To se je tudi zgodilo in tržaško zasebno podjetje si je za smešno nizko vsoto zagotovilo obsežno območje, na katerem je bilo z javnim denarjem že zgrajeno parkirišče", je ugotavljal Gabrovec.

"Zgodbe pa ni še konec, saj je regulacijski načrt tržaške občine, ki je v fazi sprejemanja, za velik del zainteresiranega območja predvidel spremembo v zazidljivo zemljišče, kar predstavlja dodatno darilo privatniku v višini najmanj milijona evrov", je še dejal deželni svetnik Gabrovec, ki je zato deželno upravo prosil za pojasnila. Teh pa žal ni bilo, saj se je odbornica Savinova omejila na naštevaje že znanih podatkov in zaključila, da je bila parcela pač prodana na javni dražbi, kar naj bi deželno upravo rešilo vsake odgovornosti.

"Vaš odgovor, ki ni odgovor, me seveda ne more zadovoljiti, saj si je deželna uprava pilatovsko umila roke in sploh ne upošteva vprašanja glede oškodovanja javne koristi", je še dejal svetnik Gabrovec, ki bo zaradi škandaloznega zadržanja tako Dežele kot Občine Trst vsa dokumentacijo v najkrajšem času posredoval Računskemu sodišču.

Žalostne misli domačina

Kako tuja je postala domača vas Bani

Na vsakodnevni običajni poti po valovitih stezah gričevja nad vasjo opazujem ranjeno naravo od pravkar prispelih strojev za izkopavanje. Dež z burjo biča obraze delavcev, ki se pripravljajo kljub neugodnemu vremenu, da izkopljejo na vrhu hriba globoko jamo, kjer naj bi postavili oddajno anteno za potrebe civilne zaščite - pravijo. Bežeči nizki oblaki z burjo se podijo nad živo naravo. V presledkih sipajo goste dežne kaplje, ki kropijo to revno kraško zemljo.

Pogled z vzpetine obronka Krasa na mesto v zalivu, iz katerega se širi zatohla arogantnost do podeželja in ljudi, ki na njem živijo, vzbujajo razumljiv odpor. Na drugi strani ob vznožju hriba izmalicična neprepoznava rodna vas, v kateri novi mestni priseljenci vsiljujejo meščanski medčloveški pogled in odnos do okolja in bližnjega. S svojimi štirinožnimi ljubljenci, s katerimi nekateri tudi spijo, mažejo vaše klance in vogale hiš. Na drugi strani se hudujejo na sosedo, ker petelin kikirika

že zgodaj jutraj. Na te pripombe jim je nazorno odgovorila zgovorna vaščanka, da je bil petelin že mnogo let pred njimi v vasi, preden so prišli oni, in če jim ni pogodu, naj gredo na "korzo", od koder so prišli. Drug primer se je pojavil na drugem koncu vasi, kjer so v zadnjem času zgradili kar nekaj novih stanovanjskih zgradb. Tam so bile nekaj njeve, kjer so domačini gojili pridelke za domačo potrebo, in pot do teh parcel je bila temu primerna. Zadnja leta s pričetkom teh novogradenj so to pot razširili, a ne dovolj za nove priseljenke, ki sedaj zahtevajo od občine, da preverijo za to zadolženi uradi, ali so bili mejni zidovi zgrajeni na pravem mestu. Vsa ta trenja in arogantno obnašanje teh ljudi vnašajo neko nelagodje, ki se v zadnjem času še za-

ostruje s predlogom tega novega regulacijskega načrta občine, ki predvideva dodatne gradnje (v opuščeni vojašnici) novih stanovanjskih objektov za vsaj štirikrat ali več ljudi, kot jih je sedaj v vasi. To obširno zemljišče je bilo nekaj mandrija premožne družine Bideschini-Burgstaller, ki je za tržaško stvarnost naredila marsikaj dobrega: za dobrodelne ustanove, za pogozdovanje, kjer je bil Burgstaller predsednik te komisije, in še bi lahko naštevali. Ob njegovi smrti so zapisali, da je bil pravi filantrop, ki je rad pomagal ljudem. Na posesti pri Banih je imela ta rodbina poletni dvorec s pripadajočimi objekti; od tega v vseh teh letih ni ostalo veliko, a kar je ostalo, bi bilo prav, da bi urad za spomeniško varstvo primerno zaščutil. To pa za današnjo občinsko

upravo, ki zgodovine očitno ne jemlje v poštev pri načrtovanju in razvoju tega območja, je nepomembna zadeva. Vse to vnaša napetosti in nelagodje v vaško skupnost. Ko premišljujem in hodim po teh stezah nad vasjo in gledam to razbrazdano naravo, ki so jo pustile za seboj gosence gradbenih strojev in še prej gosenice tankov, ki so imeli vežbališče na tem hribovitem kraškem svetu, se sprašujem: je res potrebna vsa ta gradbenja mrzlca, vse to uničevanje narave na tem koščku Krasa, kar ga ostaja? Zakaj?! Je to pohlep po denarju, egoizem, ali želja čim hitreje izničiti identiteto ne le te vasi, ampak širšega predela Krasa. Določeni znaki kažejo zaskrbljujoče stanje na širšem območju, tudi onkraj nekdanje meje. Odgovorni

za obstoj slovenskega človeka in jezika v teh krajih bi se morali zamisliti o teh nespodbudnih znakih in ukrepati, dokler je še čas. V zadnjem obdobju ne opažam pretiranega zanimanja za ta problem; z določeno apatijo spremlja javnost vse skupaj, kakor da ne gre za našo zemljo, ki smo jo podedovali od prednikov, na kateri so se znojili s trebljenjem in čiščenjem te kamnite zemlje, da so na njej lahko preživljali družino. Kaj bo ostalo zanamcem od te zapuščine, za katero ne kažemo potrebnega odnosa in zanimanja? Zdi se, kot da ne bi imeli pravega pogleda v prihodnost teh krajev in človeka, ki na njem živi; brez zemlje ni prihodnosti za nobeno skupnost, toliko manj za suveren narod.

Pavel Vidau

1. NOVEMBER Polaganje vencev

Delegacije so počastile spomin na rajne

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš in minister za promet Patrik Vlačič sta v sredo, 28. oktobra, pred dnevnim spominom na rajne položila venec pred spomenikom bazoviških junakov na gmajni, nato sta se udeležila tudi krajše slovesnosti v Rižarni, kjer je delegacijo vlade RS spremljala glasba pihalnega orkestra Kras iz Sežane. Ministra sta spremljali še generalna konzulka RS Vlasta Valenčič Pelikan in konzulka Bojana Cipot; ob njiju pa je bila še vrsta županov oz. predstavnikov občin iz obeh držav, krovnih organizacij SSO in SKGZ, tabornikov RMV in stranke Slovenske skupnosti ter predstavnikov združenj borcev, de-

portirancev in preganjancev ter Združenja veteranov vojne za Slovenijo. Spominske svečanosti je prof. Robert Petaros v nagovoru poudaril, da je bila prva svetovna vojna sicer neosnovana, a strašna, blazna, vendar ne ideološko klanje kot druga. "26. julija 1914 (bila je menda nedelja) so ljudje v vseh naših

kraji, vaseh in mestih zagledali na ulicah in vogalih hiš velike oglasne plakate, ki so pozivali vse moške do 42. leta starosti k splošni mobilizaciji. Naši fantje in možje so se le nekaj dni zatem bojevali kar na treh frontah: srbski, ruski in leto kasneje tudi italijanski, ki je bila najbolj krvava". Avstrijskega domoljubja seveda ni bilo kaj prida, slovenstvo pa je moralo biti pri vseh bolj utišano. "A na primorskih tleh so se naši ljudje kot levi krčevito borili proti zemljelačnemu, iredentističnemu in imperialističnemu sosedu, ki je na soški fronti žrtvoval 600.000 mož, da si je ob vojaški in kasneje diplomatski podpori svojih zaveznikov zaslužil 500.000 Slovencev in Hrvatov". Danes smo se zbrali", je sklenil prof. Petaros, "da ob dnevu mrtvih počastimo vse, ki so v naših krajih in naši zgodovini z žrtvovanjem svojega življenja pripomogli, da lahko prosto in brez kakršnihkoli zadržkov – na svoji zemlji –, čeprav v sklopu (v marsikaterem pogledu nenaklonjene) demokratične republike, živimo kar se da svobodno.



Foto Kroma

Društvo slovenskih izobražencev Predstavitev Rebulove fotomonografije

Društvo slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 26. oktobra, predstavilo dvojezično fotografsko monografijo o Alojzu Rebuli, ki jo je za založbo Mladika uredila fotografinja Alice Zen.

Večer je uvedla urednica pri Mladiki Nadia Roncella, ki je poudarila trud, ki ga je fotografinja vložila v publikacijo: triletno vneto snovanje pa je obrodilo temeljit dokument, ki nazorno prikazuje – z besedo in sliko – lik enega največjih slovenskih pisateljev. Roncellija je po splošnem orisu vsebine publikacije predala besedo prof. Miranu Košuti, ki je ob kard. dr. Francetu Rodetu prispeval uvodno besedo knjigi.

"Ko sem vas pred petimi leti intervjuval ob vaši osemdesetletnici, ste mi zaupali, da je pisatelj brez čuta za dobro in zlo prodajalec nič", je dejal prof. Košuta, ki je za dobro stvar ocenil dejstvo, da je Alice Zen speljala tako zahteven načrt in da je založba Mladika dejansko omogočila izid knjige, ki celovito zaobjema lik Šempoljskega pisatelja, čigar eksistenco je predstojnik katedre za slovenistiko postavil na tri temelje. Humanistika, metafizika in poetika so globoko zaznamovale Rebulovo osebnost in njegovo pisateljstvo in splošno umetniško razsežnost. Prof. Košuta je bil mnenja,

da se čut za humanistiko v Rebuli razteza med skrajnima koordinatama univerzalnega in partikularnega. "Ta dva pola pa sta v pisatelju združena", univerzalni svet se namreč spaja s pisateljevo slovenskostjo, ta pa je lahko hkrati katalizator za analizo in razvijanje univerzalnih tem. "Taka drža ni pogosta v slovenskem literarnem prostoru, saj slovenski pisatelji rešujejo razklanost med domom in svetom tako, da se odrekajo specifikam svoje matične kulture in se napolnijo s priručni globalizacijskih tokov izkažejo za anonimne. Metafizična razsežnost pa se v Rebuli izpričuje v veri v Boga, ki je osrednji vlagatelj sle po neskončnosti. Pisateljeva poetika pa izpričuje ljubezen do antike: z njo je Rebuli preko svojega dela "poenakovredil" zamejsko književnost z osrednjo slovensko in evropsko literaturo", je dejal prof. Košuta in svojo oceno po-

enotil še s prepričanjem, da je pisatelj s svojim vsestranskim leposlovnim snovanjem – s temami svobode, nasprotovanja nihilizmu in vsakršni obliki totalitarizma – ovrednotil etično funkcijo literature.

Alice Zen je spregovorila o tem, kako jo je v slovenski kulturni milje uvedla pesnica Ivanka Hergold. "Po rodu sem Istranka in v družini ter okolju sem vedno odraščala v duhu nasprotovanja slovenski duši tega prostora. Do vas pa nisem izoblikovala negativnega stališča, obratno, zasovražila sem ne-

navsezadnje pripeljala do končne rezultata.

Sklepa beseda je pripadala Alojzu Rebuli, ki se je urednici biografije zahvalil za trud, ki ga je vložila v ta načrt. O njej je dejal, da pooseblja most med obema narodnima skupnostima, ki sta predolgo časa želeli ločiti v istem mestu. Rebuli se je zahvalil tudi založniku, ki je kljub splošni finančni krizi speljal zahtevno nalogo, in 29 sodelavcem, ki so z zapisi obogatili knjigo. Posebno besedo je pisatelj namenil kard. dr. Rodetu in prof. Miranu Košuti: "To je elegantna dvo-



Foto IG

strpnost in vas vzbujala, ker mi je bila različnost vedno pri srcu", je dejala fotografinja. Glede publikacije je Alice Zen obnovila težavno raziskovalno pot, ki jo je preko stika z Rebulovimi sorodniki v Šempolaju in pisateljevimi prijatelji

jica, na eni strani predstavnik Cerkve, na drugi pa ateist v najzlahtnejšem pomenu besede. Oba v eni sami knjigi... To je dvojica, ki bi jo v drugih okoliščinah v Sloveniji težko srečali".

Igor Gregori

REPEN Okusi Krasa 2009

Sadje je bilo poslastica letošnje izvedbe

Okusi Krasa, vsakoletna tradicionalna enogastromomska pobuda, ki jo Slovensko deželno gospodarsko združenje prireja s prispevkom tržaške trgovinske zbornice in Pokrajine Trst, so tokrat potekali v znamenju sadja. Čeprav Kras, zaradi majhne količine vode in izredno suhega podnebja, ni zelo radodaren s tem pridelkom, je sadje v preteklosti (kot tudi danes) veljalo za dober, izredno zdrav in hranljiv prehranski vir – piše Vesna Guštin v brošuri letošnje izdaje, ki sta jo grafično oblikovala Walter in Paola Grudina. Okusi Krasa so tako letos vzeli v poštev sadje, ki na Primorskem še danes rado uspeva na gmajnah, njihovih in vrtovih: hruške, jabolka, češnje, breskve, kaki, skorš, drenulje, robidnice, grozdje, fige, češplje, kostanj, oreh, mandlji in lešniki. Sadje se je nekoč in se še danes uporablja v kuhinji zlasti pri pripravi sladice, če pa ima gospodinja izostren čut za harmonijo pri sestavljanju okusov, lahko sadje služi tudi pri pripravi slanijh jedi.

Pobudo, ki se bo končala v nedeljo, 8. novembra, je tudi letos popostril bogat spored kulturnih dogodkov, večerov, razstav in degustacij. Levji delež so tudi tokrat imele izvrstne kraške dobrote: vino krajevnega konzorcija Vin Kras, med Čebelarskega konzorcija za tržaško pokrajino, sir Promocijskega odbora za ovrednotenje mlečno-sirarskih izdelkov Krasa – Moisir in olje Pripravljal-

nega odbora za ovrednotenje tržaškega ekstrapravljenega olja Tergeste Dop; poleg tega tudi kruh, suha mesnina, sladice in še grozdje, bezeg, kutine, lešnik ter "zizole" ter že omenjeno sadje. Vsak gostinski obrat na Tržaškem in Goriškem je omenjene pridelke priredil in jih predstavil po last-



Foto IG

nem okusu. Stalnica v vseh gostilnah je bila letošnja novost, Krožnik Okusi Krasa 2009, ki je ponudil "njoke" z orehi, spremljal pa ga je figov kruh, ki so ga pripravile vse soudeležene pekarnice. Sladokusci so tudi tokrat imeli na voljo kraške specialitete ne samo v gostilnah in pekarnah, ampak tudi v trgovinah: kotiček tipičnih proizvodov, ki ga bodo oskrbovale kraške kmetije in pridelovalci, bo v obratih prisoten do spomladi.

Okusi Krasa so se v našo krajevno enogastromomsko in kulturno ponudbo zapisali predvsem zato,

ker so s svojo navezo z gostinskimi obrati onkraj meje že jemali kraško področje kot neko geografsko in kulturno celoto. V tej viziji je namreč v restavraciji Križman v Repnu potekal večer Okusov Krasa brez meja. Ob slastnih dobrotah, med katerimi gre omeniti izredne raviole z muflonom

govor je italijanskemu občinstvu sproti prevajal tajnik SDGZ Davorin Devetak. Kraška kulinarika je postala prepoznavna ne samo v slovenskem prostoru, ampak tudi drugod, tudi zaradi prizadevnosti in inovativnosti mlajše generacije kuharjev, ki so večino v pripravi jedi in krožnikov vedno bolj nadgradili z estetskim čutom.

Na večeru v Repnu sta bila prisotna tudi Neža Milič, ki so jo letos avgusta v Pliskovici proglasili za kraljico terana, in predsednik tržaške sekcije Združenja italijanskih kuharjev Emilio Cuk, ki je kuharje združenja Terra carus povabil na pomemben kuharski natečaj. Novinarica Olga Knez pa je prisotnim predstavila lik raziskovalca, publicista, biologa in odličnega fotografa Igorja Maherja, ki je "s svojo toplino in znanjem znal navduševati ljudi, jih bodriti in podpirati pri njihovem delu". Rdeča nit njegovega življenja je bila ljubezen do narave, ki jo je nadgrajeval z raziskovalnim delom kot biolog in publicist: v svet je ponesel lepote Krasa, kraškega človeka ter krajine. Prerana smrt mu je letos preprečila, da bi nadaljeval svoje načrte. Daljše Besedilo Olge Knez bodo bralci lahko prebrali v novi izdaji Jadranskega koledarja, ki je posvečen sadju; besedila na to temo je prispevala etnografinja Vesna Guštin. Publikacijo ZTT so predstavili v petek, 30. oktobra, v prostorih tržaške knjigarne. Sledilo je prijetno druženje ob kraških dobrotah, ki sta jih v Okusih Krasa ponudili Bar Basso in prodajalec bližnje trgovine sadja in zelenjave Claudio Marchesich.

Igori Gregori

Kavarna Tommaseo / Založba Mladika

Zgodba Johna Earla končno v slovenskem prevodu

Knjiga spominov Johna Earleja, ki v angleškem izvirniku zveni The Price of Patriotism, je po italijanskem prevodu končno na voljo še v slovenski različici: "Triglava izdaja zgodbe namreč", kot jo je uvedel nekdanji predstavnik Britanskih tajnih služb med drugo svetovno vojno. Publikacijo z naslovom Cena domoljubja - SOE in MI6 na stičišču Italijanov in Slovencev med drugo svetovno vojno so predstavili v petek, 30. oktobra, v kavarni Tommaseo ob prisot-

nosti avtorja, prevajalke Nataše Stanič, zgodovinarjev Marine Rossi in Gorazda Bajca ter novinarja Iva Jevnikarja, ki - kot je občinstvu dejala prvajalka Staničeva - si je močno prizadevala za izdajo slovenskega prevoda. "Za to pa je bilo potrebno dobiti založnika, Ivo Jevnikar je tako vzpostavil stik z založbo Mladiko, ki je načrt izpeljala", je dejala prevajalka, ki že več let poučuje na Open University of London in je ob enem zadolžena, da britanske diplomatske predstavnike uvaja v zakoni-

stosti slovenskega jezika; mednje sodi tudi veleposlanik Andrew Page, ki je pris-



ostvoval predstavitvi knjige. Staničeva je ob enem poudari-

la, da je knjiga v angleškem izvirniku kmalu pošla, kar priča o velikem zanimanju angleških bralcev za usodo slovenskih junakov - padalcev, ki so jih britanske tajne službe s padali spustili na slovensko zemljo, da bi se bojevali proti okupatorju: po vojni pa so bili žrtve jugoslovanskega režima, ker so jih oblasti pomotoma imele za izdajalce.

Zgodba je namreč izredno privlačna tudi zato, ker je "avtor docela poudaril zapletenost zgodovinskih dogodkov", je dejala Marina Rossi. Po mnenju Gorazda Bajca pa nudi knjiga zanimiv zorni kot, ker je njen avtor Britanec, ki je kot predstavnik angleških tajnih služb znal do zgodovinske resnice ohraniti pravnjo distanco in nepristranskost.

Obvestila

V četrtek, 5. novembra, bo ob 18. uri v knjižnici v Ilirski Bistrici odprte razstave Ivan Rudolf in padalci, ki obravnava junaško in tragično usodo primorskih padalcev, še posebej pa izpostavlja življenjsko pot njihovega organizatorja, šolnika, časnikarja in politika Ivana Rudolfa (1898-1962). Razstava je nastala v režiji Fakultete za humanistične vede Univerze na Primorskem, Znanstvenoraziskovalnega središča Koper in Vojaškega muzeja Slovenske vojske.

Fantje izpod Grmade obveščajo, da bo letna maša za rajne pevce in prijatelje v cerkvi Sv. Duha v

Devinu v petek, 6. novembra, ob 20. uri.

Vsakoletna spominska svečanost za slovenske padalce bo v sredo, 11. novembra 2009, ob 11. uri v Škrbini pri Fakinovi domačiji. Pred žalno slovesnostjo bo ob 10. uri v cerkvi sv. Antona maša zadušnica. V petek, 6. novembra 2009, pa bo ob 11. uri v Vinoteki v gradu Štanjel predstavitev slovenskega prevoda knjige avtorja Johna Earla Cena domoljubja - SOE in MI6 na stičišču Italijanov in Slovencev med drugo svetovno vojno.

Darovi

Za misijone darujeta NN 50 evrov, gospod Cerkenik pa 20 evrov.

ROJAN Marijin dom

Predaval je Franc Božjak

Današnja družba pojmuje bolezen kot neke vrste kazen ali poraz, zaradi česar se okrevanje marsikdaj spremeni v dokaj dolg proces. Včasih se sploh ne zavedamo, koliko je okrevanje odvisno od nas samih in naše volje in da nam pri tem lahko poleg uradne medicine - priskoči na pomoč tudi komplementarna. Društvo Rojanski Marijin dom je v petek, 23. oktobra, organiziralo predavanje prav na to temo z naslovom *Bolezen ni poraz ali kazen, temveč klic k spremembi* in v svojo sredo povabilo znanega slovenskega predavatelja Franca Božjaka. Le-ta je namreč diplomiral na Akademiji komplementarne medicine Galileo Galilei v Trentu, kmalu zatem pa se je navdušil tudi nad duhovno astronomijo, homeopatijo, antropozofsko medicino in pedagogiko. V Sloveniji je znan predvsem zaradi svojih predavanj, na katerih slušateljem posreduje svoj pogled na sprejemanje bolezni, proces in načine zdravljenja. Franc Božjak je med drugim tudi avtor knjige *Klic k spremembi - bolezen ni poraz*, ki bralcem želi pomagati pri iskanju njim najprimernejšega načina zdravljenja s pomočjo uradne in komplementarne medicine. Petkovo predavanje, na katerem se je Franc Božjak zaustavil pri najpomembnejših točkah svojega pogleda na medicino in navedel marsikateri koristen

napotek v zvezi s tem, je nadvse navdušilo poslušalce, ki so imeli priložnost spoznati drugačen pristop do teme bolezni, s katero se prej ali slej spopadamo prav vsi. Najtežje pa je to sprejeti in razmišljati o boleznih kot o priložnosti, da pokažemo svojo moč. "V življenju ni pomembno biti zdrav, ampak vedeti, kako v primeru bolezni ukrepati", je poudaril predavatelj. Božjakova misel je namreč ta, da smo si za bolezen marsikdaj krivi sami: prepričan je namreč, da je bolezen v večini primerov le posledica čustvenih napetosti, ki jim ne znamo kljubovati in ki se nazadnje prelevijo v funkcionalne ali strukturne motnje in poškodbe. "Prav zaradi tega je pomembno, da si človek ustvari zdravo in pozitivno življenjsko vodilo", je še dodal. Skupaj s poslušalci se je nato sprehodil po raznih tematikah: orisal je svoj pogled na razloge in ukrepe v primeru nespečnosti in depresije, poudaril je pomen zdrave prehrane in opozoril na pomembno vlogo, ki jo v našem telesu odigrava imunski sistem. Predavanje se je tako izkazalo za izredno koristno in slušatelji so imeli priložnost marsikaj novega izvedeti. "Poti do dokončne ozdravitve je nešteto: pomembno je, da si pomagamo z vsem znanjem, ki smo si ga priborili, saj uradna medicina ni vedno edina in najboljša rešitev", je Franc Božjak končal predavanje.

PJ

NARODNI DOM Priredil ga je Psihoanalitični kulturni forum

Srečanje z naslovom Psihoanalitični kalejdoskop

Krajeveni strokovnjaki na področju psihoanalize so se v petek, 30. oktobra, predstavili v razstavnih dvoranah Narodnega doma na srečanju z naslovom Psihoanalitični kalejdoskop. Namen Psihoanalitičnega kulturnega foruma, ki je priredilo petkovo srečanje, je seznaniti javnost z disciplino, ki predstavlja ključ za spoznavanje človeške psihe in njegove neizvedne vloge pri spodbujanju k nadaljnjemu sodelovanju med slovenskimi, italijanskimi in hrvaškimi psihoanalitikami. Srečanje so strokovno oblikovali psihoanalitik Pavel Fonda, psihoterapevtka Breda Kozina, psihanalitik Hektor Jogan, psihoterapevtka Veronika Lokar in psi-

hoanalitičarka Vlasta Polojaz, ki so orisali doprinos in vpliv psihoanalize k psihoterapiji, znanosti, likovni umetnosti in literaturi. Prvi je spregovoril psihoanalitik Pavel Fonda, ki je slušateljem prikazal razvoj psihoanalize in odnos, ki se v psihoanalizi ustvari med pacientom in psihoanalitikom. Prav ta odnos omogoči psihoanalitiko, da se preko prostega pripovedovanja pacienta sooči z njegovim nezavednim delom psihe. Nato je spregovorila strokovnjakinja Breda Kozina, ki je prikazala odnos med psihoanalizo in nevroznanostjo, s posebnim poudarkom na obdobju pred rojstvom in po njem. Tesno nit med dvema znanostima je ovrednotila na

podlagi dokazov, ki pričajo o občutljivosti zarodka na zunanje faktorje (na primer na zvok in celo svetlobo) in ki prav gotovo vplivajo na prve korake razvoja osebk. Svoj doprinos je srečanju dal tudi psihoanalitik Hektor Jogan, ki se je teme lotil z drugačnega zornega kota: na podlagi romana z naslovom Frizerka pisateljice Eveline Umek, ki postreže z občutljivo analizo počutja glavne junakinje, je prikazal postopanje psihoanalize. Pisateljica se namreč poglobi v psihično doživljanje dekleta, ki se spopada predvsem z vprašanjem narodnostne pripadnosti v tenkočutni avtoanalitični obliki. Sledil je govor psihoterapevtke Veronike Lokar, ki je psiho-

analizo prikazala na podlagi preučevanja pravljic, namenjenih otrokom. Strokovnjakinja je namreč opozorila na pomen, ki ga nosijo pravljice v razvojnem obdobju vsakega otroka, saj metaforično prikazujejo misli in di-

pravljice o Rdeči kapi, kjer lahko vsakemu simbolu pripišemo določen pomen: rdeča barva kاپice na primer predstavlja senzualnost in privlačnost odraščajoče deklice, figura volka predstavlja ugodje, figura lovca goto-

lahko naštevati. Tudi v pravljici gre torej iskati psihoanalitične zametke. Petkovo srečanje je sklenila psihoanalitičarka Vlasta Polojaz, ki je misli namenila analizi umetniških stvaritev slikarja Zorana Mušiča v obdobju internacije v koncentracijskem taborišču Dachau. Umetnik je na platno zlil travmo, ki jo je doživljal: tudi preučevanje umetniških del pomeni neke vrste psihoanalizo. Srečanje Psihoanalitičnega kulturnega foruma, ki se ga je udeležilo lepo število poslušalcev, je nakazalo verodostojnost psihoanalitične discipline, ki je marsikdaj postavljena pod vprašaj, in



Foto Kroma

leme, s katerimi se spopadajo otroci. Svojo teorijo je podčrtala s primerom vsem dobro znane

vost, rezanje volkovega trebuha spominja na carski rez in pomeni ponovni preporod in še bi

ponudilo marsikatero iztočnico za razmislek.

Patrizia Jurincic

Mladi člani Prihodnosti na izletu v Strasbourgu

Lepa izkušnja v družbi vrstnikov iz Slovenije

Pet članov Prihodnosti - Mladinske sekcije Slovenske skupnosti Gorica se je udeležilo izleta v Strasbourg, ki ga je organizirala sekcija Slovenske demokratske mladine (SDM, podmladek SDS-a) iz Gorenjske. Iz Ljubljane smo odpotovali v noči na ponedeljek, 19. oktobra. Po več kot deseturni vožnji preko Avstrije in Nemčije smo dospeli v mesto Karlsruhe, kjer smo se nastanili v študentskem domu. Kmalu zatem smo se z avbusom

spominja obiskovalca tudi krematorijska peč, kjer so sežigali mrličje. Z željo, da se kaj takega ne bi ponovilo, smo se vrnili v Karlsruhe.

Naslednjega dne smo v evropskem parlamentu v Strasbourgu spremljali plenarno zasedanje na temo Podnebne spremembe in države v razvoju v okviru konference Združenih narodov o podnebnih spremembah v Kobenhavnu. Po razpravi, ki je trajala več kot eno uro, nam je bilo v

V sredo smo z barko pluli po reki Ren in si ogledali Strasbourg tudi iz druge perspektive. Ob obrežju je mnogo zanimivih stavb, ki smo si jih potem ogledali še s kopnega: med temi so najbolj znane Rohanska palača, znamenita katedrala Notre Dame s 142 m visokim zvonikom in astronomsko uro in predel Petite France, ki spominja na Benetke. V četrtek smo se razdelili v dve skupini, ena je šla na kopanje v vodno mesto Europabad v Karl-



odpeljali v Francijo, kjer smo obiskali koncentracijsko taborišče Natzweiler-Struthof. To je bilo aktivno od leta 1941 do leta 1944. Deportiranci so tu živeli v 17 lesenih barakah, Nemci so taboriščnike izkoriščali za dela na cestah in v bližnjih industrijskih obratih. Od 51.684 ujetnikov, ki so prišli v taborišče, jih je tu umrlo več kot 25.000. Med ujetniki je bilo tudi 125 Slovencev. Tu je preživel del svojega ujetništva pisatelj Boris Pahor. V muzeju, postavljenem v eni izmed barak, je sedaj razstavljena njegova fotografija, na panoju pa je v več jezikih zapisan kratek odlomek iz Nekropole. V tem taborišču so nemški zdravniki preizkušali razne vrste plinov in bakterij, mrtve taboriščnike so potem poglegli na posebno mizo, kjer so opravili obdukcijo. Na grozote iz tistih let

manjši sobi prikazano delovanje Evropskega parlamenta in Evropske komisije. Intervenirala sta tudi evroposlanca SDS-a Romana Jordan Cizelj in Milan Zver. Popoldan smo obiskali še tovarno piva Brasserie Kronenbourg, ki je v neposredni bližini Strasbourga. Glavni obrat sicer deluje 40 km izven mesta, v mestu je še aktiven del proizvodnje in laboratorij, ki se ukvarja z analizami in raziskavami. Po vodenemu ogledu stare kleti in hale, kjer so še pred desetimi leti izdelovali pivo, je prišla na vrsto degustacija raznih vrst piv in sadjevca, ki jih prideluje ali zastopa Brasseries Kronenbourg 1664 v Franciji.

Zvečer smo večerjali v tipični restavraciji, pridružila se nam je tudi evropska poslanka Romana Jordan Cizelj.

sruheju, druga, v kateri smo bili vsi člani Prihodnosti, pa se je z vlakom odpeljala do Heidelberga. Tu smo si ogledali grad iz 14. stoletja, v katerem hranijo največji leseni sod na svetu s prostornino prib. 220 m³. V mestu je veliko študentov, tamkajšnja univerza je najstarejša v Nemčiji, ustanovljena je bila leta 1386. Na reki Neckar stoji tudi stari most. V petek zjutraj smo si ogledali mesto Karlsruhe oz. živalski vrt, nato smo odpotovali proti Ljubljani. Na poti nazaj smo obiskali še enega izmed najbolj znanih nogometnih stadionov na stari celini, Allianz Arena v Münchnu. Zahvala naj gre organizatorjem, ki so nam omogočili, da pobje spoznamo, kako deluje Evropski parlament, in obiščemo zgodovinsko pomembna mesta.

AJ

Druga številka Galeba

Pravljice in pesmice za vse okuse

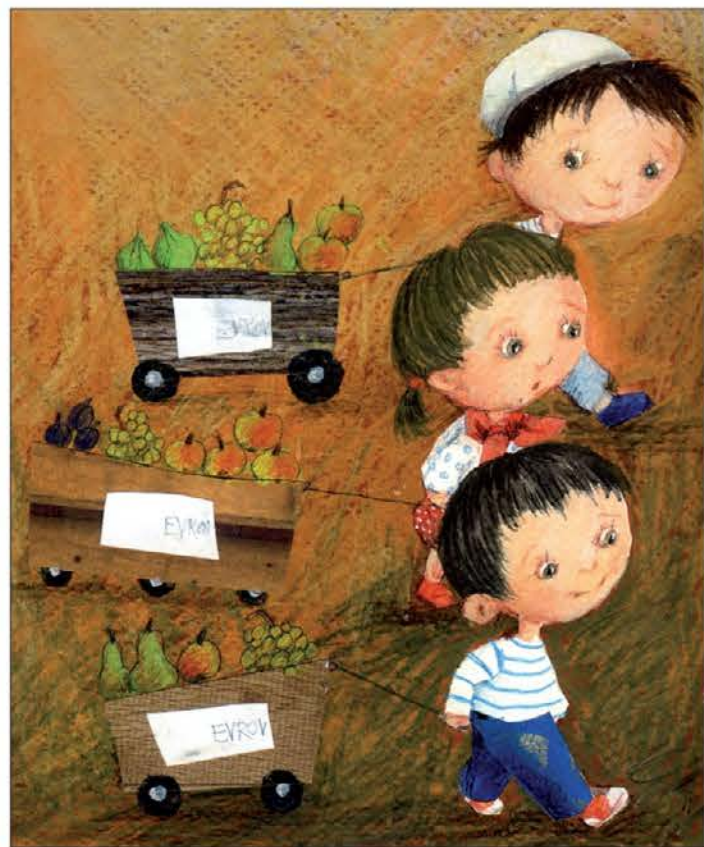
Med učence se je po počitnicah vrnil tudi Galeb. Po septembrski številki je že tu oktobrska s kopico pripovednih besedil in pesniških rim. Na platnici mimo velike mušnice drobencija srčan rjav ježek s hruško na bodicah, da mu bo zima slajša. Ta idilični jesenski prizorček je narisala Karol Kovic, drugošolka OŠ F. Milčinski s Katinare. Zadnje strani oktobrske številke so z jesenskimi motivi, pa tudi s spomini na minule počitnice učenci OŠ P. Trubar K. D. Kajuh iz Bazovice, Albert Sirk iz Križa in J. Ribičič - Karel Širok od Sv. Jakoba. Šolarji OŠ A. Gradnik z Repentabra pa so v svoje likovne izdelke ujeli pesmice Toneta Pavčka in jih z voščili, zapisi in skupinsko fotografijo poklonili priljubljenemu pesniku za 81. rojstni dan. Živo se še spominjajo namreč, kako je bilo lepo, ko jih je sam obiskal l. 2001.

Tudi v letošnjem, 56. letniku revije, ki jo izdaja Zadruga Novi Matajur - Čedad, bogate zgodbe in pesmi spremljajo slikovite in pomenljive ilustracije znanih zamejskih in drugih slovenskih ilustratorjev, ki so v glavnem že sodelovali z Galebom. V oktobrski številki so svoje domišljjske talente natrosili Mojca Cerjak, Ana Zavadlav, Štefan Turk, Živa Pahor, Erika Cunja, Andreja Peklar, Alenka Sotter, Vesna Benedetič, Katerina Kalc, Zvonko Čoh, Magda Tavčar, Daša Simčič, Veno Dolenc in Jasna Sepin. Zanimive zgodbe v nadaljevanjih, zapise in pripovedi pa so prispevali že poznani pisci. Zvezdana Majhen je ob 4. oktobru, Dnevu proti mučenju živali, stkala drobno pesem Hvala za življenje o dečku, ki je rešil mucka iz smetnjaka in mu dal topli dom. Hudomušne stihe o kačici Kim je napisala Vida Mokrin - Pauer. Bina Štampe Žmavc pa v svojih rimah pripoveduje, kako pesnik prosi muco, naj ne zalezuje ptičkov. Žiga Gombač je svojo pripoved v nadaljevanjih, kako je bilo, ko je mamica odšla na službeno

potovanje in pustila doma očka in malo Nio, uvedel s pesmico, naslovljeno Družinski posvet. Ob nekaterih zgodbah si bodo tudi letos učenci lahko nabirali točke za bralno značko. Take so domišljjsko nadaljevanje Avtobus za Indijo Koromandijo izpod peresa Milana Petka; že poznana Od pet do glave Marka Kravosa, katere vsebina vodi v odkrivanje vetrovnih pljuč; ajiološke pravljice, ki razlagajo nastanek naravnih pojavov; zapisuje jih Jože Sevljak. V tokratni je strašljiv opis o nastanku globeli Gabela pod Slemškom. Marsikaj lepega bodo bralci izvedeli tudi iz drugih zgodbic, ki bodo spremljale letošnje šolsko leto.

pogumno malo ververico, ki je kljub strahu nagovorila močan veter in ga poprosila, naj prizanesi njenemu domu. Hudomušno zgodbo z modrim naukom je napisala Alenka Juvan, in sicer o noju, ki se je kljub neuspehom s trmasto

svojejavostjo hotel naučiti leteti, čeprav mu je Bog dal noge, da z njimi "leti" po zemlji. Klarisa M. Jovanovič v svoji rubriki o rastlinah v bjakah, vražah in prisposodobah ponuja zgodbo o kmetu, ki je na kresno noč našel zaklad, ker mu je padlo praprotno seme v škorenj. Marjeta Zorec pa v drugem delu zapisa ob mednarodnem letu astronomije razlaga, kakšne čudne figure so ljudje videli na luninem obličju. Sladkosnednežem in ljubiteljem kuhanja nasploh bo tudi v letošnjem letu svetoval marsikaj dobrega simpatični kuhar Škrobek, ki je pripravil čarobni sok. Tudi v Galebovi



Berta Golob prinaša zgodbo o dečku in ptici: deček Darko se sprašuje, ali lahko nasprotja "gredo skupaj", npr. veselje in jok. Štefka Kac Marn popelje bralca pod grozeče nebo, prekrito z oblaki, v katerih trepetajo tri kapljice, ki z grozo pričakujejo, kaj bo z njimi. Darinka Kobal pa v nadaljevanjih pod skupnim naslovom Ljubeznivčki opisuje

delavnici je razgibano, kot vselej s strokovnimi nasveti spodbuja ustvarjalnost Jasna Merku'. V oktobrski številki daje navodila za izdelavo obteževalnika iz rečnega kamna. Križanke, dopolnjevanke, rubrika Eno si zapojmo in Galebov kviz dopolnjujejo raznoliko branje.

IK

V Gorenjem Tarbiju je potekal sejem pridelkov, zraslih v zemlji in srcih

Medsebojna podpora

Letošnje srečanje literatov Benečije in Gornjega Posočja, pod pokroviteljstvom Javnega sklada za kulturne dejavnosti, ki ima območno izpostavo v Tolminu, je 26. oktobra v Gorenjem Tarbiju sklenilo odprti literarni natečaj. Obenem pa je bil ta dan tudi sejem pridelkov, domače obrti... kratka, vaški praznik.

V organizaciji občine, Kmečke zveze, kulturnega in turističnega društva so v Gorenjem Tarbiju v Slovenski Benečiji dve nedelji zapored pripravili sejem in literarno srečanje, ki so se ju udeležili tudi mnogi iz sosednje Soške doline.

Po dolgem času so lani ponovno obnovili srečanje literatov iz sosednjih krajev. Takrat so zaključno srečanje pripravili v Čadrgu nad Tolminom. Letošnji konec natečaja pa je prevzel Inštitut za slovensko kulturo iz Špetra in sodelujoče literature povabil v Gorenji Tarbij, lepo obnovljeno va-

sico z lepim razgledom po Benečiji. Tudi to okolje je pripomoglo, da je bila udeležba avtorjev na natečaju letos presenetljivo dobra. Prozo in pesmi je prijavilo, do začetka septembra, kar 49 avtorjev in avtoric različnih starosti in literarne izkušnosti. Na natečaj se je odzvalo kar trinajst avtorjev iz Benečije. Razveseljivo je, da so besedila pisci zapisali pretežno v narečju, saj niso obiskovali slovenske šole.

Ob koncu uradnega dela srečanja jih je pozdravila tudi predsednica Inštituta za slovensko kulturo Bruna Dorbolo'. Opozorila je na več težav in udeležence pohvalila, ker jih znajo premagovati z vztrajnim učenjem materinega jezika, kar pomeni v Benečiji trden korak v njeno prihodnost na kulturnem in drugih področjih.

Prav poznavanje jezikov dokazuje, da beseda nima meje, je dodala tudi strokovna spremljevalka srečanja profesorica Ivana Slamič. Literarna dela domači-

nov so jo prav očarala. Posebej je izpostavila njihovo izpovedno iskrenost. Ta je ena izmed glavnih odlik pisca, ki se kaže kot dobra popotnica za naprej skozi na-



darjenost. V okolju prijetnega domačega sejemskega vzdušja je to literarno srečanje potrdilo neomajno voljo do odpiranja vrat prijateljstva med Slovenci in vse-

mi v tem prostoru. "Odrpta meja" - želja po sodelovanju, je tokrat prvič privabila večino obiskovalcev iz Slovenije, ki bivajo v vasicah okoli Kolovrata.

Benečija je od nekdaj znana kot dežela divjega kovanja, številnih rokodelskih obrti, izvirne domače slovenske kulture in vdane vernosti v Jezusa Kristusa. Vse to

ki bodo šli v prodajo, da te slovenske vasi ne bodo prazne, ne bo njih narodno kulturno in versko bogastvo nekega dne izgubljeno, ampak se razvijalo naprej, v obujeni povezavi z rojaki v Posočju.

Kot je bilo ob odprtju prodajne razstave kmečkih pridelkov in obrtniških izdelkov poudarjeno,

izkazujejo v vsakdanjem življenju.

Medtem ko so drugod po Slovenskem v tem času že vsi pridelki pobrani in spravljani, je v Benečiji še veliko dela s kovanjem - burnjakom po domače. Tega so polni tukajšnji hribečki in tudi ta dan so v kulinarčni ponudbi prevladovali okusne jedi iz burnjaka. V programu srečanja literatov iz obmejnih krajev je goste iz Slovenije pozdravila tudi predsednica Inštituta za slovensko kulturo v Špetru Bruna Dorbolo', pogreli pa so se z vročim burnjakom.

Kljub vsej pestrosti ponudbe pa se je zdelo, da sta srca in dlani najbolj ogrela v bližnji cerkvi, v nedeljo, 25. novembra, Božja beseda in izjemen nastop pevskega zbora Lojze Bratuž iz Gorice. Beneški pevci, igralci, glasbeniki, pesniki in pisatelji se v svojem okolju prepogosto srečujejo z nasprotovanjem njih identitete, zato so takšne prireditve podpora njih pravic in želji po ohranitvi beneške besede in vsestranski uporabnosti domače kulture, identitete tisti v sosednjem Posočju.

MM

Vlada predlaga, naj bi v Sloveniji v prihodnje imeli le štiri državne praznike

Razdeljena mnenja o primernosti podpisa s Hrvaško

V Sloveniji nastaja veliko dogodkov, toda najpomembnejša tema, ki povečuje tudi strasti in polemike, so odnosi s Hrvaško. Premier Borut Pahor se je odločil za podpis t. i. arbitražnega sporazuma s Hrvaško o tem, po kakšnem postopku bo mednarodno sodišče reševalo spor o meji med državama. Sporazum pomeni upanje in tveganje hkrati, na kar opozarjajo v politiki in javnosti. Za podpis se zavzemajo premier, vlada, koalicijske stranke in man-

predsedniku vlade, vladi in zunanjemu ministru, o spornosti arbitražnega sporazuma o meji oz. načinu reševanja mejnega spora med Slovenijo in Hrvaško pa se bodo Slovenci morda odločali tudi na referendumu. Zapleti s Hrvaško se bodo v naši politiki in javnosti očitno še dolgo nadaljevali, čeprav so v obeh državah utrujeni od medsebojnih sporov, ki trajajo že osemnajst let. Med spodbudnimi napovedmi o obeh slovenske družbe in države je ocena, da se

časov socialistične ureditve, sedanjo krizo pa izrablja za ustvarjanje 'grde slike kapitalizma'. Stanje duha sta torej nekakšna splošna zasanjanost in otopelost, namesto da bi iskali druge rešitve, da bi prevladovali optimizem, želja po spremembah, stremenje po boljšem in pravičnejšem. Mislim, da potrebujemo novo vizijo na vseh ravneh. To, kar se dogaja v Sloveniji, je moreče za stanje duha, ker ni občutka o pravični ureditvi sistema".

sedanja koalicija tega ne vidi. Ukinjanje proslav je tako, kot da bi ukinjali slovenski grb, zastavo, skratka simbole, ki predstavljajo državo. Uvaja pa se nov praznik, ki slavi nek internacionalizem, ki je po mojem mnenju že preživel. Gre za napačno smer z vidika branjenja slovenstva". V Ljubljani so odkrili spomenik nekdanjemu komunističnemu reformatorju Stanetu Kavčiču, ki si je kot premier prizadeval za večjo samostojnost Slovenije, toda so ga na zahtevo Tita odstavili. Odkritja so se udeležili tudi nekateri politiki, ki so sodelovali pri odstavljanju Staneta Kavčiča, zdaj pa bi se hoteli prikazati celo kot njegovi nasledniki oz. izvajalci Kavčičeve reformistične politike. Janez Janša in Igor Bavčar, ki sta dnevnik in spomine Staneta Kavčiča pripravila za objavo, se odkritja nista udeležila. Bolj pa je poskušal blesteti ljubljanski župan Zoran Jankovič.

Odnos do stalnega gledališča v Trstu "škandal nepojmljivih razsežnosti"

Niko Grafenauer, eden izmed vrhunskih slovenskih intelektualcev (bil je tudi urednik založbe Nova revija), je v svoji analizi stanja v Sloveniji, objavljeni v novi številki mesečnika za kulturo, politiko in gospodarstvo Ampak, ocenil tudi krizo Slovenskega stalnega gledališča v Trstu. Zapisal je "da je to škandal nepojmljivih razsežnosti. V državi, v kateri je iz nacionalne banke neki Kramar, ki je bistveno zaslužen za dolgoročne prevzemne kredite tajkunom različnih kalibrov, pri čemer pa sploh ne ve, kam so šli in kako jih bo Nova ljubljanska banka izterjala za nazaj, bil za svojo iznajdljivost poplačan za milijon evrov. Hkrati pa ta ista država, ki ima polna usta nacionalnega interesa, ne podpre tržaškega gledališča s 500 tisoč evri, da bi ga ohranila za tekočo sezono in tako ustvarila trdnejša in prepričljivejša izhodišča za pogajanja z Italijani v prihodnje, saj ti več kot očitno z ukinjanjem slovenskega gledališča s statusom teatro stabile kršijo lastno zakonsko obvezo do slovenske manjšine v Italiji".

Marijan Drobež



jši del slovenske javnosti, podprla pa sta ga tudi predsednik republike dr. Danilo Türk in nekdanji državni poglavar Milan Kučan. Mednarodno sodišče bi Sloveniji lahko priznalo položaj pomorske države in s tem tudi pravico do stika slovenskega morja s hrvaškimi oz. mednarodnimi vodami, lahko pa bi zmanjšalo suverenost Slovenije in nam odvzelo celo del Piranskega zaliva.

Za zdaj gre seveda zgolj za ugibanja in domneve zato, ker opozicija napoveduje oster boj zoper arbitražni sporazum, kot je napisan in obrazložen. Janez Janša, predsednik SDS, opozarja na možnost, da bi opozicija (slednjo tvorita tudi Slovenska ljudska stranka in Slovenska nacionalna stranka) v državnem zboru predlagala nezaupnico

bo v letu 2010 zgodil sicer skromen gospodarski preobrat. Kriza naj bi se nadaljevala, toda gospodarski kazalci bi se izboljšali in na državni ravni bi prvič po dveh ali treh letih krize dosegli nekaj rasti bruto domačega proizvoda. Bolj pa zaskrbljuje stanje duha v slovenski družbi, kot ga je v intervjuju, objavljenem v novi številki mesečnika Ampak, razložil predsednik Slovenske ljudske stranke Radovan Žerjav. Opozoril je, "da je stanje duha v slovenski družbi na nizki ravni, glavni vzrok pa je gospodarsko in socialno stanje v državi. Trenutna oblast se nikakor ne more odločiti, kako ukrepati v teh razmerah, zato je gospodarsko stanje v Sloveniji katastrofalno. Aparat trenutne oblasti vztrajno vzbuja nekakšno nostalgijo do

Ministrstvo za kulturo je objavilo predlog o zmanjšanju števila državnih praznikov, "ki da jih je zdaj največ daleč naokoli". Že v letu 2010 naj bi imeli na državni ravni samo štiri praznike. Dan državnosti naj bi praznovali 25. junija, praznik samostojnosti in enotnosti Slovenije 26. decembra, slovenski kulturni praznik bi počastili 8. februarja, uvedli pa bi nov državni praznik, Dan Evrope, ki bi ga praznovali 6. maja. Vanj bi simbolično vključili tudi praznovanje dneva upora in praznik dela. Vse druge praznike pa naj bi v prihodnje proslavljali le vsakih pet let. Pobuda ministrstva za kulturo je že vzbudila pomisleke in nasprotovanja. Oster je bil pisatelj in kulturnik Feri Lanjšček iz Prekmurja. Zapisal je: "Žal moram reči, da gre v tem primeru za izdajo slovenstva, a

Kratke

V Ljubljani najbolj onesnažen zrak

V Ljubljani naravovarstveniki in izvedenci v civilnih gibanjih opozarjajo, da meščani in obiskovalci vdihujejo najbolj onesnažen zrak v Sloveniji. Iz podatkov agencije za okolje je razvidno, da je bila v mesecu avgustu dopustna vrednost zraka s prašnimi delci presežena kar 84-krat. Na spletnih straneh mestne občine podatkov o zraku oz. onesnaženju ne objavljajo. Na spletu je mogoče dobiti ustrezne podatke za Dunaj, za slovensko glavno mesto pa jih ni. Kritiki je deležen



zlasti župan Ljubljane Zoran Jankovič, ki praktično odloča o vsem, ne da bi se posvetoval ali upošteval pridržke in pobude meščanov. To velja tudi za probleme zraka, okolja in nasplah ekologije.

Pobude in zamisli o oživiljanju nekdanjih dejavnosti v Brdih

Katja Kogej, znana slovenska enologinja doma v Brdih, je predlagala oživetev nekaterih dejavnosti in opravil, ki so bila nekoč tradicionalna in razširjena, vendar so jih pred desetletji opustili. Zavzema se za obnovitev sušenja sadja, pri čemer poudarja, da v Brdih še zmeraj pridelajo veliko sadja, zlasti hrušk, češenj, fig, sliv in marelic. Razširjenost sliv vrste prunela pomeni svetovno posebnost. Enologinja, ki prebiva v Šmartnem, nadalje opozarja, da bi pri oživiljanju sušenja sadja morali upoštevati spremenjene razmere, pogoje in možnosti. Sedanji časi zahtevajo nove načine predelave, skrajšane in drugačne postopke sušenja, posušeno sadje pa ima tudi drugačno vlogo v prehrani, kot jo je imelo nekdanje. Kogejeva je omenjene predloge in zamisli predložila občinski komisiji za evidenco, zaščito in obnovo naravne in kulturne dediščine v Brdih. Morda bodo kdaj v prihodnosti njene zamisli tudi uresničene.

Tudi v mestnih občinah Koper in Nova Gorica kritično o slovenski vladi

Časnik Primorske novice in Znanstvenoraziskovalno središče v Kopru sta izvedla raziskavo o tem, kaj prebivalci mestnih občin Koper in Nova Gorica menijo o delu njihovih županov Borisa Popoviča in Mirka Brulca in o delu slovenske vlade. Oba župana so anketiranci dobro ocenili in so z njima po večini zadovoljni, preseneča pa slaba ocena sedanje levosredinske vlade pod vodstvom Boruta Pahorja. Presenečenje je večje zaradi tega, ker obe mestni občini veljata za t. i. rdeče območje v Sloveniji. Vlado so ocenjevali z ocenami od ene do pet, pri čemer je ena pomenila, da z njo sploh niso zadovoljni, pet pa, da so z vlado zelo zadovoljni. Tistih, ki so slovenski vladi dali petico, je bilo v koprski občini komaj 1,1% vprašanih, v mestni občini Nova Gorica pa 1,7%. Veliko več je bilo tistih, ki so vlado Boruta Pahorja slabo ocenili. V koprski občini jih je bilo 20,4%, 26,4% pa v novogoriški občini.

Gledališka skupina z Opčin v Komnu

V soboto, 7. novembra 2009, ob 20. uri, v Kulturnem domu v Komnu bo gledališka skupina Slovenskega kulturnega društva Tabor z Opčin pri Trstu uprizorila komedijo Carla Goldonija Campiello. Prevod in režija Sergej Verč.

Požrtvovalno delovanje v času vsesplošne krize

Škofijska karitas Koper v prvih devetih mesecih je razdelila 240 ton hrane

Škofijska Karitas Koper je v prvih devetih mesecih letos na območju Primorske razdelila 240 ton različne hrane skoraj 4000 družinam, več kot 100 družinam pa so pomagali pri plačilu računov. Vrednost tovrstne pomoči, brez prostovoljnega dela, ocenjujejo na 250.000 evrov, so za Slovensko tiskovno agencijo sporočili iz tiskovnega urada škofije Koper.

Neposredna gmotna in finančna pomoč otrokom je pomoč s šolskimi potrebščinami in drugimi osebnimi predmeti. V letu 2009 je na območju koprške škofije preko Karitas prejelo pomoč 1900 šolarjev. Razdelili so 17.500 zvezkov in za 22.000 evrov vrednostnih bonov, s katerimi so poravnali stroške nabave šolskih potrebščin v kn-

jigarnah.

Redna oblika pomoči otrokom je tudi t. i. Posvojitev na razdaljo, ki jo pri Škofijski karitas Koper vodijo že 15 let. Posvojitev na razdaljo pomeni, da se skupina, družina ali posameznik zaveže, da bo za določenega otroka vsaj za dobo enega leta prispeval najmanj 25 evrov na mesec. Trenutno je pri njih v ta projekt vključenih 210 otrok, kar pomeni 63.000 evrov neposredne letne pomoči. V septembru in oktobru pri Karitas prejema prošnjem za pomoč otrokom pri plačilu topllega obroka v šoli, dijaških domov in obšolskih dejavnosti. V lanskem letu so za tovrstno pomoč lahko namenili mesečno do 50 evrov na otroka. Letos

ugotavljajo, da je prošnja za pomoč vse več, zato so se v šolskem letu 2009/2010 odločili za pomoč do 30 evrov



mesečno.

Pomoč otrokom in družinam izvajajo v centrih Karitas, ki jih je v koprski škofiji 13, ter neposredno v župnijskih Karitas. Vse delo v zvezi z organizacijo in razdeljevanjem pomoči opravijo prostovoljci brezplačno, zato je vsa zbrana pomoč v celoti razdeljena pomoči potrebnim ljudem. Nematerialna oblika pomoči je tudi učna pomoč in organizirano preživljanje prostega časa z naslovom Popoldan na cesti, počitnice otrok in družin ter materinska doma in varna hiša. Organizirajo tudi Šolo za starše in različne svetovalne dejavnosti.

V koprski Karitas ob Tednu otroka opozarjajo na potrebo po celostnem pristopu do otrok, tako na področju vzgoje in izobraževanja, skrbi za otrokove pravice in dolžnosti kot tudi na področju zadovoljevanja otrokovih osnovnih potreb.

Nova knjiga!

Goriška Mohorjeva družba

Janko Žigon
Inventura

Avtor Janko Žigon je bil dolga leta vodja nekdanjega obrata Soškega gozdnega gospodarstva v Ajdovščini in konec šestdesetih let poslanec v Skupščini SR Slovenije

Predstavitve bo v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini v ponedeljek, 9. novembra 2009, ob 18.30

Deskle / Visoki jubilej najstarejše Slovenke

110. rojstni dan Katarine Marinič

V petek, 30. oktobra, je 110. rojstni dan praznovala najstarejša Slovenka, Katarina Marinič iz Deskel. Tinca, kot ji pravijo vsi, ki jo poznajo, živi zadnjih 12 let v novogoriškem domu upokojeencev, kjer so ji, tako kot vsako leto, ob rojstnem dnevu pripravili veliko praznovanje. Letos je bilo še posebej slovesno, saj se ga je udeležil tudi predsednik republike Danilo Turk. Katarina Marinič – Tinca je bila rojena davnega leta 1899 v Desklah kot deveta od desetih otrok. Leta 1915 je morala družina Marinič zaradi fronte v begunstvo. Štiri leta so preživel v Avstriji, kjer je Katarina dve leti na Dunaju delala v tovarni čokolade, dve leti pa je obiskovala gostinško šolo. Domov v Deskle so se vrnil leta 1918. Ker je bilo vse porušeno, je družina začela z obno-

stoletnica" se zaveda svoje visoke starosti. Na to je ponosna in vedno komaj čaka praznovanje rojstnega dne. Ko so ji letos povedali, da pride tudi predsednik države, je rekla: "Lepo, bom pa še njega spoznala". Predsednika je na vozičku pričakala pri vходу doma upokojeencev, potem pa sta skupaj z ostalimi pomembnejšimi gosti, med njimi so bili tudi minister za delo, družino in socialne zadeve Ivan Svetlik, novogoriški župan Mirko Brulc, župan Občine Kanal ob Soči Andrej Maffi in drugi, vstopila v pretesno domsko jedilnico, kjer vsako leto poteka praznovanje z bogatim kulturnim programom. "Draga slavjenka, draga Tinca. Rad bi povedal, da je današnji rojstni dan nacionalnega pomena. Slavimo rojstni dan gospe, ki je najzrejši cvet vseh slo-

invalidski voziček, ki ji bo prav prišel, saj je v zadnjih dveh mesecih večkrat padla, kanalski župan pa ji je ob tem obljubil, da bo dom upokojeencev, ki naj bi ga tam odprli leta 2011, nosil njeno ime. Da je Katarina Marinič – Tinca s svojo starostjo res prvokategorijna, priča tudi podatek s spletne strani ameriškega gerontološkega združenja, ki vodi seznam še živih večjih superstoletnikov. Po njihovi evidenci je bilo 27. oktobra letos ljudi, starejših od stodeset let, 78, od tega le štirje moški. Pet je bilo starih 114 do 114, 5 let, osem jih je bilo starih 112 let, 111 let jih je imelo 24, 27 pa 110 let. S tega seznama jih je 25 živelo v ZDA, 25 na Japonskem, 9 v Italiji, 7 v Veliki Britaniji, 3 v Franciji, 3 v Španiji, 3 v Belgiji, 1 v Švic, 1 na Portugalskem in 1 na Norveškem. Od štiri-

Zdrahe in zdrabice

Ljuba Marica in kraška brezna

Na pokopališču v Sloveniji sem urejal grob, pa pristopi znanca in pravi: "Ti, kdaj pa misli nehat tvoj Pirjavec streljat kozle"? Malo začuden sem jo pogledal. Ona mene tudi in potem mi našteje vse mogoče in nemogoče o Grofici Marici, pa še o tem in onem... Ne vem, ali so vsi ti ustreljeni kozli res kozli, včasih menim, da so že biki, končno pa, le zakaj ne bi streljali tudi bikov, ker so težji od kozlov in bi na krožniku imeli več mesa? Drži, da je naš prominentni gospod profesor dr. Jože Pirjavec področal, hote ali nehote, v tisto za mejsko dračje, ki se je samo od sebe vžgalo ob goriški opereti. Zopet je res, da smo se ob tem ognju gredli in prišli do določenih spoznanj, za katera smo že davno vedeli, da so, pa so se ponovno potrdila. Eni so se ob ognju Grofici Marice ogreli, drugi pa opekli. To zadnje velja še zlasti za nekatere naše zamejske politike, ki so ponovno pokazali zelo nizko politično kulturo. Meni pa že lep čas roji po glavi tole: ali je kdo pomislil, koliko večerov so bili naši otroci

sami pred televizijo ali z nonami in nonoti, mogoče celo zaklenjeni v spalnice, ker njihovih staršev ni bilo doma? Saj, lepo je imeti družino, vsaj jaz mislim tako, vedno bolj pa zapažam, da problemi in otroki, ki jih imamo dan za dnem, imajo korenine prav tu. Čeprav zelo cenim kulturo, pa vendar bi morala biti družina na prvem mestu! Druga zadeva, o kateri je g. dr. Pirjavec pisal, pa so kraške jame in morebitne žrtve v njih. Preden je STA v tisku objavila novico o raziskavi, sem bil seznanjen z njeno vsebino. "Okoljski inšpektor je opravil nadzor v kraških jamah Golobivnica in Socerb ter v rovu opuščene rudnika v Rodiku. Ugotovil je, da je dno obeh breznen pokrito z odpadki, v rudniku pa da je večje število kovinskih sodov, v katerih so ostanki škodljivih snovi. Človeških ostankov inšpektor ni našel". Pod tako napisanim poročilom manjka samo še: "Smrt fašizmu – svoboda narodu!", pa še podpis Politkomisar. Vsi, ki poznamo Kras, vemo, da se poročilo o takšni tematiki tako ne

piše. Prvi dvom je: kdo ve, kaj je pod odpadki, ki so se pol stoletja nabirali v jamah? Prav tako nihče ne ve, kaj se skriva pod kovinskimi sodi ali za njimi ali ob njih? Če so bile žrtve vržene v brezna, vemo, da so se ob padcu trupla poškodovala, predvsem pa polomila. Delce skeletov je potem lahko odplaknila podzemna voda, saj so skoraj vsa naša kraška brezna povezana – pretočna – s podzemnimi prekatmi, po katerih velikokrat teče voda. Ne zagovarjam laži, želim opozoriti le na dejstvo, da se tako poročilo ne more napisati, preden objekt ni saniran, ali ni iz njega odstranjena vsa navlaka, ki se je nabirala pol stoletja. Tako upravičeno ostajajo dvomi, ne glede na to, kaj okoliški prebivalci govorijo. Kdo pa ve, kaj se je ponoči po našem Krasu dogajalo med vojno in po njej? Ostajajo dejstva, da so ljudje izginevali! Pred dobrimi dvajsetimi leti sem srečal starejšo ženo v Štivanu ob izviru Timave. V pogovoru mi je mimogrede rekla, da je Timava po vojni velikokrat "imela čuden duh – smrad", pa niso vedeli zakaj. Znano je, da ob Reki v tistem času ni bilo industrije, bili so mlini in žage, zato se ob takšnem pripovedovanju zamislimo, in to upravičeno!

Obe kosti – ljubo Marico in nesrečno brezna – lahko še naprej glodamo. Kot kaže, pa bomo ostali še naprej vsak na svojem bregu...

Ambrož Kodolja



vo. Katarina je šla za dve leti za deklo k sestrični v Ljubljano. Ko se je vrnila v domači kraj, so vsi odhajali v Ameriko, ona pa je ostala doma in se leta 1929 poročila z Rudolfom Mariničem, ki je umrl "že" leta 1967. Otrok nista imela, zato pa ima Tinca osem nečakov, med njimi tudi stoletno Pepco, ki živi v Trstu. V Dom upokojeencev v Novi Gorici je najstarejša Slovenka prišla po zlomu kolka. Kljub temu še vedno hodi in vsa nujna življenjska opravila postori sama. Zdravnika in zdravil skoraj ne rabi, saj je dobrega zdravja. Le sliši bolj slabo. Pa še to veliko bolje, odkar je za lanski rojstni dan dobila slušni aparat. Vesela je vsakega obiska in zelo rada ima kavo. Ob letošnjem rojstnem dnevu ji je podjetje, ki skrbi za avtomat s pijačami v domu, podarilo zlati ključ, tako da bo imela svojo priljubljeno pijačo zastoj. "Super-

venskih deklet, in seveda predsednik republike mora gledati na cvet slovenskih deklet", je povedal Danilo Turk, potem ko je čestital slavljenci. Izrazil je tudi pričanje, da imajo današnji otroci možnost, da bodo dočakali povprečno starost 90 let. "To kaže, da kot družba napredujemo. To pa kaže tudi, da imamo vse razloge za čim več medgeneracijske solidarnosti. In ko danes gledam vse zbrane tukaj – tu smo ljudje vsaj treh generacij –, vidim, da to solidarnost imamo", je še povedal predsednik. V kulturnem programu so sodelovali različni izvajalci, od najmlajših, le nekaj let starih recitatorjev iz vrtca, do domskega pevskega zbora. Torta je bila letom slavljence primerno velika. Tinca pa je svoj kos pojedla z mladostnim tekmo. Novogoriški in kanalski župan sta ji v imenu obeh občin za rojstni dan podarila nov

rih moških so bili trije Američani (113, 111 in 110 let) in en Japonec (112 let), kar pomeni, da v Evropi trenutno (oziroma do 27. oktobra 2009) ni (bilo) niti enega moškega Evropejca, starejšega od stodeset let. Če v teh nekaj dneh ni prišlo do kakšnih negativnih sprememb na seznamu superstoletnikov, in upamo, da ni, potem je evidentiranih superstoletnikov od 30. oktobra dalje po zaslugi Katarine Marinič – Tinca, 79. Ker najstarejša Slovenka osebno ne poznam in sem jo s "Tinca" v tem zapisu naslavljala samo zato, ker so jo na praznovanju vsi tako imenovali, se v množici vseh, ki so ji želeli na petkovem praznovanju čestitati, nisem silil zraven, zato pa zdaj izkoristim priložnost in ji želim še naprej čim bolj zdravnika in zdravil in še veliko škodelic sladke kave v dobri družbi.

Nace Novak

Pravlјice sveta v Feiglovi knjižnici Prirčna in zelo lepa pravljіčna urica

Dvajset let je minilo, odkar so se v Feiglovi knjižnici, na takratnem starem sedežu v Križni ulici v Gorici, prvič oglašile Pravlјične urice za osnovnošolske otroke. Iz prvotnega srečanja z avtorji in ilustratorji ob pravljіčni pripovedi so se urice polagoma prelevile v animirano pripoved, ki se je v zadnjih letih zelo približala gledališkemu prikazu. Ob lepem jubileju si je predsednica ZSKD za Goriško, Vesna Tomšič, zamislila za najmlajše obiskovalce knjižnice domišljjsko potovanje okrog sveta na lahkih krilih pravljic. Posrečeno zamisel je posredovala knjižničarkam, ki so jo navdušeno sprejele. K sodelovanju je

ni ne samo malčki do drugega razreda, ampak tudi ostali osnovnošolci. Ringaraja pravljic z vsega sveta se je z vsoto prisrčnostjo začel v ponedeljek, 26. oktobra, ko se je na prvem pravljіčnem srečanju v mladinski sobi Feiglove knjižnice v KB Centru zbralo okrog trideset otrok, pa tudi lepo število staršev, ki so z zanimanjem spremljali dogajanje. Ko so zvončki zacingljali v rokah Vesne Tomšič, so otroci utihnili in prisluhnili njenim uvodnim besedam ter pozdravu knjižničarke Luise Gergelet, ki je povabila otroke, naj ob koncu sežejo po ilustriranih knjigah, da jih bodo doma listali in prebirali. Potem pa se je mladinska soba ogrnila s

tenkočutne ilustratorke Aleksandre Maraž, ki bo s svojo ustvarjalnostjo spremljala letošnji pravljіčni tok. Iz modre vsebine ljudske pravljice so otroci spoznali, da vsi zakladi sveta ne odtehtajo ljubezni staršev, sester in bratov. Čar slovenske pravljice se ni še razblinil, ko je Vesna Tomšič zavrtela globus in osvetlila Litvo ter z rimano besedo povabila k sebi dve prikupni dekletki, levo Dudaite in Kamile Vaupsaitte, ki obiskujeta Zavod združenege sveta v Devinu, kjer letos študira 179 mladih iz 83 držav in se prepleta 61 jezikov. Rjavolasko in pravolasko je spremljal profesor glasbe Stefano Sacher, zadolžen za ta projekt. Leva je, poslušajoč se prej omenjenih lutk in revkizitov, v zvočno zelo zanimivi litovščini živahno pripovedovala znano pravljico bratov Grimm o Janku in Metki. Kamile pa je z gibmi, mimiko in očmi tako zavzeto pripovedovala litovsko ljudsko pravljico s tragičnim koncem o

Egli, kraljici kač, ki se je ob smrti moža Zilvinasa, podvodnega kralja kač, od žalosti spremenila v bor, njeni otroci pa v hrast, jesen, brezo in trepetliko, da so mali poslušalci sklenili okrog nje tesen polkrog in tiho, z začudenjem spremljali pripoved. Privlačni dekletki sta pripovedi zaokrožili z ubranim doglasnim petjem dveh narodnih pesmi v domačem jeziku. Sledilo je navdušeno ploskanje kot zahvala otrok in odraslih za nenavadno uro v svetu pravljic, ki jo je posnela tudi kamera slovenskega programa deželnege televizijskega sedeža RAI in na kateri so se poslušalci naučili dve litovski besedi, labahvala in aču-živijo. Prihodnje srečanje s pravljico bo v ponedeljek, 9. novembra; na njem bodo udeleženci spoznali slovenski in rezijanski pravljіčni biser.

Iva Koršič



povabila še dijake, ki obiskujejo Zavod združenege sveta v Devinu in študente z videmski univerze, da bi otroci iz pravih ust lahko poslušali, kako zvenijo pravljice v italijanščini, španščini, rezijansčini, nemščini, angleščini, litovščini, grščini, v shvahljiju in malajskem jeziku. Poleg teh tujih jezikov bo seveda na prvem mestu slovensčina, v kateri bodo otroci poslušali pravljice iz naše ljudske zakladnice, ki so marsikomu neznanne. Zaradi bogastva, ki ga prinašajo letošnje pravljіčne urice, so nanje vablje-

pravljіčnim plaščem. Iz slovenske narodne skrinjice je pravljico O povodnem možu obudila Karolina Černic v živem, igranem prizorčku, z menjavo glasu, mimiko in z dvema lepima lutkama na palici, nežnim dečkom in razmršenim povodnim možem, ter s pomočjo scene, ki je s prosojnim plastičnim zaslonom domišljeno prikazala podvodni svet, pa tudi stekleno, srebrno, zlato in draguljev polno bogastvo povodnega moža. Okusna scenska slika in lutki sta izšli iz domišljije in spretnih rok

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. novembra, ob 14. uri.

Pozabljeni biser Istre

Boljun, s sanjaviim pogledom na jug

Istra je zeleno modro platno z belim kamnitim srcem. Pravzaprav s tisočimi srci. In ta srca so čudovita kamnita mesteca, ki vrh bujno zaraščenih gričev kljubujejo soncu in vetru ter nosijo v sebi zapise o davni preteklosti. V njih naročju pa se duša naužije lepote in miru, predvsem miru, ki je dandanes nam vsem še posebno dragocen.

Boljun, malo mestece vrh Boljunskega polja z razgledom na mogočno Učko, Čičarijo in oddaljeni Kvarner, je pravzaprav pozabljen biser, ki je ušel času in turističnemu vrvežu. Nekako kot bi ušel vsakdanjosti in živel v skritem objemu Kvarnerja, o katerem sanja in na katerega spominjajo sonce in kamen ter zasanjani razgledi, ki bežijo na jug.

Pravzaprav je o Boljunu prav malo zapisanega. Sama sem zašla tja čisto slučajno, neko sončno nedeljsko jutro, ko so bile poti prepojene z nočnim dežjem in sem iskala kraj, kjer bi se lahko nasitila zadnjih sončnih žarkov. Na zemljevidu se mi je zdel Boljun dovolj osamljen in dovolj visoko, da je bil bližje soncu.

Do tja se da z lahkoto priti z avtom, še prijetnejša je vožnja s kolesom, sama pa sem se odločila za pešačenje po asfaltu, in sicer po samotni poti, ki vodi tja iz Dolenje vasi (nekaj kilometrov je oddaljena od Lupoglava) in po kate-

ri se v soncu udobno sprehajaš uro pa pol, ne da bi se srečal z avtomobilom.

Vasica se nam na oddaljenem griču prikaže že kmalu po prvem spustu; očarljiva je s 25 m visokim zvonikom, ki kraljuje nad zapuščenimi hišami in kamnitimi razvalinami, razgled pa je vsekoli enkratni, saj nas stalno spremljata Učka in slikovita dolina rečice Boljunščice, ki tu pa tam utoneta v objem dišečih mediteranskih gozdov.



Prečudovita lega z odprtim, strateškim razgledom na vse Boljunske polje je pravzaprav razlog, da so se na vrhu 254 m visokega

griča ljudje naselili že v prazgodovini in tu postavili prvotno gradišče. Strateška lega utrdbe je postala zanimiva za Ilire, Venete in Kelte, stari Rimljani pa so mestece poimenovali Ad Fines, od tu izvor imena Fianale. Pozno starorimsko ime mesteca je bilo Bagnolium oziroma Balneolum, iz tega pa izvira slovansko ime Boljun. Med imeni, ki jih še najdemo v starih zemljevidih, sta tudi Bognon iz časa Beneške republike ter Buglione, ki ga najdemo na krajevem zemljevidu iz leta 1784. Prav ta množica imen, ki so skozi različna zgodovinska

obdobja označevala mestece na griču, priča o pomembnosti njegove lege. Boljun je bil kamniti stražar trgovske poti, ki



je iz Plomina preko Učke vodila do Trsata, kasneje, v srednjem veku, pa je tukajšnja utrdba varovala meje pazinske kneževine. Boljun, niti vas niti mesto, je do poznega srednjega veka vsekakor veljal za nepremagljivo strateško točko.

Boljunski grad, ki je še dandanes dobro ohranjen razglednik, pa čeprav nekoliko potrebnih prenov, se prvič omenja v 11. stoletju. Obrambne zidove in stolp so redno obnavljali do 17. stoletja. Vse do tedaj je bilo mesto pomembna postojanka, sovražniki pa so se zaman trudili, da bi ga s številnimi napadi osvojili. V 13. stoletju so okoli gradu začeli zidati in razvijati se je začelo mesto, ki je še danes

mešanica arhitektonskih slogov. Ti pričajo o različnih obdobjih in narodih, ki so tu živeli, se bojevali, prihajali in odhajali. Župnijski arhiv, ki govori o tej bogati in razčlenjeni zgodovini, sega tja daleč v leto 1632, boljunska kronika pa se hrani v Zagrebu (HA-ZU).

Na vrhuncu moči je bilo mestece med 15. in 17. stoletjem, ko je imelo svoje sodnike in župana, odločitve pa so ti sprejemali pod prelepo mestno ložo, ki stoji zraven župnijske

cerkve. V Boljunu je tedaj živel nekaj več kot 130 prebivalcev, štirikrat toliko kot dandanašnji, bil pa je tudi center glagoljaške pisarnosti. V tedanjem obdobju, točneje leta 1640, je bila zgrajena tudi župnijska cerkev, posvečena sv. Juriju, ki stoji pravzaprav na mestu starega hrama iz leta 1102. Sedanja cerkev je bila večkrat obnovljena, nazadnje leta 1969, obnove pa žal ni doživel ločni zvonik. Tudi o sosednji mestni loži, ki je arhitektonsko zelo dovršena, pravijo, da ni več stabilna. Meni se je zdelo predvsem neumestno, da so pod njene lepe oboke postavili zanikrni smetnjak. Cerkev ima veliko zanimivega, predvsem lep glavni oltar z oltar-

no podobo kipa Jezusa Kristusa in kipi raznih svetnikov, od katerih je na vrhu sv. Jurij. Žal nam oltarja ni uspelo slikati, ker smo se po sv. maši spoštljivo umaknili, da bi ženske v miru posedele in zmolile rožni venec, ko smo se čez pol ure vrnili, pa je bila cerkev, kljub temu da je bila nedelja, že zaklenjena. Ostal nam je čas za ogled pokopališča, nekdanje kašče v bližini cerkve in pokrite ploščadi. Posebno zanimivi pa so še obzidje in glagoljaški napisi iz leta 1590 in 1641.

Bogato arhitekturno vrednost predstavlja še cerkva sv. Kozme in Damijana iz obdobja romantike, ki je bila zadnjič obnovljena leta 1700, sedaj pa žalostno propada in diši po preperlem lesu. Bogate freske, ki so krasile notranjost, so popolnoma izginile, in čeprav se je ravno v teh letih začela obnova celotnega mesteca, se moramo vprašati, ali bo lahko ta kulturni spomenik sploh pridobil nekaj prvotne lepote.

Čeprav je Boljun še manjši, kot sta Grožnjan in Hum, sprehoda po njem kar noče biti konec, toliko lepote je v skritih b' rjačih, kamnitih mizah in ložah, kjer se sušijo drva in perilo. Pa zaprta dvorišča, tišina in sonce ter nevidno življenje ljudi, ki se tu še ukvarjajo s kmetijstvom. Kot bi se čas ustavil, mi pa se nikakor nečemo več vrniti v njegov tok. Sončni Boljun s svojo tišino in neprecenljivo lepimi razgledi je za vedno ostal v mojem srcu kot priča lepote, mimo katere turisti kot zaslepljeni hite proti natrpanim plažam, ne da bi znali prisluhniti miru in posedeti v vaški konobi, kjer domačini zavzeto kvartajo ob kozarcu refoška.

Suzi Pertot

AŠZ Olympia / Gymplay za najmlajše

Med telovadnimi vajami se imajo lepo!

“T”očno mesec dni je preteklo, odkar se je v društveni telovadnici AŠZ Olympia, v Slovenskem športnem centru M. Špacapan, na drevoredu 20. septembra v

stančič, Marija Jussa ter pomožna vaditeljica Gioia Innocenti in trenerka Damijana Češcut se tudi letos z dovoljenjem Goriškega didaktičnega ravnateljstva dvakrat tedensko – vsak torek in petek

Po mesecu dela je že čas prvega preverjanja znanja, preverjanja tega, kar smo se v enem mesecu naučili. Zato so nam v torek, 27. oktobra, pripravile že prvi poligon, ugotovile pa so, da prav vsi že znamo preval naprej, sami hodimo po klopi, sonožno skačemo kot zajčki in ne nazadnje – se znamo kotaliti kot prave “palačinke”! Najhitrejši sta pri deklicah bili Kea in Sara, pri dečkih pa Danjel in Luka – vsi, in prav vsi pa smo bili nagrajeni s



Gymplayjevci AŠZ Olympia

Gorici po poletnem premoru ponovno pričela – in to že deseto leto po vrsti – vadba za predšolske otroke Gymplay.

Vadba se je začela 29. septembra in malčkov je že več ko 20. Vaditeljice Eva in Valentina Kri-

- odpravijo najprej v vrtec v Sovodnje, Štandrež, Pevmo, nato pa še v oba goriška mestna vrtca. Nas malčke pripeljejo v telovadnico, kjer nas spremljajo do konca vadbe, starši pa poskrbijo za pot domov.

sladko kolajno. Naslednje preverjanje nas čaka 6. decembra – pravijo, da nas bo nagradil sv. Miklavž! Zato vsi pridno k vadbi, in če še niste med nami, pridite – imamo se res lepo”!

Slovenska kulturno gospodarska zveza Čestitke zaslužnima športnima delavcema

Predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Rudi Pavšič čestita zamejskima športnima delavcema, Juriju Kuferšinu in Sonji Milič, ki sta v teh dneh bila deležna pomembnega priznanja. Odlikovanje predsedniku Združenja slovenskih športnih društev v Italiji s strani Olimpijskega komiteja Slovenije za

življenjsko delo v športu predstavlja veliko pozornost osrednje slovenske športne organizacije športnemu delavcu za dolgoletno in nesebično prizadevanje v korist in za razvoj zamejske športne organiziranosti in same krovne športne organizacije, ki ji Kuferšin uspešno predseduje. Priznanje predsedniku ZŠSDI po-

meni tudi nagrada za njegovo pričano povezovanje športnikov iz našega zamejstva s slovenskimi športniki iz Koroške, Madžarske in Hrvaške, kakor tudi med slovensko in italijansko manjšino. Skrb za takšno obliko povezovanja je Jurij Kuferšin pokazal tudi z aktivnim sodelovanjem v Slovenski manjšinski koordinaciji Slomak. Za zamejsko športno gibanje je pomembna odločitev, da so za predsednico deželne namiznoteniške zveze Fitet izbrali Sonjo Milič, “pojem” zgoniškega namiznoteniškega kluba Kras in sploh zamejskega namiznoteniškega gibanja.

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

11

Človek nekako kar ne ve, kaj naj bi rekel, ko se znajde pred stvarjo, ki je ne razume, je pravzaprav ne more razumeti, pa čeprav sem sam prepričan, da se v življenju dosti stvari ne more razumeti in tudi ni nujno, da moramo razumeti vse stvari. Nekatere pač enostavno so. In pika.

Pa vendar bi rad napisal, da sam ne razumem, zakaj današnji mladi ne berejo tako in niti ne toliko, kot sem sam bral v mladosti, a sem zase danes prepričan, da bi lahko takrat prebral še več knjig. In jih nisem malo, verjemite, kot sem tudi eden tistih srečnežev, ki si še danes privoščijo razkošje, kar vsekakor še vedno je branje knjig. Še posebno takrat, ko lahko sam izbiraš, kaj boš prebral in česa ne. Že v osnovni šoli sem prebral toliko knjig, da sem že z nejevoljo kasneje bral knjige, ki so mi jih naročili, rekli smo jim preprosto: šolsko čtivo. Z nejevoljo zato, ker nekaterih pač nisem maral, pisatelj seveda in tudi slogov ne. Da to lahko rečeš, moraš prebrati precej knjig. A ni rečeno, da imaš kot najstnik prav, ko oporekaš profesorju, ki ti naloži branje, ki ti enostavno “ne diši”. Meni ni bil realizem nikdar všeč, ne slovenski in ne svetovni, Francozi še posebej ne, dolgovezni so se mi zdeli, skratka: niso mi bili všeč. Odveč je seveda

podatek, da mi je pokojni dr. Anton Požar, ko je ugotovil, kako ne maram realizov, v enem letniku naložil dvajset knjig za obvezno branje. Ja, dvajset. In vsi so bili realisti. In je nato dodal še štiri knjige z besedami: “Te pa ti bodo gotovo všeč”! Bili so štiri romani slovitega Fjodora, ki ga širše občinstvo pozna tudi kot Dostojevskega, tisti pa, ki nam je zlezal dobesečno pod kožo, ga imenujemo kar Fjodor. Včasih dodamo zraven še Mihajlovič, Fjodor Mihajlovič. In bi rad tu dodal pripombo, da branje Dostojevskega ni vedno užitek, vsaj meni ni bilo in ni vedno užitek, pa naj gre za knjigo Bratje Karamazovi ali za njegove Zapiske iz podpodja, ki jih občasno vzamem v roke in grem še enkrat skozi njegovo gosto pisavo. Če slučajno knjige Zapiske iz mrtvega doma še niste brali, vam jih priporočam, kot vedno priporočam vse, kar je Fjodor napisal, a knjiga, ki je bila našemu ljubemu dr. Požarju najbolj všeč od tega velikega ruskega pisatelja beloruskega porekla, je gotovo bila Zločin in kazen. In še danes se sam pri sebi smejem, ko se spominjam prijatelja, ki jo je moral za kazen prebrati še enkrat, ker ga je pokojni dr. Požar pri izpraševanju “našel na bosih nogih”, kot smo rekli nemi sceni, ki smo ji bili priče, ko nekdo med izpraševanjem ni znal. Moj prijatelj ni maral knjig, danes je izjemno uspešen, a knjig ni maral ne takrat in ne pozneje, še danes jih nima rad, prizna pa, da je dr. Požarju hvaležen, ker je moral prebrati njegovo



delo Zločin in kazen. Tako dobro je ta moj prijatelj to knjigo prebral, da je živ primer starega reka: “Boj se bralca ene knjige”!, ki ga seveda, he he!!!, lahko razumeš na več načinov... Pozneje nam je namreč vedno težil z Raskolnikom na vse pretege in po moje še danes to počne, če mu le uspe zabit koga v debato o tej knjigi, o kateri dejansko ve (skoraj) vse. Tisti skoraj sem v oklepaj dodal zavestno, ker je vedno tako, da se po navadi vedno najde kdo, ki ve še več. Najslabše pa je, ko se znajdeš med takimi, ki ona še več kot vse. Takrat je molk zares zlata vreden. In modro navodilo sv. Avguščina, ki je trdil, da je rešitev v begu, tudi velja ob takih primerih. Sicer Avguščinu in njegovi trditvi (“In fuga salus est”) oporekajo, a sam se kar držim

njegovega nasveta, ko se znajdem med ljudmi, ki vedo vse. In tudi več kot vse.

In me boste po tem uvodu, o Fjodoru in njegovih zgodbah, romanih, življenju in zgodbah, ob njegovih zgodbah bi znal napisati romane!, razumeli, da sem se zares vprašal: “Kaj sploh počnem tukaj”?, ko sem se v marketu v Rožni Dolini, kamor sem šel pred dnevi po kruh, znašel pred polico časnikov in revij, samodejno vzel s police dnevnik Delo, ki je imel priložen roman Zločin in kazen. Za Delo in Fjodorov

roman sem dal dva evra. Dva, ja! S prodajalko sva se zapletla v lep pogovor o knjigah, ona je kupila za deset evrov pet Cankarjevih knjig, vedno z Delom. Opazil sem, da sta bila na polici tudi Sartre in Camus. Vedno po dva evra vsaka knjiga plus Delo.

“Veste, danes nihče več ne bere”! je rekla prodajalka. “Ni prav tako”! sem rekel.

“Je, je, skoraj tako je. Mladi ne berejo več”! In sem pomislil nase, tepca, ki sem v Trubarjevem antikvariatu v Ljubljani pred leti čakal kar nekaj let, da sem le lahko kupil vsega Dostojevskega v slovenščini! Kam sem dal knjigo Zločin in kazen?

Za zdaj je še v avtu, na sedežu. Ko jo bom med enim čakanjem otrok in drugim prebral, bo našla svoje mesto med množico drugih na knjižni polici v upanju, da bo še kdaj segla kaka roka po nji.

P. S.
Knjiga Zločin in kazen je že našla nekoga, za katerega vsaj upam, da mi jo je iz avta neopazno smuknil z namenom, da jo bo prebral. Minuli teden sem namreč peljal sošolce (sic!!!) v avtu, šli smo namreč obiskat nam drugega razrednika prof. Pavla Šporna na Primsko na jesensko, pravljico lepo Dolenjsko, kjer je danes župnik. Odveč je pripomba, da sem gornji zapis napisal sebi, in tudi, da ne vem, kdo je knjigo odnesel s seboj. Da se take stvari dogajajo petdesetletnikom, pa je zelo lepo!

GORICA Senatorka Tamara Blažina na SCGV Komel

Kakšne so perspektive za naše glasbeno šolstvo?

Znotraj naše manjšinske skupnosti moramo razumeti, kaj želimo in kaj zmoremo doseči, nato pa s konkretnimi podatki v rokah počasi napredovati. S to osnovno držo se je senatorka Tamara Blažina v petek, 30. oktobra, v Gorici srečala s predsednico in ravnateljico Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, Maro Černic in Silvanom Kerševanom. Sama je vprašala za sestanek, ker se je želela lotiti še odprtih vprašanj, "da bi skupaj potegnili črto in naredili projekt za naprej". Glasbeno šolstvo je eden izmed izrecno omenjenih sektorjev v zaščitnem zakonu 38/2001 in še vedno čaka na udeležanje. Pisan je bil sicer pred reformo glasbene šolstva, vseeno, je prepričana senatorka, "moramo iti naprej v smeri avtonomne sekcije na kon-

servatoriju". Šola Komel in Glasbena matica nudita splošno glasbeno izobrazbo; za tiste, ki želijo nadaljevati, se odpirajo nove poti. Aktualno je vprašanje reforme višjih šol oz. glasbenih licejev, na katerih bi mladi prejemali višješolsko izobrazbo. Njihovo predvideno število je sicer omejeno, zato "preverjamo možnost o enem takem liceju za vso deželo, ki naj bi imel po vsej verjetnosti sedež v Trstu". To naj bi bil nekakšen umetniški licej z 20 urami splošnih predmetov, ob teh pa še z 12 urami, posvečenimi glasbi. V slovenščini naj bi - preko konvencije - poučevali profesorji šole Komel in Glasbene matice. Tudi na konservatoriju Tartini, ki naj bi dobil univerzitetni pečat in v Trstu "velja za zastavonošo italijanstva", so se zadeve premaknile z mrtve točke, saj poskusno uvajajo lekcije

nekaterih predmetov v slovenskem jeziku. Izdelan je bil tudi dokument za nadgradnjo te prve stopnje; "poslali smo ga na konservatorij, sedaj čakamo na odgovor". Treba pa je razumeti, "če imamo zanimanje in potencial za avtonomno sekcijo". Seveda, vsem je jasno, da določila zakona 38 niso to, kar bi naši zamejski glasbeni šoli želeli; idealno bi bilo, ko bi postali državni oz. parificirani. "V tej legislativi pa zakon 38 lahko samo poslabšajo, saj parlament ne razpravlja o nobenem drugem zakonu, razen o tistih, ki prihajajo iz vlade", je dodala Blažina, ki je prepričana o tem, da "začeta pot ni optimalna, je pa lahko pozitivna". Livio Semolič, ki je spremljal senatorko, je potrdil, da so stare razprave šle v koš; vse je na novo zastavljeno na podlagi zakonodaje. "Treba je videti,

kateri so interesi šole Komel, Glasbene matice in vse manjšine, potem pa najti sintezo". Kerševan je izrazil svoje pomisleke glede glasbenih licejev, ki se mu zdijo korak nazaj, saj "take šole lahko zaživijo samo v večjih mestih". Štirinajstletniki se pri nas ne odločajo za pot glasbe. "Samo izjeme stopijo na to pot, ostali študirajo glasbo vzporedno ob drugi šoli". Za otroke je pomembno, da imajo pouk v slovenščini, ko so še mladi; "ko so starejši, iščejo na kon-

pristavila, da bi bilo torej pametno, ko bi se z vodstvom konservatorija pogovarjal o tehničnih vsebinah po en predstavnik dveh slovenskih šol. Mara Černic je potrdila, da moramo na konservatoriju doseči slovensko sekcijo in tako omogočiti našim mladim tudi univerzitetno stopnjo glasbene izobrazbe v našem jeziku. Semolič je podčrtal, da se je število vpisov v slovenske osnovne šole na Goriškem v zadnjih dobrih desetih letih povečalo za 80%. "V tem

da kaj pridobimo". Dejstvo, da bi na glasbenem liceju poučevali profesorji naših dveh šol, bi vsekakor pomenilo "formalni državni okvir za višješolsko glasbeno izobraževanje v slovenskem jeziku". Vsem je jasno, da razpolagamo z razmeroma majhnimi številkami, in vendar, so bili sogovorniki enotni, je pomembno omogočiti našim mladim in otrokom, da imajo možnost glasbene vzgoje na vseh stopnjah v slovenščini. Hkrati je pomemb-



servatoriju dobrega profesorja in se ne ozirajo za tem, ali poučuje v slovenščini ali ne". Senatorka je

smislu moramo že sedaj razmisljati, kaj hočemo danes izbrati za našo prihodnost. Pomembno je,

no, da se vloga naših šol, ki ustvarjajo naš kulturni prostor, okrepi in ne osiromaši. / DD

Zanimiva združitev na nogometnem igrišču

Čezmejno sodelovanje lahko našemu športu samo koristi

Skupni goriški prostor, ki ga je do nedavnega umetno ločevala državna meja, je tudi v športu krasen primer sodelovanja, sožitja med narodi in podiranja omenjenih meja. Zadnji primer je ustanovitev skupne, prve čezmejne mladinske nogometne ekipe, ki združuje društva iz Doberdoba (Mladost), Sovodnje (Sovodnje) in Mirna (Adria). Pravzaprav gre za dve postavi v starostnih kategorijah do 10. in 12. leta. Miren (Slovenija) in Sovodnje (Italija) ločujeta le dva kilometra, Doberdob pa je oddaljen samo še kakih deset kilometrov. Čisto smiselno je bilo torej, da so - v času, ko je otrok

vse manj, ponudba zanje pa vse bogatejša - športni delavci iz sosednjih okolij sedli za mizo in

mor jih odborniki in starši peljejo z društvenimi kombiji. Tudi domače tekme igrajo krož-



Združena mladinska ekipa Adria - Mladost - Sovodnje

zasnovali skupni projekt. Otroci - soudeleženi je kakih trideset malčkov - trenirajo izmenično v vseh treh vaseh, ka-

no na vseh treh lokacijah: zanimivo, ko nastopajo v Sovodnjah, nosijo dres tamkajšnjega kluba, ravno tako pa v Dober-

razširili še na starejšo kategorijo kadetov U16. Nadobudni člani poskusne ekipe torej že nastopajo v ligi na slovenski strani

(tekme so med tednom in potovati morajo celo do Kobarida), v italijanskih začetniških prvenstvih pa igrajo pač samo italijanski državljanji, se pravi tekmovalci Mladosti in Sovodnje. Zamisel očitno uspeva, saj imajo rosno mladi nogometaši na dveh frontah več tekem, poleg tega, da trenirajo bolj kakovostno, ker je skupina številnejša in trenerske moči so združene. Pobudniki te ideje načrtujejo, da bi ta skupina nadaljevala enotno in da bi čez nekaj let nastopila tudi v čezmejnem prvenstvu. Ko smo že pri tem mednarodnem tekmovanju (katerega prvi pokrovitelj je goriški predsednik CONI Giorgio Brandolin), žal v

letošnji sezoni ne bo zamejskih postav ne v kategoriji U16 ne med U14, kar je seveda nenavadno, pa tudi škoda. Potem ko je lani že sodelovala Juventina iz Štandreža, so vpis letos ovirali organizacijske težave in pomnjanje nekaterih generacij. Kakorkoli že, v preteklosti so bili - v mnogo težjih razmerah - čezmejni stiki izjemno plodni (se kdo spominja množičnih Iger pod košema na Primorskem?) in obojstransko (a zlasti za manjšince) koristni, danes pa bi jih kazalo ponovno ovrednotiti, saj bi nedvomno pripomogli k dvigu kakovosti slovenskega športa v Italiji.

HC

Prejeli smo

Zakaj Una primavera difficile

Prevajalka Jolka Milič se je v Novem glasu 29. oktobra 2009 obregnila nad italijanskim naslovom Pahorjevega Spopada s pomsadjo, kot da bi bilo to, kar ona misli, merodajno ali 'das Gelbe vom Ei', kot pravijo Nemci. Dejstvo je, da me je g. Pahor pred izidom nemškega prevoda že pred leti prosil, naj pregledam v krtačnih odtisih, koliko je topnimov s Tržaškega, ki naj bodo pravilno zapisani v slovenski obliki, kar sem seveda rada storila, in tu pa tam še kakšno malenkost popravila, ne da bi imela dovolj časa za poglobljen pregled. Že takrat sem rekla g. Pahorju, da me naslov Kampf mit dem Frühling ne prepriča, ker po mojem ne gre za borbo, temveč za soočanje, saj se protagonist ne upira blagodejnemu sončnim žarkom, pogovorom z drugimi pacienti ali z zdravnikom in še manj čarom mlade bolničarke. Ima svoje dvome, se izmika, a se končno le vda svojemu in njenemu čustvovanju. Vtis imam, da je prevajalka v

francoščino tudi zaznala v tem smislu vsebino tega romana, zaradi česar je (ona sama, lektor ali založnik) izbrala za naslov *Prin-temps difficile*, na kar je g. Pahor pristal, kot mi je sam povedal. Zato sem se sama odločila za enak naslov v italijanščini, *Una primavera difficile*, se pravi: problematična pomlad, s čimer sta se strinjali tako založnica kot lektorica (in nemara tudi avtor). Kako naj drugače rečem, morda Lotta contro la primavera ali Scontro con la primavera? Kako bi to zvenelo? V nemščini je bilo lažje ohraniti isto konstrukcijo s samostalnikom, ker se slovenščina prej ujema z nemščino, kar se sintakse tiče, kot pa z italijanščino. V italijanščini bi moral stati glagol. *Affrontare la primavera*, morda. "... medtem ko je Pahorjev naslov dejaven, dinamičen, nasprotujoč, spopad pač, upor in boj, ne vdam se, pa čeprav me bo drago stalo, do zadnje kaplje krvi, hočem živeti", piše J. Milič, kar je odlična definicija, sicer ne za naslov, pač pa za vsebino *Nekro-*

pole in ne Spopada s pomsadjo! - Prevodov Primoža Sturmana nisem še brala. Vendar že samo dejstvo, da se kdo iz mlajše generacije loti tega dela, je zelo razveseljivo. Nihče ne bo večno na tem svetu, nihče nima izključne pravice, da se s tem ali onim ukvarja, nihče ni vseveden in nezmotljiv. Vsak začetek je bolj ali manj težaven. Iz začetnih težav se pa človek uči, in če vztraja, bo s časom imel zadoščenje, da tudi sam ustvari kaj dobrega. Prevajanje je kdaj sicer nevhvaležno in podcenjeno delo. Vendar ne v prvi vrsti. Na začetku stoji vabilo avtorja, založnika ali kogarkoli že, ali bi kaj prevedli: to je laskavo in spodbujajoče. Včasih se prevajalka zaljubi v kak tekst in čuti potrebo, da bi svoj občutek posredovala še komu, s tem da ga prevede. Tako postane tisti tekst tudi nekoliko njen, kot da bi ga posinovila. Če prevod dobro uspe, je zadoščenje veliko. Težave se začnajo z lektoriranjem, kar je morda še težje kot prevajanje, posebno ko lek-

torica ne pozna jezika (tu mislim predvsem na slovenščino) ali okolja, v katerem se kaj dogaja, in se ne potruji, da bi se posvetovala s prevajalko ali avtorjem ter malomarno kaj spremenila. Tako se lahko zgodi, da potka, ki je bila pokrita s peskom, je naenkrat pokrita "con ghiaia", da obelisk na Opčinah postane "Opicina presso Obelisco" ali da se *Fabbrica Macchine* spremeni v "officina grandi riparazioni" in *Giardino pubblico* v "giardini pubblici", da omenim le nekaj cvetk. Prevajanje postane nevhvaležno in podcenjeno, ko se "ves svet" zanima za delo kot tako in za avtorja, prevajalka/ke pa niti ne omeni, kot da ne bi bila vsaj delno tudi njuna zasluga, če je uspešno in je sploh išlo v drugem jeziku. Lahko postane celo ponižujoče, ko je potrebno vztrajnega prosjačenja, zato da založnik končno izpolni dano obljubo in izplača dogovorjeni honorar. Najbolj pristno zadoščenje pa daje po mojem prepričanju prevajanje "za božji lon", ki ga človek naredi iz samega veselja, da komu lahko pomaga. **Mirella Urdih Merku' Erlangen, 1.11.2009**

Sovodnje ob Soči

Javno srečanje svetniških skupin SSK in Skupaj za Sovodnje

V četrtek, 29. oktobra, je potekalo v prostorih sovodnjskega občinskega sveta javno srečanje svetniških skupin SSK in Skupaj za Sovodnje. Na srečanju so obravnavali najbolj aktualne problematike, ki zadevajo občino Sovodnje ob Soči.

Najprej so svetniki obeh svetniških skupin predstavili stanje glede elektrovođa družbe KB 1909, ki je v prejšnjih dneh predstavila varianto, na podlagi katere bi se elektrovođ ožnil stanovanjskim poslopljem. Poleg tega pa bi bilo mogoče istočasno urediti primerno cestno povezavo med obrtno cono v Malnišču in tovornim postajališčem v Štandrežu. Obe skupini sta izrazili zadovoljstvo, ker je družba KB 1909 upoštevala zahteve opozicijskih svetnikov in tudi večjega števila občanov.

Predlagali so tudi preureditev središča vasi Sovodnje, kar bi bilo mogoče financirati z odškodnino za širitvena dela na avtocestnem odseku Vileš-Štandrež. Načelnika obeh skupin, Peter Černic in Walter Devetak, sta predstavila predlog, da bi pri sedanji osnovni šoli zgradili nov objekt za vrtec, uredili igrala za otroke in zbirni center za starejše ljudi. V stavbo, kjer je danes otroški vrtec, pa bi lahko namestili občinsko knjižnico in nekatere občinske urade. Zadnja točka je zadevala jusarska zemljišča na Vrhu Sv. Mihaela. Sodišče je pred kratkim razveljavilo postopek, s katerim je lastništvo teh zemljišč prešlo na občino. Obe svetniški skupini sta predlagali sedanji upravi, naj odločitev sodišča sprejme, tako da se lastništvo spet vrne vaški skupnosti na Vrhu, kjer je bila pred kakšnim letom spet oživiljena jusarska skupnost. Morebiten priziv sovodnjske občinske uprave proti odločitvi sodišča pa bi nasprotoval interesom vrhovske vaške skupnosti.

HOKEJ IN LINE	88:87
A1 liga: Polet Kwins - Edera 2:9	D liga: Grado - Kontovel 70:53
NOGOMET	Promocijska liga: Bor - Sokol 89:92
Elitna liga: Tolmezzo - Krus 2:0	ODBOJKA
Promocijska liga: Vesna - Union 91 1:0,	Ženska C liga: Sloga - Sangiorgina 0:3,
Staranzano - Juventina 0:1, Centrosedia -	Bor/Breg - Pordenone 0:3
Sovodnje 1:0	Moška C liga: Soča - Porcia 3:1, CUS -
1. amaterska liga: Primorec - Costalunga 2:0	Olympia 1:3, Prata - Val 3:0, Basiliano -
2. amaterska liga: Zarija/Gaja - Piedimonte	Sloga 3:0
2:1, Romana - Primorje 1:2, Muglia - Breg 1:0	Ženska D liga: Gavalley - Massa 3:2,
3. amaterska liga: Mladost - Ruda 1:0	Cordenons - Kontovel 2:3
KOŠARKA	Moška D liga: Naš Prapor - Vivil 0:3
C1 liga: Jadran - Rovigo 78:53	BALINANJE
C2 liga: Ronchi - Breg 90:93, Fagagna - Bor	C liga: Gaja - Čedad 10:10